MARGI PREUS

Inimă de SAMURAI

MARGI PREUS

Inimă de SAMURAI

- Roman distins cu Newbery Honor -

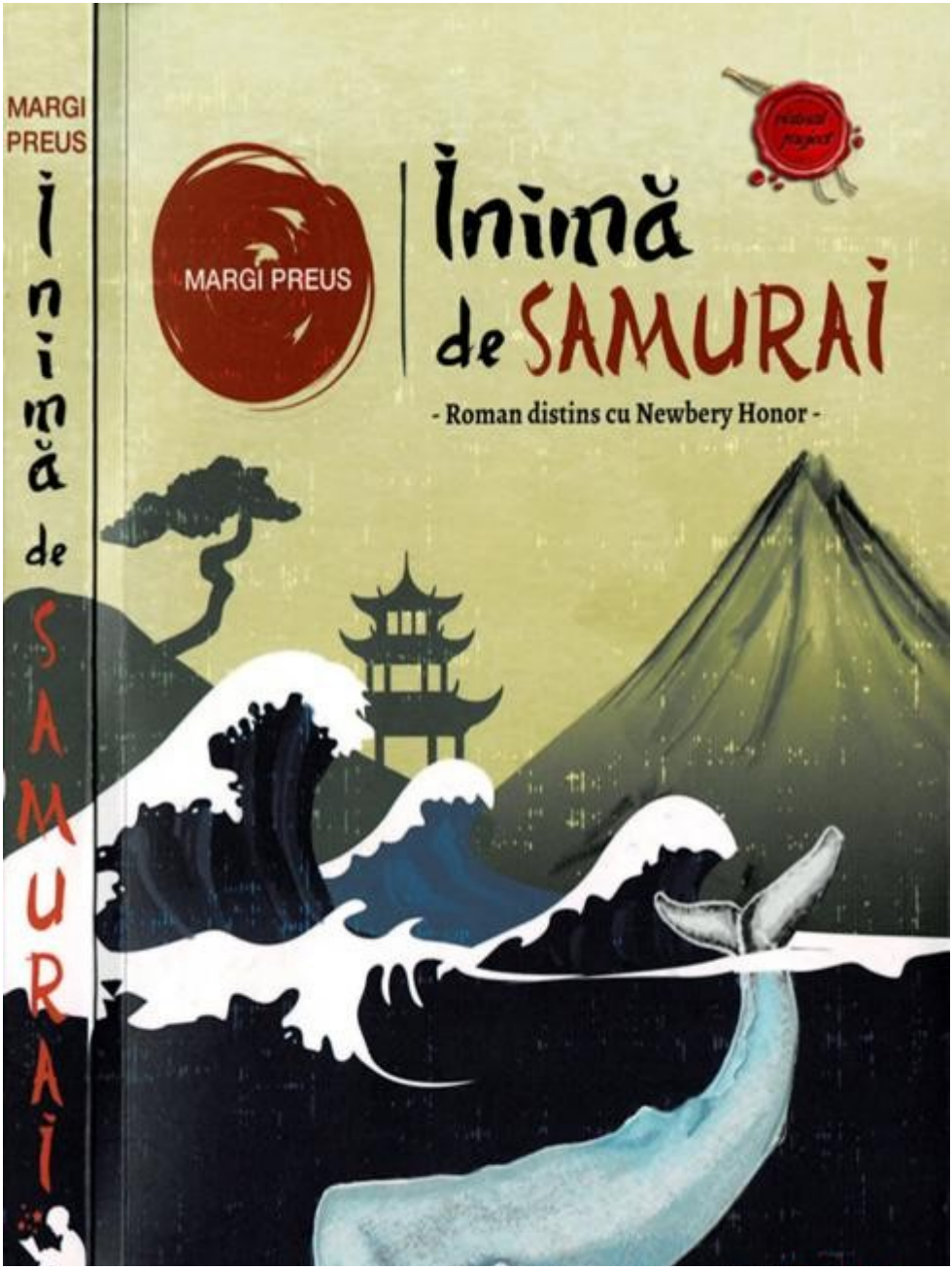

Margi Preus

Inimă de samurai

Roman inspirat din povestea adevărată a lui Nakahama Manjiro
Traducere din limba engleză şi note de Laura Ciobanu
Editura Booklet
2016

Margi Preus

Heart of a Samurai

Copyright © 2010

© Editura Booklet, 2016, pentru prezenta ediţie

„Vântul schimbării începuse să sufle şi Japonia avea să fie luată pe aripile lui, într-un fel sau în altul. Iubita lui ţară petrecuse sute de ani mulţumindu-se să trăiască de la o lună plină la alta, în timp ce Vestul gonise înainte. (...)

Dar era în natura vieţii să fie trecătoare. Nu era nostim că aceşti compatrioţi ai săi, care admirau atât de mult frumuseţea efemeră a florilor de cireş şi explozia de culoare a arţarilor toamna, se agăţau cu atâta înverşunare de trecut? Erau ca ultimele flori fragile care tremură pe o creangă în timp ce vântul se luptă cu încăpăţânare să le smulgă.”

CNI
CORESI
Tipărit la C.N.I. „CORESI" S.A.

Redactare: Ruxandra Câmpeanu

Corectură: Ioana Tudose, Andreea Buliga

Tehnoredactare: Carmen Dumitrescu **DTP:** Anca Vrănescu

Copertă: Theodora Nicolescu

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României

PREUS, MARGI

Inimă de samurai / Margi Preus; trad.: Laura Ciobanu. – Bucureşti: Booklet, 2016

ISBN 978-606-590-316-6

I. Ciobanu, Laura (trad.)

821.111(73)-31=135.1

PENTRU PASHA ŞI MISHA ŞI PENTRU AVENTURIERII DE PRETUTINDENI

Partea întâi

ÎN NECUNOSCUT

Nu am părinţi: voi face din cer şi din pământ mamă şi tată.
Nu am casă: voi face din conştiinţă locuinţa mea.
N-am viaţă şi nici moarte: din fluxul şi refluxul fiecărei răsuflări îmi fac viaţa şi moartea.

Crezul samuraiului

1 FURTUNA

IANUARIE 1841 (AL DOISPREZECELEA AN TEMPŌ, ANUL BIVOLULUI), ÎN LARGUL COASTEI INSULEI SHIKOKU, JAPONIA

Manjiro privi cu ochii mijiţi pe deasupra întinderii scânteietoare a mării, către şirul de nori întunecaţi ce se adunau la orizont.

— Ce o fi oare dincolo de mare? se întrebă el cu glas tare.

— Nu vrei să ştii, zise Denzo, grăbindu-se să înalţe pânza. Acolo trăiesc barbarii. Demoni cu feţe păroase, nas mare şi ochi albaştri!

Jusuke cârmi barca spre casă, iar pescarii amuţiră. În trei zile nu prinseseră nici măcar un singur peşte. Familiile lor aveau să rabde de foame. Gândindu-se la coşul pentru orez de acasă, care stătea gol, Manjiro înghiţi în sec.

Aruncă o ultimă privire în urma lor şi observă ceva ciudat. Pe sub apă lunecau dâre întunecate ca nişte panglici.

— Scuzaţi-mă, zise el. Ce e acolo, în apă?

— Peşte! răspunse Goemon, un băiat nu cu mult mai mare decât Manjiro.

— Macrou! strigară ceilalţi.

Denzo cârmi iute barca înspre apele întunecate de atâta peşte, pe când ceilalţi îşi puneau momeli în cârlige.

Pescarii se grăbiră să arunce undiţele, ridicând de fiecare dată la bord câte un macrou gras. Treaba lui Manjiro era să desprindă peştii din cârlige. Mâinile îi sângerau, dar zâmbea văzând barca plină de peşti grăsuni, care se zbăteau neputincioşi! Ce noroc că se mai uitase o dată îndărăt! Altfel, acum s-ar fi mulţumit cu toţii să viseze la o cină cu orez şi cu peşte aburind.

Niciunul dintre ei nu observă că norii cei întunecaţi înghiţiseră cerul. Nu băgară de seamă că valurile luaseră cu asalt barca. Nu observară vântul până când vela începu să fluture în bătaia lui şi se întinse cu un pocnet.

— Aşa trebuie să pocnească pânza? întrebă Manjiro, uitând să-şi ceară scuze că se băga în treburile lor, deşi fusese învăţat să fie foarte politicos.

— Băiete, îi zise Jusuke, vezi-ţi de treaba ta.

— Aşa urlă vântul tot timpul? chiţăi Manjiro.

Ştia că n-ar fi trebuit să pună atâtea întrebări, dar nu se putea abţine.

— Taci, băiete, zise Toraemon, unul dintre pescarii mai vârstnici. Eşti o pacoste! Nu ştiu de ce a fost Denzo de acord să te ia cu noi. Nu vezi că mai e peşte de prins?

Dar nici nu termină bine de vorbit, că vântul şi începu să hăulească ameninţător ca un dragon. Pânza se umflă într-o clipită, făcând barca să se încline într-o parte şi smulgând parâma din mâna lui Denzo. Eliberată, vela se zbătea ca aripa unei păsări rănite. Toraemon apucă vâslele şi începu să lopăteze în timp ce Jusuke încerca să strângă pânza. Însă vântul o izbi de catarg până când o sfâşie. Ridică din mare munţi imenşi de apă. Smulse vâslele din mâinile oamenilor şi le azvârli în larg. În cele din urmă, rupse catargul şi smulse cârma.

Fără pânză, fără vâsle, fără cârmă, barca se zbătea pe marea zbuciumată. Deodată începu să cadă o ploaie rece, care se transformă în lapoviţă. Pescarii se ghemuiră pe fundul bărcii în timp ce ploaia le acoperea luntrea, hainele şi părul cu o pojghiţă de gheaţă.

Zilele trecură. Mai întâi, cei cinci tovarăşi mâncară carnea crudă a peştilor pe care îi prinseseră, dar în curând

valurile care se revărsau peste bord luară cu ele cea mai mare parte a capturii.

La un moment dat, zăriră uscatul. Strigară şi urlară, dar vântul le fură glasurile. Manjiro îşi simţi inima grea când îşi dădu seama că barca nu plutea către insulă, ci dimpotrivă.

— Kuroshio[1], zise Denzo. Curentul Negru.

Vocea îi era la fel de sumbră ca apele care îi înconjurau. Toţi priveau fâşia lată de apă de un albastru închis, care de obicei curgea spre nord, către casă. În acest an, din motive pe care nu le înţelegeau, curentul îşi schimbase direcţia către sud-est. Fără vele, cârmă şi vâsle, erau la mila lui Kuroshio, care îi trăgea neabătut în larg, spre necunoscut. Cât avea să treacă până vor ajunge la capătul oceanului şi vor cădea peste marginea lumii? Aveau oare să dea ochii cu creaturile înspăimântătoare şi cu diavolii necunoscuţi despre care se spunea că trăiau şi navigau pe lângă ţărmurile cele mai îndepărtate ale oceanului?

Toată lumea ştia de diavolii străini, adică de barbari. Oare chiar existau, se întrebă Manjiro, sau erau pur şi simplu născociri ale adulţilor ca să-i facă pe copii să se poarte frumos? Până şi el le spusese surorilor lui mai mici: „Duceţi-vă la culcare, altfel vin barbarii şi vă iau!”.

Dar acum, în bezna nopţii, în timp ce vântul urla, iar el arunca peste bord găleată după găleată de apă rece, monştrii îi asaltau imaginaţia. Monştri cu colţi şi cozi ca nişte biciuşti, coarne ascuţite ca pumnalele şi ochi albaştri ca gheaţa.

În cea de-a opta zi de când pluteau în derivă, rămaseră fără merinde şi apă. Stăteau ghemuiţi unul lângă altul, cu frigul în oase, pregătiţi să moară.

---

[1] Curent oceanic din nordul Pacificului.

Multă vreme, nimeni nu vorbi. Îl aşteptau pe Denzo, conducătorul lor şi cel mai vârstnic din grup, să ia cuvântul cel dintâi. Într-un sfârşit, el zise:

— La întoarcere, voiam să-mi cumpăr o barcă numai a mea.

Toţi încuviinţară din cap. Păcat. Barca de care se agăţau acum era una împrumutată.

Următorul vorbi Toraemon:

— Eu mă gândeam să mă însor.

Toţi încuviinţară din nou. Era păcat că Toraemon nu avea să se căsătorească niciodată.

Apoi Jusuke spuse printre dinţii care-i clănţăneau:

— Eu nu voiam decât o baie fierbinte şi o mâncare de peşte!

— Cu napi muraţi, completă Goemon.

La gândul mâncării, maţele începură să le chiorăie şi mai tare.

Manjiro, care, la cei paisprezece ani ai săi, era cel mai tânăr dintre ei şi, drept urmare, ultimul la cuvânt, zise:

— Eu speram să ajung samurai[2].

Toată lumea se puse pe râs.

— În satul lui, copiii de pescar sunt samurai! zise Toraemon.

Asta-i făcu pe toţi să râdă şi mai tare.

— Nu-l necăjiţi, îi mustră Denzo. E clar că aiurează.

„Oare?” se întrebă Manjiro. Nu ştia de ce spusese că voia să se facă samurai. Pur şi simplu asta-i ieşise pe gură.

Se întinse tremurând să se culce şi alunecă într-un somn agitat, din care se tot trezi, chinuit de vântul care şuiera prin furcheţii vâslelor şi de valurile care se loveau

[2] Membru al nobilimii militare japoneze. În Japonia, samuraii erau singurii care aveau voie să poarte săbii. Slujeau de obicei un singur senior toată viaţa, iar acestuia îi datorau supunere şi fidelitate absolută.

de barcă, ţâţâind dezaprobator. Sperase ca această expediţie de pescuit să fie o cale de a şterge jalnicul eşec pe care îl suferise ca decorticator de orez pentru Imasu-san. I se păruse o idee cum nu se poate mai deşteaptă să pună pietre în maşina de măcinat: cojile de orez fuseseră îndepărtate mult mai iute. Nu se gândise însă că pietrele şi pietricelele ar putea fi măcinate şi ele odată cu orezul, şi pe urmă poftim de mai mănâncă orez cu nisip! Când văzuse, Imasu-san turbase de furie şi îl fugărise pe Manjiro cu o nuia de salcie. Cât despre Manjiro, îşi luase picioarele la spinare, fără să mai stea la discuţii. Preferase să fugă decât să dea ochii cu mama lui după aşa o greşeală prostească. Îşi spusese că va face el rost de altă slujbă. Avea să-şi găsească de lucru într-un alt sat şi, cine ştie, poate avea să se întoarcă acasă cu buzunarele doldora de bani! Atunci n-avea să mai fie o povară. Şi totuşi, în clipa asta, nu-şi dorea decât să se fi oprit să-şi ia rămas-bun de la mama lui. Parcă-i auzea vocea strigându-l. Strigându-l iar şi iar.

În cele din urmă, deschise ochii. Nu maică-sa îl striga. Zgomotul era făcut de o uriaşă pasăre marină, care plana în înaltul cerului, deasupra lor.

O pasăre! Se ridică în capul oaselor şi îşi zgâlţâi prietenul:

— Goemon-chan[3]! zise el. O pasăre!

Goemon deschise leneş un ochi.

— E o pasăre, aşa-i, confirmă el şi îşi închise din nou ochiul. *Ahodori*[4], pasărea nătângă.

— Stai un pic, îl scutură din nou Manjiro. Dacă-i o pasăre, asta nu înseamnă că e şi pământ prin apropiere?

---

[3] Termen japonez care se adaugă la prenume şi este folosit de obicei când cineva se adresează unui prieten sau cuiva foarte tânăr.

[4] Specie de albatros (n. a.).

— Ba da, oftă Goemon, după care îşi ridică brusc capul: Pământ zici?

Cei doi băieţi îi zgâlţâiră pe ceilalţi şi îşi îndreptară cu toţii privirea peste marginea bărcii, către o dungă scurtă şi întunecată ce se ivise la orizont. Pe măsură ce barca plutea către ea, linia cea întunecată se transforma într-o umbră înaltă, impunătoare: o insulă.

Inimile pescarilor începură să bată ceva mai iute. O insulă putea însemna apă dulce. Putea însemna mâncare şi chiar adăpost.

De acum, se întrezărea o siluetă ca un munte teşit. Conturul însă rămăsese înceţoşat, ca şi cum pielea pământului ar fi tremurat!

Când se mai apropiară, li se păru că din insulă se desprindeau bulgări de ţărână care se înălţau în aer. Sau că firimituri întunecate se lăsau în jos, adăugându-se pământului.

— Îmi cer iertare că întreb, dar de ce face-aşa? zise Manjiro.

Pescarii deveniră neliniştiţi. Curentul îi purtase în ape necunoscute. Poate că insula era vrăjită.

Urmăreau tăcuţi cum barca se apropia tot mai tare de conturul fremătător al insulei. Manjiro se simţea vinovat: încă o dată, întrebările lui îi băgaseră în bucluc.

Deodată, Goemon izbucni în râs. Avea ochii cei mai ageri şi zărise deja un lucru pe care ceilalţi nu îl văzuseră încă.

— Păsări! exclamă el. Mii de păsări!

În curând, văzură cu toţii păsările înălţându-se în aer şi acoperind versanţii insulei. Mii de zburătoare se ridicau sau aterizau – atât de multe, că insula însăşi părea însufleţită.

Ce noroc! Puteau să mănânce păsările; la urma urmei, dacă toate erau nătânge, aveau să fie uşor de prins. Poate

că aveau să găsească şi apă dulce şi alte lucruri bune de mâncat.

Dar, pe când soarele apunea în urma lor, învăluind insula în ultimele şi cele mai strălucitoare raze ale sale, speranţele lor păleau. Înaintea lor se înălţa un perete sterp de stâncă, fără urmă de verdeaţă. Mai rău, din apă se ridicau stânci ca nişte gheare ascuţite, gata să le spintece barca. Luntrea înainta zorită către ele în amurgul tot mai cenuşiu.

2 SAMURAIUL DE PE INSULA PĂSĂRILOR

27 IUNIE 1841 (AL DOISPREZECELEA AN TEMPŌ, ANUL BIVOLULUI)

Pământ. Cer. Vânt. Ocean.

Uneori s-ar fi zis că numai asta exista pe lume. Că numai asta existase vreodată. Că niciodată nu avea să mai existe şi altceva.

Exista această bucată de uscat, abia un soi de bolovan mai mare. Şi exista o peşteră în stâncă, care le oferea adăpost. Nu unul călduros, dar un adăpost, orişicum.

Exista cerul, o întindere nesfârşită de cer, tot cerul pe care ţi-l puteai dori. Atârna zi de zi deasupra lor ca o fâşie de mătase albastră, iar noaptea ca o mantie de catifea neagră presărată cu nestemate reci. Oferea prea puţină căldură. Şi abia câţiva stropi de ploaie.

Exista vântul. Urlând, mârâind, gemând, vuind.

Şi exista oceanul cel scânteietor.

— Albastru ca un ochi de barbar, zisese Goemon. Urăsc oceanul!

Escaladau stâncile către cuiburile albatroşilor. Asta se întâmplase pe vremea când păsările cele nătânge erau

uşor de prins, pentru că nu voiau să-şi abandoneze ouăle în cuib. Pur şi simplu întindeai mâna şi le înhăţai.

— Goemon-chan! îşi dojenise Manjiro prietenul. Cum poţi să spui că urăşti oceanul?

— Ştiu, ştiu, zisese Goemon. Oceanul are un *kami*[5] puternic, dar uită-te la el! E atât de crud! E numai apă cât vezi cu ochii, dar putem să bem din el fie şi o gură? E plin de peşte, dar putem prinde vreunul? După ce scăpăm de-aici, să nu mai văd oceanul în faţa ochilor!

— Dar eşti pescar, Goemon-chan, spusese Manjiro. Cum o să pescuieşti dacă nu vrei să mai vezi oceanul în faţa ochilor?

— O să mă leg la ochi!

Manjiro râsese.

Asta se întâmplase pe vremea când încă mai râdeau. Pe vremea când se mai găseau păsări, când mii de albatroşi mergeau legănat de colo-colo pe picioarele lor enorme, clămpănind din cioc şi fluturându-şi aripile uriaşe.

Dar asta fusese mai demult.

Acum, Manjiro stătea aplecat peste un prag de piatră, scormonind dedesubt cu degetele în căutarea vreunui crab sau a vreunei alge care ar fi putut să fi rămas agăţată acolo. Ar fi vrut să găsească ceva de mâncare, orice, ca să aibă ce să le ducă celorlalţi, care erau prea slăbiţi ca să mai părăsească peştera. Cu spatele la cer şi pântecele lipit de piatră, Manjiro privi în ochiul albastru al mării.

Apa era atât de limpede, încât vedea până în adâncuri. Un melc trasa cu lentoare în nisip o dâră ca o panglică sclipitoare.

„Cum merge melcul, care n-are picioare?” se întrebă el. „Şi încotro se îndreaptă cu atâta hotărâre făptura asta micuţă?”

---

[5] Denumire dată de japonezi spiritelor naturii în religia şintoistă (n. a.).

Manjiro îl urmări cu privirea, pierdut în contemplarea mişcărilor lui încete, graţioase. Îşi aminti cum trecuseră zilele, atâtea răsărituri urmate de apusuri până când, în cele din urmă, le pierduse socoteala.

Totul începuse, desigur, cu ziua în care bărcuţa lor se sfărâmase de stânci. Manjiro, Goemon şi Toraemon săriseră în apă chiar înainte ca barca să se răstoarne, dar Denzo şi Jusuke fuseseră prinşi dedesubt. În cele din urmă, ajunseseră toţi cinci la ţărm, dar, zbătându-se să scape, Jusuke se rănise la picior. Cum încă nu se vindecase, nu ieşea niciodată din peşteră.

Pe urmă fusese ziua în care pământul se cutremurase şi nişte stânci se rostogoliseră de pe culmi, blocându-le intrarea în adăpost. Dar puseseră cu toţii umărul la împins şi reuşiseră să dea bolovanii la o parte. Asta era pe vremea când mai aveau suficientă energie pentru astfel de munci.

Cele câteva zile în care cerul le oferise ceva ploaie fuseseră foarte bune. Ploaia se aduna în crăpăturile stâncilor. Pescarii o strânseseră în coji de ouă şi în găleata adusă de valuri pe ţărm, dar nu aveau în ce să adune atâta apă cât să le ajungă până la următoarea ploaie. Îşi raţionalizaseră consumul: câte o cochilie de stridie cu apă la fiecare pasăre mâncată. Asta pe vremea când mai aveau apă. Şi păsări.

Fuseseră atâtea păsări, că se săturaseră de ele.

— O, ce n-aş da să mănânc un castravete! spusese într-o zi Goemon. Sau să iau o îmbucătură dintr-un cartof dulce... Sunt sătul până peste cap de carnea crudă de pasăre.

Dar lui Manjiro îi venise o idee.

— Hai să le gătim azi, Goemon, propusese el.

— Da, hai, cu un sos gros şi cu multe condimente... Îl tachinase Goemon. Manjiro-chan, ştii că amnarul şi cremenea noastră sunt pe fundul mării, adăugase el cu un aer grav. Nu avem foc.

— Dar mi-a venit o idee, insistase Manjiro. Poate că există şi altă soluţie.

Jumuliseră păsările ca de obicei, cu lăncile de pescuit pe care le salvaseră din naufragiu. Apoi bătuseră carnea de pasăre cu pietre până când o transformaseră într-un soi de pastă.

— Acum o să lăsăm soarele s-o coacă, zisese Manjiro, întinzând pasta pe o piatră. Nu mai trebuie decât să aşteptăm.

Cât timp aşteptaseră, priviseră în largul oceanului, către nord-vest – către casă. Lui Manjiro i se strânsese stomacul de îngrijorare. Cum se descurca familia în lipsa lui? Oare surioarele sale adunau taro[6] de pe munte, chinuindu-se să găsească ceva de mâncare? Ce n-ar fi dat să poată să zboare, ca păsările care planau şi chirăiau deasupra lor! Ar fi zburat acasă, la ai lui. Ar fi putut chiar să le ducă un peşte în cioc!

— Te gândeşti la ai tăi? întrebase Goemon.

Manjiro încuviinţase din cap.

— Cred că n-o să mai ajungi samurai acum, nu-i aşa, Manjiro-chan?

— De ce nu?

— Chiar dacă ne-om întoarce acasă, ştii foarte bine că nu se poate aşa ceva, Nu te-ai născut într-o familie de samurai. Te-ai născut fiu de pescar şi pescar o să fii. Şi, dacă o să ai copii la rândul tău, tot pescari o să fie şi ei. Aşa stau lucrurile. Aşa au stat mereu. Şi n-o să se schimbe niciodată.

---

[6] Specie de plantă tropicală cultivată pentru tuberculii ei comestibili.

Manjiro oftase. Aşa gândeau oamenii, aşa gândiseră mereu şi, presupunea el, aşa aveau să gândească întotdeauna.

— La urma urmei, de ce vrei tu să fii samurai? Ca să poţi să le tăbăceşti pielea unor ţărani amărâţi ca noi? îl întrebase Goemon.

Goemon probabil că nu văzuse niciodată un samurai în carne şi oase. Manjiro în mod sigur nu văzuse vreunul. Satul său era departe de centrul guvernării şi al puterii, unde îşi petreceau timpul cei mai mulţi samurai, dar auzise poveşti, bineînţeles. Înainte să moară, tatăl lui Manjiro îl învăţase despre *bushidō*, codul de onoare al samurailor.

— N-aş fi genul ăla de samurai, explicase Manjiro. Aş fi ca samuraii nobili de pe vremuri: eroi luptători, care le erau loiali stăpânilor lor şi care studiau nu numai arta războiului, ci şi caligrafia şi poezia.

— Nu putem să ne mai întoarcem în Japonia, să ştii, zisese Goemon, privind în largul oceanului.

— De ce nu?

— Pentru că aşa spune legea: „Oricine părăseşte ţara pentru a se întoarce mai târziu va fi condamnat la moarte”.

Au rămas amândoi tăcuţi, meditând cu mâhnire la aceste cuvinte.

În cele din urmă, Manjiro zisese:

— Dar de ce?

— Pentru că, dacă am întâlni vreunul dintre diavolii ăia străini, ne-ar otrăvi.

— Să ne otrăvească! exclamase Manjiro.

— Poate că nu trupeşte, dar ne-ar otrăvi minţile cu felul lor de a gândi. De aceea pescarilor nu li se permite să se îndepărteze prea mult de coastă: se spune că în larg

începe contaminarea. Barbarii ne-ar umple capul cu gânduri greşite!

— Ce fel de gânduri?

— Manjiro-chan, pui prea multe întrebări.

— Ştiu, zisese Manjiro. Îmi pare rău!

Şi-a lăsat capul în pământ, dar în clipa următoare şi-a ridicat din nou privirea şi a zis:

— Sper ca barbarii să nu ne găsească niciodată. Zeii să ne apere de ei!

A ales apoi două bucăţi de lemn aduse de valuri, de mărimi inegale. S-a înclinat dinaintea prietenului său, oferindu-i beţele lucioase, lustruite, cu ambele mâini întinse.

— O, preaonorate prieten, a spus el, iată *katana*[7] ta – sabia ta cea lungă. Şi *wakizashi*-ul tău, cuţitul cel scurt.

Apoi a găsit şi pentru el două bucăţi netede de lemn, de lungimi inegale. A îndesat băţul scurt în brâul de pânză care îi încingea mijlocul şi l-a fluturat pe celălalt ca pe o sabie, provocându-l pe Goemon la duel.

— N-avem voie să purtăm săbii, i-a atras atenţia Goemon. Doar ştii şi tu.

— Cu toată umilinţa, îţi atrag atenţia că aici noi suntem stăpâni. Suntem samuraii de pe Insula Păsărilor. Şi de acum încolo vom trăi conform codului *bushidō.* Ne vom apăra onoarea şi insula şi ne vom apăra unul pe altul de barbarii cu ochi albaştri. Eşti de acord? a zis el, sărind pe o stâncă şi învârtindu-şi băţul deasupra capului.

Goemon s-a ridicat în picioare.

— De acord, a încuviinţat el, vârându-şi „cuţitul” la brâu şi încrucişându-şi „spada” cu a lui Manjiro.

Săbiile lor închipuite se ciocneau şi zăngăneau în timp ce ei fandau sau săreau în lături pentru a evita loviturile.

---

[7] Sabie japoneză lungă şi curbată, cu un singur tăiş, pe care o purtau samuraii (n. a.).

Manjiro tocmai îl făcuse pe Goemon să-şi scape băţul, când a simţit cum cineva îi smulge din mână sabia imaginară. S-a întors şi l-a zărit pe Denzo, care îi privea pe amândoi încruntat.

— Credeţi că asta-i o petrecere la iarbă verde? s-a răstit el. V-am trimis să faceţi rost de apă şi de mâncare, băieţi, nu să vă jucaţi de-a lupta cu săbiile!

Băieţii s-au înclinat zoriţi dinaintea lui Denzo şi apoi i-au arătat carnea care se cocea pe pietre.

Denzo şi-a mijit ochii la grămada de carne.

— Ce-i asta? a întrebat el.

— Jumulitură friptă pe pat de piatră, a zis Goemon.

Manjiro a pufnit în râs. Nici măcar Denzo nu şi-a putut reţine un zâmbet.

După aceea, au mai făcut de multe ori jumulitură friptă pe pat de piatră. Nu era ea prea gustoasă, dar măcar era altceva decât să mănânci în fiecare zi numai carne crudă.

Asta se întâmplase pe vremea când mai aveau carne de pasăre, pe vremea când insula era plină de păsări care îşi zburleau penele, fâlfâiau din aripi, clămpăneau din ciocuri, chirăiau, gângureau şi stăteau pe târtiţă la clocit. Dar, în câteva luni, lucrurile se schimbaseră. Puii clociţi când pescarii puseseră prima oară piciorul pe insulă crescuseră. Şi, odată ce deveniseră suficient de puternici, toate păsările îşi luaseră zborul.

În urma lor, insula a rămas tăcută şi pustie.

Într-o zi, Manjiro şi Denzo au căzut de acord că merita să escaladeze dealul cel mare în căutare de apă. S-au căţărat împreună pe versantul stâncos. În vârf, Manjiro a observat două grămezi lunguieţe de pietre. Le-a privit îndelung, pentru că i se părea că îi amintesc de ceva.

— Denzo-san, a zis el. Scuză-mă că-ţi întrerup şirul gândurilor, dar ce sunt...?

Şi-a curmat vorba, înţelegând deodată de ce fuseseră aşezate acolo cele două moviliţe.

— Morminte!

Cuvântul îi scăpase de pe buze.

— Namu Amida Butsu, a spus Denzo cu glas cântat. Buddha cel al Infinitei Lumini.

Deci mai fuseseră şi alţi oameni acolo înaintea lor... şi muriseră! Gândul acesta i-a făcut pe amândoi să verse lacrimi.

— De unde crezi că veneau? a întrebat Manjiro. Crezi că erau compatrioţi de-ai noştri?

Denzo s-a mulţumit să clatine din cap şi, cu paşi grei, au pornit amândoi pe drumul anevoios către peşteră. Manjiro se gândea că nu-şi va mai vedea niciodată familia. Ce aveau să se facă ai lui dacă nu mai era el care să aducă acasă peşte, puţin orez sau măcar nişte ciuperci şi ferigi, pe care le culegea din pădure şi care le potoliseră foamea de atâtea ori? Aveau să flămânzească? Aveau să ajungă şi ei sub câte un maldăr de bolovani?

Suferinţa pe care o simţise la moartea tatălui său fusese la început o durere ascuţită, dar cu timpul se tocise până când abia o mai băga de seamă. Acum însă, durerea se înteţise din nou. Îi era dor de mama lui şi de tatăl lui mort. Şi-a închipuit că zace chiar el într-unul dintre cele două morminte şi asta l-a făcut să-i fie dor şi de el însuşi!

Când Denzo le-a povestit celorlalţi ce descoperiseră, s-au întunecat cu toţii la chip.

— S-ar putea să avem aceeaşi soartă, a zis Toraemon.

— Şi eu m-am gândit la asta, i-a răspuns Denzo.

Toată lumea s-a întors către Jusuke, care nu auzise nimic din cele discutate; se zbătea şi gemea, pradă febrei.

Lacrimi amare le şiroiau pe obraji. Nimeni nu ar fi vrut să fie silit să-şi îngroape un prieten.

Lui Manjiro i se părea că negura e pe punctul de a-i înghiţi cu totul. Dar s-a recules imediat: îi venise o idee.

— Vă rog să mă iertaţi, prieteni, a zis el încetişor, dar am o întrebare.

— Manjiro, a răbufnit Toraemon, nu-i momentul acum...

Dar Denzo l-a oprit, punându-i o mână pe braţ.

— Ce este? l-a încurajat el pe Manjiro.

— Erau două morminte, nu-i aşa, Denzo-san?

Denzo a încuviintat.

— Întrebarea mea este: unde-i cea de-a treia persoană?

Toată lumea a căscat ochii la Manjiro.

— Cine a săpat mormintele?

Avea dreptate. Ca să-i fi îngropat pe ceilalţi, cineva trebuia să fi rămas în viaţă.

— Poate că supravieţuitorul, oricine o fi el, a fost salvat, a sugerat Manjiro, înseninându-se.

Ideea lui i-a îmbărbătat pe toţi şi s-au dus la culcare mai puţin apăsaţi de griji.

În noaptea aceea, au avut parte de nişte culcuşuri mai confortabile decât până atunci: Toraemon şi Goemon recuperaseră nişte scânduri din barca lor sfărâmată, pe care valurile oceanului le aruncaseră la mal. Aşa că, în loc să se întindă pe stânca golaşă, fiecare avea acum câte o scândură lată pe care să doarmă.

— Vă rog să mă scuzaţi că vă deranjez, dar vă mulţumesc pentru scândură, a şoptit Manjiro.

Ceilalţi au chicotit, iar el a zâmbit. Reuşise pentru moment să alunge negura departe de ei.

Mult timp trecuse de la aceste evenimente şi acum, întins pe lespede şi privind melcul, Manjiro se întrebă cât puteau să mai reziste aşa. Mâncarea era pe sfârşite. Apa era atât de puţină, încât încercaseră să-şi bea propria urină. Gândurile i se întorceau mereu la mormintele acoperite de pietre.

Nu găsise niciun crab şi nici alge agăţate de stâncă şi pierduse prea mult timp privind melcul. Dar creatura făcuse în nisip un model atât de frumos, încât ai fi zis că e o *kare-sansui,* o grădină Zen[8]. De fapt, nu crease modelul, după cum înţelese Manjiro, ci îl copiase. Melcul făcuse acea călătorie lungă şi anevoioasă pentru a urma conturul...

— ...Feţei mele, a spus Manjiro în şoaptă.

În apa scânteietoare, umbra pe care o proiecta chipul lui Manjiro păruse probabil o insulă de întunecime. „Melcul ăsta şi cu mine suntem la fel”, îşi zise Manjiro. „Eu străbat zi de zi insula asta de la un capăt la altul, trasând conturul chipului ei. Ca şi melcul, n-am nicio idee despre ce se ascunde dincolo.”

Dincolo de insulă se întindea un întreg univers despre care Manjiro nu ştia nimic. Era, probabil, o lume uriaşă. Poate că era un loc înspăimântător, populat de monştri şi demoni. Dar se putea să fie şi o lume strălucitoare, plină de splendoare şi mistere. „S-ar putea să fie nespus de frumoasa”, îşi zise el. Dacă ar fi avut aripi, ar fi traversat oceanul în zbor, ca să vadă tot ce era de văzut. Apoi ar fi zburat acasă, cu guşa plină de hrană şi cu capul plin de minuni.

Manjiro se ridică în picioare ca să se uite în zare. Dar se ridică prea iute şi îl cuprinse ameţeala. Cerul, marea,

---

[8] Grădină japoneză de dimensiuni reduse, fără verdeaţă, în care nisipul greblat şi pietrele special alese şi amplasate sugerează ape, munţi şi alte elemente de cadru natural (n. a.).

pământul – totul se învârtea în jurul lui într-o ceaţă albastră, verzuie şi cenuşie, de parcă Manjiro ar fi făcut piruete.

De aceea, la început nici nu observă bărcile.

Şi din acelaşi motiv, când într-un sfârşit le zări, nu crezu că erau aievea.

Două bărcuţe se apropiau de insulă.

Inima lui Manjiro părea să-i fi coborât în străfundul stomacului. Mâinile şi picioarele, şi aşa slăbite, parcă îi amorţiseră. Lumea începu să se învârtă din nou, iar băiatul îşi zise că mai are puţin şi leşină.

— Bărci! îngăimă el, după care îşi drese glasul şi strigă: Suntem salvaţi!

Însă bărcile nu se îndreptau direct către el, ci înspre o altă parte a insulei.

Cu o forţă de care nu s-ar fi crezut în stare, Manjiro plonjă în ocean cu capul înainte şi înotă către ele.

Ajungând, în cele din urmă, lângă una dintre ele, îşi înălţă capul şi o privi. Nu fu în stare să-şi întindă mâinile către ea. Sângele îi îngheţă în vine. Îl luă din nou cu ameţeală şi simţi că se duce la fund. Fiindcă, privindu-şi salvatorul în faţă, se pomenise uitându-se în doi ochi albaştri ca marea.

Partea a Doua

BARBARII

În împrejurări potrivnice, cu bucurie şi curaj să te avânţi, ca şi cum ai străpunge o singură barieră.

Hagakure: Cartea samuraiului

3 LA BORDUL LUI JOHN HOWLAUND

27 IUNIE 1841

În Japonia exista un artist foarte bun, pe nume Hiroshige, care se inspira din viaţa de zi cu zi. Manjiro văzuse câteva dintre stampele lui: doi bărbaţi adăpostindu-se de ploaia care cădea în dungi reci, piezişe; trei călători aprinzându-şi pipele în jurul unui foc atât de veridic, că părea să strălucească; un grup de gheişe[9] în *kimono*-uri atât de frumoase, încât aproape că auzeai foşnetul mătăsii.

Ori de câte ori avea să-şi amintească de cele petrecute în ziua aceea, Manjiro avea s-o facă în imagini fulgerătoare, la fel de vii ca stampele lui Hiroshige. Şi totuşi, niciuna dintre stampele lui Hiroshige nu egala în bizarerie scena la care asistase băiatul: douăsprezece încălţări, atâtea numărase el după ce se suise într-una dintre bărci. Încălţări grosolane, cafenii ca pielea unui

[9] Artiste profesioniste japoneze instruite în arta muzicii, a dansului, a caligrafiei şi a ceremoniei ceaiului, îmbrăcate de obicei într-un kimono elegant (n. a.).

câine chel. Lucioase şi netede, ca şi cum ar fi fost făcute din piele de animal.

Manjiro se înfioră. Aceşti oameni erau neîndoielnic barbari, din moment ce omorau animalele ca să-şi facă ei încălţăminte! În Japonia, aşa ceva era ilegal şi de neconceput.

Unsprezece ochi. Când îndrăzni, în cele din urmă, să îşi ridice privirea, primul lucru pe care îl observă fu ochii lor. Fiecare pereche de ochi avea altă culoare: verzi ca o mare furtunoasă, albaştri precum cerul, negri ca noaptea sau căprui ca ai săi. Un bărbat nu avea decât un ochi, şi acela cenuşiu ca o zi înnorată. Celălalt era acoperit cu un bandaj.

Nu se vedea nici urmă de cozi, coarne sau colţi. Manjiro zări însă feţe alarmant de păroase şi o mulţime de nasuri mari!

Mai precis, şase nasuri mari: unul lung şi coroiat, două lungi şi drepte, unul turtit şi lat, unul cu vârful în sus şi un altul borcănat şi roşu ca o ridiche.

Oricât de ciudaţi păreau, oricât de periculoşi ar fi fost, Manjiro trebuia să îşi înăbuşe frica şi să le ceară să-i ajute tovarăşii.

— Prietenii mei sunt pe insulă, zise el.

Dar era limpede că aceste fiinţe nu înţelegeau o iotă din ce le zicea.

Atunci Manjiro îşi aminti ceva: se spunea că barbarii erau cam grei de cap.

Poate că trebuia să le vorbească mai rar.

— Prietenii... mei... pe... insulă, încercă el din nou, lăsând cu bună ştiinţă pauze mari între cuvinte.

Din gurile aflate sub nasurile acelea mari se revărsară bâiguieli fără noimă. „Nu ştiu să vorbească”, se gândi Manjiro, „numai se prefac”.

De-a lungul ţărmului, Toraemon sărea de pe o stâncă pe alta, ca o maimuţă. Goemon îşi legase tunica zdrenţuită de un băţ şi o flutura ca pe un steag.

Străinii îşi întoarseră bărcile şi vâsliră către ţărm. Inima lui Manjiro bătea cu furie. Ce făcuse? Aveau să primească ajutor sau îi aştepta o moarte sigură? Înrăutăţise cumva situaţia? Ce aveau să creadă prietenii lui văzând nişte indivizi atât de ciudaţi?

Când ajunseră mai aproape, Manjiro văzu cum Goemon îşi mută băţul în cealaltă mână. Era *katana* lui, sabia lui de jucărie. Recunoscând-o, Manjiro îşi aminti cum juraseră ei să apere insula de barbari.

Cei doi băieţi schimbară o privire şi citiră unul în ochii celuilalt aceleaşi lucruri: suferinţa născută dintr-o foame cumplită, dintr-o sete înnebunitoare, din vântul neobosit şi din frigul pătrunzător. Amândoi gândeau la fel: nimic nu putea fi mai rău decât să rămână pe insulă.

Goemon lăsă băţul să îi cadă din mână.

Străinii săriră din bărci şi le traseră pe plaja cea îngustă. Prin semne, îi lămuriră pe naufragiaţi că trebuie să urce la bord.

— Dar ce facem cu Denzo şi Jusuke? şuşotiră pescarii între ei, schimbând priviri înfricoşate.

Tot prin semne, Manjiro îi înştiinţă pe străini despre prietenii lor rămaşi în peşteră. Denzo şi Jusuke fură aduşi afară, amândoi atât de slăbiţi, încât trebuiră căraţi până la bărci. După ce se instalară cu toţii, marinarii împinseră bărcile spre apă. Cele două ambarcaţiuni se îndepărtară de insulă, pornind către un viitor necunoscut.

Soarele sclipea pe valurile neostenite, aşa cum făcea în fiecare zi. Vântul bătea necruţător, ca întotdeauna. Şi totuşi, nimic nu mai era ca până atunci. Fuseseră în sfârşit salvaţi de pe insulă, dar numai pentru a fi luaţi prizonieri de către barbari.

Manjiro le arunca străinilor câte o privire când credea că nu se uitau la el. Uneori îi surprindea şi pe ei privindu-l când credeau că el nu se uită.

Bărbaţii aceia ciudaţi erau fiecare de altă culoare! Aveau pielea în nuanţa lemnului bătut de vreme, a lutului, a nisipului alb sau a ierbii uscate. Unul era negru ca funinginea! Şi pletele lor erau de culori deosebite, ca frunzele toamna: blonde, roşcate, cafenii. Părul bărbatului negru era tot numai noduri strânse. Iar creştetul altuia părea acoperit cu bănuţi strălucitori de aur! Toţi erau arşi de soare şi bronzaţi, cu feţe murdare şi brăzdate de riduri. Şi toţi erau mari. De-a dreptul uriaşi.

Când bărcile ocoliră insula, pescarii rămaseră cu gura căscată. O pasăre enormă, cu multe aripi albe, plutea pe apă. Ba nu, era o corabie, cu o pădure de catarge, cu zeci de vele şi cu un echipaj care mişuna peste tot. Mulţi străini ciudaţi alergau de colo-colo pe punte sau se cocoţau pe funiile întinse pretutindeni deasupra navei, ca o pânză de păianjen.

— E lungă cât şapte bărci de-ale noastre! icni Denzo.

— Şi lată cât opt, şopti Toraemon.

— Uită-te ce de diavoli străini! zise Goemon, înecându-se cu vorbele.

— Ce de pânze! se minună Manjiro. Parcă-s aripile unei păsări gigantice!

Cu o corabie ca asta, îşi zise el, puteai să călătoreşti atât de departe şi de iute, încât să te trezeşti taman dincolo de marginea pământului. Nimic nu i-ar fi putut sta în cale. Gândul acesta îl umplu în acelaşi timp de teamă şi de nerăbdare.

— Trebuie să avem grijă cum ne purtăm, şopti Denzo.

Deşteptându-se din febra sa, Jusuke şopti:

— Ştiţi cum se zice: „Când treci prin satul orbilor, închide şi tu un ochi”.

Şi chiar era un soi de sat, îşi ziseră ei în timp ce erau urcaţi la bordul navei John Howland şi purtaţi printr-o serie de cabine mici, ca nişte căsuţe, care mai de care mai frumos decorată.

— Numai un om foarte important poate să aibă asemenea apartamente, şopti Goemon.

— Un senior.

— Un *daimyo*[10].

— Poate chiar un shogun[11]! exclamă Manjiro.

Se pomeniră deodată dinaintea unui bărbat pe care îl luară drept stăpânul corabiei. Era întocmai cum auziseră că sunt diavolii străini: înalt, cu faţa păroasă şi cu un nas ca un cioc de albatros. Se ţinea drept ca un catarg şi purta o jachetă scrobită, de un albastru închis.

În scurtul timp în care Manjiro îndrăzni să se uite la el, văzu că bărbatul îi examina cu un ochi întunecat, în timp ce pe celălalt îl ţinea închis. În privirea aspră a acestui unic ochi părea să se fi concentrat toată făptura lui: autoritate, putere, tristeţe şi încă ceva, un sentiment căruia Manjiro nu reuşi să-i găsească un nume. Pescarii, năuciţi şi îngroziţi, se lăsară în genunchi.

— Căpitanul Whitfield, spuse un marinar şi Manjiro îşi întipări bine în minte aceste cuvinte, înainte ca el şi ceilalţi să fie din nou luaţi pe sus.

Se pomeniră aşezaţi pe banchete la o masă, cu picioarele legănându-li-se mult deasupra podelei.

---

[10] Titlu dat marilor seniori feudali din Japonia. Fiecare daimyo avea în subordinea lui mulţi samurai, care îi jurau supunere conform codului bushidō (n. a.).

[11] În perioada 1192-1867, comandant militar care avea puteri absolute în Japonia (n. a.).

— Gata, a început tortura, îi şopti Goemon lui Manjiro.

Nu era chiar tortură, dar nici comod nu prea era.

— Uite cum ţi se bălăngănesc picioarele, spuse Goemon.

— Ce straniu mod de a sta la masă, fu de acord Manjiro.

— Dacă ai fi cu adevărat samurai, acum ţi-ai face *seppuku*[12] în loc să aştepţi să fii umilit de barbari, observă Goemon.

— Poate n-o să ne umilească, zise Manjiro optimist.

Goemon se mulţumi să mormăie în barbă.

Pe când stăteau în această poziţie neobişnuită, cu podeaua legănându-se sub ei, o amintire îl copleşi pe Manjiro. Era atât de vie, încât i se părea că se întâmplă chiar în clipa aceea. Se făcea că era acasă. Ploaia bătea blând în acoperiş. Probabil fusese o zi deosebită, fiindcă simţea aroma dulce a orezului gătit. De ce oare orezul nu avea niciun miros când era crud, dar mirosea divin când îl găteai?

Fu readus în prezent de un castron cu orez aburind, care îi fu aşezat dinainte. Un castron adevărat! Cu orez adevărat! Nu fusese un vis. Mirosul minunat, neaşteptat, al orezului gătit îi aţâţase tăciunii amintirilor.

Fiecare dintre ei primi, de asemenea, un băţ de metal cu patru ţepi la un capăt.

— Furculiţă, le zise marinarul şi le arătă cum să o folosească.

Înainte să înceapă, pescarii spuseră în cor *itadakimasu,* „primesc cu umilinţă”.

Apoi Goemon zise:

— Poate c-au pus otravă în el.

---

[12] Sinucidere rituală comisă cu propria sabie de către un samurai ca să nu îşi piardă onoarea (n. a.).

— Dacă tot mănânci otravă, măcar linge bine blidul, i-o întoarse Jusuke, citând un vechi proverb.

Lui Manjiro nici că-i păsa dacă puseseră otravă în orez sau nu. Îl înfulecă recunoscător. Înfulecă imediat şi cartoful dulce, care îi fu adus încă aburind. Şi tocana caldă. Şi dădu pe gât jumătatea de pahar de apă dulce, răcoroasă. În cele din urmă, în mâini i se puse un soi foarte straniu de mâncare.

Manjiro luă o îmbucătură. Îi umplu gura şi le dădu mult de lucru dinţilor.

— Pâine, zise marinarul.

După ce mâncară, le fură luate hainele zdrenţuite şi în schimb primiră nişte veşminte ciudate, asemănătoare cu cele purtate de marinari.

— O să mă tragă curentul în asta, se plânse Goemon, arătându-şi cămaşa, care fâlfâia desfăcută. Deschizătura asta o să lase să intre aerul rece.

Unul dintre marinari le arătă un rând de cerculeţe cusute de veşmânt. Îi făcu să înţeleagă că fiecare rotund face pereche cu o crăpătură în care poate fi strecurat.

— Nasturi, spuse marinarul, arătându-le inchizătorile cămăşii.

— Nasturi, repetă Manjiro pentru sine.

Nu mai văzuse în viaţa lui nasturi. Niciunul dintre ei nu mai văzuse. Erau obişnuiţi să-şi lege hainele cu brâie, eşarfe sau cingători.

Băieţii se luptară cu nasturii. Manjiro nu putu să nu râdă.

— Cum de-ţi vine să râzi într-un asemenea moment? se burzului Goemon.

— Îmi cer iertare, zise Manjiro.

Trase afară din pantaloni un soi de pungă ciudată şi o privi încruntat.

— Buzunar, spuse marinarul şi îşi goli propriul buzunar – scoţând de acolo o pietricică, un nasture, o bucăţică scurtă de sfoară – ca să le arate cum se folosea.

Manjiro se întrebă de ce străinii nu-şi purtau pur şi simplu mărunţişurile în punguţe separate, cum se făcea în Japonia. Dar odată ce îşi afundă mâinile în buzunare, nici că mai vru să şi le scoată. Mâinile lui voiau să exploreze acele spaţii necunoscute, aşa cum, în copilărie, ori de câte ori îi cădea un dinte, cerceta cu limba locul rămas gol.

— Acum sunt sigur că vor să ne tortureze, zise Goemon după ce îşi îndesă picioarele în încălţările de piele tare pe care le primise. O, ce n-aş da să am acum o pereche de sandale comode de paie!

Manjiro nu se putea gândi decât la întrebările cele multe pe care ar fi vrut să le pună. Dar nu putea vorbi limba lor ciudată şi, chiar dacă ar fi putut, probabil că ar fi fost pedepsit. Tăcerea şi supunerea erau calea cea mai sigură de a rămâne în viaţă.

În noaptea aceea, întins în patul său, Manjiro nu putu să nu încerce să pronunţe noile cuvinte.

— Nasturi, şopti el. Buzunare. Pantofi. Pâine.

Cuvântul „pâine” era greu de pronunţat. Încercă din nou.

— Căpitanul, zise el. Whitfield.

— Ce faci? îl întrebă Goemon.

— Dacă învăţ câteva cuvinte, poate reuşesc să le pun nişte întrebări.

— Iar întrebări?! gemu Goemon exasperat.

— Dacă nu le învăţăm limba, cum o să ştim ce vor să ne facă?

— Ori de câte ori pui întrebări, dăm cu toţii de necazuri!

— Ai dreptate, zise Manjiro, dar nu eşti curios? De ce sunt atâţia barbari pe o corabie atât de mare? De ce au atâtea bărcuţe? Pentru ce sunt oalele alea mari de gătit?

— Într-o oală din aia încăpem amândoi, remarcă Goemon.

Manjiro se înfioră.

Goemon oftă, se ridică şi ieşi afară. Nu era obişnuit cu tangajul unei corăbii atât de mari. Iar ura lui faţă de ocean şi teama de străini nu făceau decât să îi amplifice greaţa.

Când se întoarse, zise:

— Manjiro-chan, ţie nu ţi-e frică? Nu te temi deloc de ce ne-ar putea face barbarii ăştia?

— Tata m-a învăţat că fiecare trebuie să-şi pună ordine în suflet înainte de culcare. Numai aşa se va lepăda de povara fricii, răspunse Manjiro, cu toate că şi el se temea.

În noaptea aceea, încercă să-şi pună ordine în suflet. Rosti o *sutra* – o rugăciune – pentru strămoşii săi, pentru familie şi prieteni şi pentru sine. Apoi aşteptă ca inima să nu-i mai zburde nebuneşte în piept şi să revină la lăcaşul ei obişnuit.

Probabil că adormise în cele din urmă, fiindcă se deşteptă la un moment dat în toiul nopţii. Pentru o clipă, crezu că se afla din nou în peştera de pe insulă. Dar totul era cum nu se poate mai ciudat. Întreg pământul părea să se clatine sub el şi se auzeau trosnete şi clinchete nefireşti. Mai era şi un hârâit ce suna ca mârâitul unor animale sălbatice. După o clipă, îşi aminti că se afla pe o corabie, printre străini. Străini sforăitori. Străini urât mirositori. „Duhnesc a unt”, aşa spuneau ai lui despre străini. Mâncau unt şi asta îi făcea să pută.

În cea mai mare linişte, îşi întoarse încetişor capul ca să-i privească. Nici nu fu nevoie de mai mult ca să i se taie răsuflarea. O pereche de ochi îl ţintuiau din cealaltă parte a cabinei – nişte ochi albaştri, sticlind ameninţător.

Manjiro îşi strânse pleoapele şi încercă să-şi liniştească bătăile nebuneşti ale inimii. Nu avea de ce să-i fie frică, îşi aminti el, pentru că sufletul lui era pus în ordine.

4 VÂNĂTOAREA

— Mai am o groază de întrebări. Tu nu? îi zise într-o zi Manjiro lui Goemon.

Stăteau lângă trinchet[13], unde Manjiro făcea schiţa unei ancore.

— Nu te întrebi cum de-şi găsesc drumul aici, în largul oceanului, fără niciun fel de repere după care să se călăuzească?

— Poate că pur şi simplu navighează de colo-colo la întâmplare, răspunse îmbufnat Goemon. Mie aşa mi se pare.

— Dar nu te întrebi cum fac?

— Nu mă întreb decât un singur lucru: când o să ajungem acasă, i-o întoarse Goemon.

Trecuseră săptămâni în şir şi, cu toate că navigaseră numai spre nord – spre Japonia –, încă nu zăriseră dealurile de un verde luxuriant şi coasta stâncoasă a patriei lor. Când începură să navigheze mai către vest, Manjiro încă se încăpăţâna să spere.

Descoperise că buzunarele aveau totuşi o utilitate, pentru că putea ascunde în ele bucăţele de mâncare: vreun pesmet, niţică brânză... Unul dintre marinari îi dăruise o cutiuţă în care să-şi păstreze puţinele bunuri şi, în fiecare noapte, băiatul îşi golea buzunarele în ea. Apoi strecura cutia sub pat. Odată ajuns acasă, avea de gând să îi ofere aceste comori familiei sale.

---

[13] Catargul de la prora unei nave cu pânze.

— De ce nu-i întrebi când – sau dacă – ajungem acasă? zise Goemon. Că alte minuni văd că ştii să-i întrebi.

Manjiro nu reuşise să rămână atât de tăcut pe cât îşi propusese. Întrebările păreau să-i ţâşnească singure de pe buze şi aflase o mulţime de lucruri. Aflase cum se spune la „odgon”, „eabestan”[14], „bocaport”[15] şi „grijele”[16]. Putea să numească toate cele şaisprezece pânze, de la brigantină[17] până la focuri[18]. Dar tot nu îndrăznea să întrebe dacă se îndreptau spre casă sau când aveau să ajungă acolo. Denzo era singurul care avea suficientă autoritate ca să îl abordeze pe căpitan.

Chiar şi aşa, dacă ar fi reuşit să-şi adune curajul, Manjiro măcar i-ar fi putut pune cuiva cealaltă întrebare care-l preocupa cel mai tare. Îl arătă cu degetul pe marinarul cocoţat pe arborele mare[19] şi zise:

— Întotdeauna e cineva care stă acolo sus, pe prăjinile astea. Toată ziua şi chiar şi noaptea, dacă străluceşte luna, oamenii ăştia scrutează oceanul cu privirea.

— Se uită după ceva, îşi dădu Goemon cu părerea.

---

[14] Dispozitiv de formă cilindrică cu braţe laterale, acţionat de marinari pentru lăsarea sau ridicarea ancorei sau a unor greutăţi la bordul navei.

[15] Deschidere în puntea unei nave, pe unde se introduc mărfurile în magazie.

[16] Capete de parâme din care se fac scări, pentru ca mateloţii să poată urca pe catarge (n. a.).

[17] Pânză de corabie de formă trapezoidală.

[18] Pânze triunghiulare la prora unei nave, susţinute de bompres, care este un fel de catarg mai mic, amplasat aproape orizontal.

[19] Catargul din mijloc şi cel mai înalt al unei nave. Cel de-al treilea catarg se numeşte arborele artimon.

— Da, dar după ce?

— După băieţi japonezi.

— Toate bărcile astea mici... La ce folosesc?

— Ca să se ducă după băieţii japonezi când îi găsesc.

— Şi oalele alea uriaşe de gătit de pe punte... Care-o fi rostul lor?

— Să-i gătească pe băieţii japonezi.

— Dacă aveau de gând să ne mănânce, de ce n-au făcut-o şi gata? De ce să irosească mâncarea şi apa pe noi?

— Ne îngraşă. Suntem numai piele şi os, nu vezi?

Manjiro îl măsură pe Goemon din cap până în picioare.

— Onorate prieten, am o veste pentru tine. Nu eşti nicidecum numai piele şi os. Ai fost, dar nu mai eşti.

— Nu sunt? se alarmă Goemon şi sări în picioare ca să-şi examineze pântecele. Crezi c-o să mă mănânce?

— Nu, îl linişti Manjiro. Ai fi mult prea amar. Uite ce-i, Goemon-chan, o să încerc să aflu cu ce se ocupă oamenii ăştia. O să-l întreb pe primul marinar care-mi iese în cale.

Se ridică şi îşi netezi pantalonii.

— O să dai de necaz cu toate întrebările astea ale tale...

În clipa aceea, vocea lui Goemon se stinse, iar Manjiro ridică privirea.

Căpitanul era chiar lângă el, ţintuindu-l cu ochiul său mijit.

Manjiro înghiţi în sec. Nu se cădea să deranjeze un om atât de important! Făcu o plecăciune adâncă şi aşteptă să i se adreseze căpitanul.

— Hai, ce e? Zi repejor!

Manjiro înghiţi cu greutate şi începu:

— Iertare deranj...

— Băiete! îl întrerupse căpitanul Whitfield cu asprime şi Manjiro îşi vârî capul între umeri.

Goemon avusese dreptate. Fusese impertinent şi avea să fie pedepsit.

— Nu te mai tot scuza pentru că pui întrebări! Cum o să înveţi dacă nu întrebi? Pune ce întrebare vrei, cui vrei şi când vrei. M-ai înţeles? zise căpitanul, apucându-l pe Manjiro de bărbie şi privindu-l drept în ochi.

Manjiro dădu să se încline, dar căpitanul îi puse o mână pe umăr.

— Încă un lucru. E bine să te porţi respectuos, dar ar fi şi mai bine dacă ai înceta cu plecăciunile astea nesfârşite!

Manjiro îi aruncă o privire lui Goemon şi îşi dădu seama că prietenul lui nu pricepuse o iotă din ce spusese căpitanul. Manjiro nu înţelesese nici el chiar tot, dar pricepuse că pe Whitfield nu îl supărau nedumeririle lui. Ba dimpotrivă, îl încuraja să întrebe! Manjiro putea să pună oricâte întrebări voia, oricui voia şi oricând voia. Aşa spusese căpitanul.

Băiatul simţi că avea nevoie de un moment de reculegere, ca să se minuneze de toate acestea. Dădu fuga în ascunzătoarea lui preferată: una dintre bărcuţele agăţate de corabie. Se cocoţă la bord şi se aşeză pe fundul bărcii, strângându-se în braţe de parcă ar fi strâns la piept un dar neaşteptat. Era însă un dar din partea unui barbar! Se cutremură. Poate ar fi fost mai bine să se ţină departe de aceşti străini.

Deodată, gândurile îi fură întrerupte de strigătul entuziast al marinarului care stătea de veghe pe catargul principal. Omul arăta ceva în zare. În sfârşit zărise lucrul după care se uita, îşi zise Manjiro. Să fi văzut oare pământ?

Deodată, corabia fu însufleţită de tropăieli. Toată lumea pe punte! Toată lumea robotea de zor! Şi totuşi, mateloţii păstrau o tăcere stranie. Ordinele se dădeau în

şoapte răguşite. După acel prim strigăt, nu se mai auzi nicio voce ridicată.

Înainte ca Manjiro să aibă timp să coboare, barca în care se ascunsese fu lăsată la apă şi marinarii coborâră în ea, alunecând pe funii. Neavând unde să se ascundă, băiatul fu descoperit pe dată.

— Ce? se miră unul dintre mateloţi. Ce cauţi aici, băiete?

— O, aruncă-l peste bord şi gata, mârâi un altul şi Manjiro îl recunoscu pe marinarul care îl ţintuise cu privirea în prima noapte, cel cu ochii albaştri şi reci şi cu bucle blonde.

Bărbatul îl apucă de guler şi dădu să îl arunce în apă.

Manjiro simţi apa intrându-i în încălţări.

— O să ne încurce, explică bărbatul.

— Stai pe loc, Jolly!

Era căpitanul.

— Lasă-l jos uşurel. În barcă, dacă nu te deranjează.

Căpitanul coborâse şi el.

— Tot tu, nu? îi spuse el lui Manjiro. Bun, păi avem un om în minus, pentru că tânărul Thomas s-a îmbolnăvit, aşa c-o să vedem din ce stofă eşti croit. Poţi să urmezi ordinele, nu-i aşa?

Manjiro încuviinţă. Nu era chiar sigur că înţelesese cu adevărat ce îl întrebase căpitanul, dar se gândi că este mai bine să nu îl contrazică.

— Atunci ia vâsla aia. Jolly, treci la vâsla ta!

Manjiro se aşeză pe o bancă şi, când primi ordinul, începu să lopăteze.

— Acuma ascultaţi cu toţii la mine, zise căpitanul, care stătea la pupa, ţinând cârma. Treaba voastră este să vâsliţi, dar să vâsliţi cu furie. Tăcuţi ca peştii şi curajoşi ca zmeii. Să sară cămaşa de pe voi, dar să nu vă tremure un fir de păr de pe cap! Acum vâsliţi, eroii mei, vâsliţi!

Alte trei bărci se desprinseseră de navă, fiecare cu câte un echipaj de şase oameni. Toţi trăgeau la rame din răsputeri. Manjiro se întrebă dacă era o întrecere. Dar o întrecere către ce? Cum vâslea cu spatele la direcţia de mers, nu putea să vadă încotro se duceau. Când privi peste umăr, nu zări decât apă. Observă în barcă nişte arme lungi, ca nişte suliţe, şi speră că nu mergeau să vâneze băieţi japonezi, cum spusese Goemon.

Căpitanul îi încuraja întruna din locul său de la pupa. Manjiro făcu şi el ce făceau ceilalţi: îşi ţinu capul plecat şi vâsli din răsputeri.

Jolly, care era la rame chiar în spatele lui Manjiro, şuieră la el cu obidă:

— Nu aduci dăcât probleme, spion chinez împuţit... Ne mănânci tocana şi ne bei nouă apa... Nu eşti dăcât un păgân prost... O să te lăsăm pe prima insulă pustie pă care-o vedem...

— Păi de-acolo a venit, Jolly, zise Edward, un băiat ceva mai mare decât Manjiro, care stătea pe banchetă chiar în faţa lui. Aşa că n-ai cum să-l sperii cu asta. Şi oricum nu înţelege nimic din ce vorbim noi.

— Aşa-i, canibal făr' de Dumnezeu? îi suflă Jolly în ceafă.

— Jolly! zise aspru căpitanul. Nu ştiu ce tot bodogăneşti tu acolo, dar hai să vâslim mai cu inimă, da? Rupeţi-vă spinările! Să vă plesnească inima, să vă sară ficaţii şi bojocii, flăcăi! Vâsliţi! Dar cu voioşie! Aveţi toţi budincă cu stafide la cină, dacă ajungem noi primii!

Manjiro nu ştia ce era un chinez, un păgân sau o budincă cu stafide, dar îşi zise că, dintre toate, ar fi preferat budinca.

— Harponier, pregăteşte fierul, zise căpitanul cu vocea abia o şoaptă.

Manjiro îl auzi pe Jolly părăsind bancheta şi înaintând către prova. „De ce?” se întrebă el. Aruncă o privire scurtă peste umăr şi simţi că inima îi urcă în gâtlej.

Apele din jurul lor, zbuciumate, păreau în fierbere; deodată se despărţiră şi dintre ele se înălţă o siluetă uriaşă, întunecată. Ca un munte răsărind din mare, un cap enorm se ridică lângă barcă, ţintuindu-l pe Manjiro cu ochiul său enorm.

— *Kujira!* exclamă Manjiro.

O balenă. Acum înţelegea. Înţelegea totul. Obiectele acelea din barcă, lungi şi ascuţite ca nişte suliţe, hârdaiele pline cu colaci de funie, punctul de observaţie de pe arborele mare, totul căpăta sens. Cu excepţia faptului că, într-un alt fel, nu avea absolut niciun sens.

Jolly stătea la provă, cumpănindu-şi harponul cel lung. În ciuda răutăţii omului, Manjiro nu putu să nu-l admire văzând’ cum se pregăteşte să azvârle către făptura aceea masivă ceva ce, prin comparaţie, părea un ac de brad. Vitejia lui avea ceva magnific, la fel şi curajul bărbaţilor care vâsleau, ducându-şi mica barcă mai aproape (şi nu mai departe!) de acest monstru mai periculos decât un dragon.

Când îi învălui răsuflarea umedă a fiarei, căpitanul strigă:

— Loveşte-o!

Harponul fu azvârlit. Funia se desfăşură şuierând. Pentru o clipă, Manjiro îşi dori să poată să-l apuce şi să-l tragă înapoi. La urma urmei, şi balena era magnifică. Atât de frumoasă şi de lucioasă! Cum să iei viaţa unei creaturi atât de măreţe?

Manjiro se întoarse la vâsla lui. Auzi cum harponul se înfipse în carnea balenei. Apoi se înfipse şi un al doilea harpon.

— Cu pupa-nainte! strigă căpitanul şi toţi se opintiră la vâsle, lopătând în direcţia opusă cât de tare puteau.

Balena se zvârcoli de durere, lovind apa cu coada, cu un zgomot ca de tunet. O singură lovitură ar fi fost de-ajuns ca să le spulbere barca şi să-i trimită pe toţi la fund. Manjiro spera că vor reuşi să vâslească departe, cât mai departe de balenă. Dar harponul înfipt în spinarea animalului era legat cu o funie prinsă de barcă.

Deodată, bărcuţa fu smucită înainte. Balena plesni apa cu forţă şi începu să înoate, târându-i în urma ei atât de iute, încât aveai impresia că îi purta o vijelie.

— Săniuş ca-n Nantucket![20] hăuli unul dintre marinari.

Barca zbura pe deasupra apei, sărind pe crestele valurilor cu pleoscăieli puternice. Marinarii chiuiau, se rugau sau se agăţau din răsputeri de ea.

Când luntrea lor de pescuit fusese luată pe sus de valurile uriaşe stârnite de furtună, Manjiro nu îşi închipuise că ar putea exista ceva mai rapid sau mai înfricoşător. Dar niciodată nu mai zburase atât de iute ca în această bărcuţă târâtă de balenă. Namila avea să îi poarte până la capătul oceanului; de data asta sigur nu mai scăpa cu viaţă.

Spuma valurilor trecea de copastie[21], udându-i din cap până-n picioare şi împiedicându-i să vadă sau chiar să respire. Manjiro îşi dădu seama că trecuseră probabil minute bune de când nu mai trăsese în piept o gură zdravănă de aer. Îi aruncă o privire lui Edward, care se ghemuise tremurând şi se ţinea atât de strâns de copastie,

---

[20] Expresie marinărească descriind situaţia în care o balenă lovită cu harponul înoată în viteză, târând barca după ea. Nantucket era, la acea vreme, unul dintre principalele porturi americane pentru vânătorii de balene (n. a.).

[21] Marginea unei bărci sau a unei corăbii.

că i se albiseră degetele. Manjiro se întinse să-l atingă şi atunci observă apa care vălurea pe fundul bărcii, acoperindu-i cizmele.

În băltoaca sărată plutea o găleată. O înhăţă şi se apucă să arunce apa peste bord.

— Ce flăcău viteaz! strigă căpitanul. Asta-nseamnă să te ducă mintea!

Dar nu despre minte era vorba. În timpul furtunii, petrecuse zile întregi aruncând afară apa din micuţa lor barcă. Devenise un reflex pentru Manjiro.

Funia harponului se desfăşura din hârdău, şuierând întruna. Celălalt capăt al ei, care fusese legat la pupa, începuse să fumege din pricina frecării.

— Apă pe bulgărele de răşină[22]! strigă căpitanul.

Manjiro azvârli apa din găleată pe parâma fumegândă.

— Flăcăule, îi zise căpitanul, tu eşti făcut pentru munca asta!

Dintr-odată, balena ţâşni din apă într-o explozie de spumă, îşi zvârcoli coada imensă şi, în două sau trei rânduri, fu cât pe ce să răstoarne barca. Apoi înotă în jurul lor în cercuri din ce în ce mai strânse, plesni apa cu coada, se zbătu cu putere şi se rostogoli pe o parte. În acea clipă, Jolly azvârli o lance lungă de fier, înfigându-i-o în plămâni. Jetul balenei se înroşi, iar animalul rămase nemişcat.

În tăcerea profundă ce urmă, Manjiro îşi dădu seama că tremura. Îi clănţăneau dinţii. Era ud, îngheţat şi, probabil, mai înfricoşat ca oricând. Se simţea entuziasmat, dezgustat, încântat, buimac de exaltare, scârbit şi profund întristat. Toate aceste sentimente îl copleşeau rând pe rând, lovind-l în valuri ameţitoare.

Ca budist, Manjiro fusese învăţat că nu e bine să ucizi – nu numai oameni, ci nicio fiinţă vie. Desigur, Manjiro

---

[22] Stâlp aflat la pupa unei bărci de vânătoare, în jurul căruia se încolăceşte funia harponului (n. a.).

prinsese o mulţime de peşti. Într-o ţară ca a lui, înconjurată de apă şi cu atâtea guri de hrănit, era firesc să mănânci peşte. Anumite sate vânau până şi balene. Dar chiar şi cel mai mic peşte prins merita o rugăciune de mulţumire. Pescarii pe care îi cunoscuse el nu îşi luau niciodată prada fără să îşi amintească să lase ofrande în semn de recunoştinţă, în faţa unor altare special făcute pentru asta.

Cât despre balena pe care tocmai o vânaseră, era o fiinţă maiestuoasă, mai spectaculoasă decât orice peşte mare. Şi avea un spirit uriaş! Simţea că ei toţi ar fi trebuit să spună o rugăciune şi să-şi ceară iertare pentru ce făcuseră, mulţumindu-i balenei pentru că le dăruise viaţa ei.

În schimb, unul dintre tovarăşii săi sări din barcă pe spinarea făpturii. Apoi, fără nicio ceremonie, făcu o gaură în capul balenei şi petrecu prin ea o parâmă.

Vâsliră ore în şir, remorcând leşul cel greu până la corabie. Pe măsură ce soarele apunea şi se lăsa întunericul, pe Manjiro începu să-l frământe o problemă: ce planuri aveau cu balena asta? Voiau să-i gătească toată carnea în cuptoarele mari de pe punte? Puţinii oameni aflaţi la bord nu aveau cum să mănânce atâta carne sau s-o transporte pe o distanţă prea mare înainte să se strice.

Pe când Manjiro se gândea la asta, Jolly mormăia pe sub mustaţă: „Sălbatic prăpădit... păgân nemernic... spion chinez împuţit” şi tot aşa, în ritmul bătăii vâslelor.

Manjiro, epuizat de întâmplările de peste zi, încercă să îşi îndrepte atenţia spre plescăitul vâslelor: pleosc... fâââş... pleosc... cliiing... fâââş...

La un moment dat, vântul se potoli şi ceilalţi începură să desluşească vorbele lui Jolly dincolo de trosnete, clinchete şi pleoscăituri.

— Jolly, zise cineva, ne-am săturat de insultele astea ale tale. Şi pentru ce, până la urmă? E doar un copil. N-a greşit cu nimic.

— Nu poţi măcar să-i zici pe nume? Are un nume, nu?

— Băiete, care-i numele tău? Numele!

— Numele, repetă Manjiro slăbit.

Nu se mai putea concentra suficient cât să vorbească limba aceea ciudată.

— E sărac cu duhul.

— Chiar de-ar fi, asta nu înseamnă că n-are un nume.

— Are, are, zise Edward. Îl cheamă Mung cumva, mi se pare.

— Mung? Ce fel de nume mai e şi ăsta? Ar trebui să aibă şi el un nume adevărat, cum ar fi John.

— Potoliţi-vă cu toţii, interveni căpitanul. De-acum încolo mă aştept ca băiatul ăsta să fie tratat cu respect. Azi ne-a arătat că are la fel de mult sânge rece şi că e la fel de iute la minte ca oricare dintre noi, dacă nu chiar mai mult. Jolly, nu vreau să mai aud din gura ta asemenea mizerii.

Manjiro înţelese: căpitanul îl mustra pe Jolly. Deşi se simţi uşurat să afle că deocamdată se sfârşise cu insultele, ştia că de acum Jolly avea să-l urască şi mai tare. Băiatul se înfioră când îşi aminti cum îl făcuse să atârne peste marginea bărcii. Spera să nu-l întâlnească pe Jolly singur pe punte, într-o noapte fără lună. Ştia că era încă suficient de slăbănog ca să poată fi azvârlit în apă fără să se audă măcar vreun pleoscăit.

— De-acu’ încolo, zise căpitanul, vreau să-i spuneţi băiatului pe noul lui nume de vânător de balene: John Mung.

— Bravo! Ura! aclamară cu toţii, mai puţin Jolly, pe care Manjiro nu îl vedea, dar care sigur arunca fulgere din priviri.

Şi aşa, când luna răsări pe cer, aşternând pe spinarea balenei o panglică de lumină palidă, Manjiro deveni John Mung, vânătorul de balene.

5 UNTURĂ

După ce toate balenierele reveniră la corabie, fură aprinse lămpile şi începu tranşarea.

Aplecat peste copastie, Manjiro privea trei bărbaţi aflaţi pe o platformă suspendată deasupra apei. Dedesubtul lor, rechinii smulgeau hălci enorme din carnea balenei. Oamenii de pe platforma de tăiere îi loveau din când în când cu hârleţele în timp ce se străduiau să desprindă de pe trupul balenei stratul gros de grăsime numit untură. Fâşiile imense de grăsime de balenă erau apoi ridicate pe punte şi coborâte în magazie cu ajutorul unui vinci[23].

— Patruşcinci în cap! strigă unul dintre marinarii de punte.

— Patruşcinci în cap! le strigară în chip de răspuns camarazii lor din cală.

— Patruşcinci... ce? întrebă Manjiro.

— Patruşcinci de butoaie[24], John Mung! zise Edward, opintindu-se cu un coş plin cu grăsime de balenă.

---

[23] Dispozitiv folosit la bordul unei nave pentru ridicarea greutăţilor şi manevrarea lor pe punte.

[24] Expresie pe care echipajul unei baleniere o scanda după ce toată grăsimea de balenă fusese urcată la bord. Patruzeci şi cinci este numărul de butoaie de untură obţinute în medie de la o sigură balenă, dar echipajele strigau de fiecare dată „patruşcinci în cap”, indiferent câte butoaie obţineau de fapt.

John Mung! Deci chiar aveau de gând să-i zică aşa? Acum nu avea doar unul, ci două nume noi, ca samuraii. Dar erau nume barbare. Pe Manjiro îl trecu un fior.

— Vezi astea, John Mung?

Edward ridică o bucată de grăsime care fusese tăiată în aşa fel încât feliile se răsfirau ca paginile unei cărţi.

— Foi de Biblie. La cuptor cu ele! zise marinarul, azvârlind bucata într-unul dintre ceaunele uriaşe de pe punte, cele în care Goemon spusese că sunt gătiţi băieţii japonezi.

Manjiro încercă să spună şi el „foi de Biblie”. Alte cuvinte englezeşti imposibile!

— Vezi colo-şa? îi atrase atenţia Edward, arătându-i oala care bolborosea. Untură, Mung. Untură! strigă el cu putere.

— Patruşcinci în cap! intonă echipajul în chip de răspuns.

Manjiro cugeta la toate acestea în timp ce oamenii roiau în jurul lui, prin norii de fum negru, înţepător.

Încă un coş cu grăsime de balenă fu cărat pe lângă el şi Manjiro se dădu la o parte. Puntea era deja lunecoasă de la sânge şi de la funinginea unsuroasă. În curând era şi el murdar de funingine, de unsoare şi de sânge şi se simţea atât de obosit, încât se rezemă de un catarg ca să se poată ţine pe picioare. Şi totuşi, nici prin gând nu-i trecea să se culce. Erau atâtea lucruri de văzut, atâtea lucruri la care să mediteze! I se învârtea capul de întrebări.

— Du-te la culcare, Mung, zise domnul Aken, un bărbat căruia toată lumea îi spunea Scărpinici. Uită-te la tine, dacă nu te-ar sprijini catargul ăla, ai cădea din picioare.

— Eu învăţ, zise Manjiro.

— Nu poţi să înveţi totul deodată, spuse Scărpinici.

— Multe buzunare! răspunse Manjiro, cu degetul la tâmplă.

În curând, când avea să ajungă acasă, în Japonia, avea să umble prin aceste „buzunare” şi să scoată toate noile cunoştinţe pe care le înmagazinase în ele.

Scărpinici râse şi clătină din cap.

— Şi mâine tot asta o să facem, zise el, reîntorcându-se la treburile sale.

Manjiro îl văzu pe Denzo şi îl privi ca şi cum s-ar fi aflat pe malul celălalt al unui ocean de timp. Oare abia de dimineaţă vorbise cu el ultima dată? Păreau să fi trecut zile sau chiar săptămâni. Traversă puntea ca să-i vorbească.

— Ce-ai păţit? întrebă Denzo. Goemon a zis că te-a văzut vâslind într-una dintre bărci.

— Da, zise Manjiro. Asta făceam.

— Ai luat parte la... la... Începu Denzo, dar, când se întoarse să-i arate balena, dădu cu ochii de un spectacol atât de straniu, încât fu nevoit să îşi curme vorba.

Capul uriaş al balenei se legăna deasupra punţii, unde fusese ridicat cu ajutorul unor parâme groase. De îndată ce fu coborât pe punte, câţiva marinari se apucară să îi spintece fruntea. Denzo şi Manjiro icniră când văzură cum doi bărbaţi pătrund în deschizătura din capul balenei şi încep să arunce afară cu lopeţile o substanţă vâscoasă, de culoare gălbuie, care se întări chiar sub ochii lor într-o ceară alb-sidefie[25]. Această substanţă fu vârâtă apoi într-un butoiaş special şi transportată degrabă sub punte.

— Ce crezi că fac cu toată untura asta şi cu... chestia aia, ce-o fi ea? îl întrebă Manjiro pe Denzo.

Denzo clătină din cap.

— Dacă aveai vreo îndoială că sunt barbari, asta ar trebui să te convingă, zise el, cuprinzând dintr-un singur gest fumul negru şi învolburat, sângele şi grăsimea de pe

[25] Spermanţet, un fel de ceară obţinută din capul balenelor, din care se fac lumânări, săpunuri, cosmetice etc. (n. a.).

punte şi rechinii care fojgăiau în apă, dând târcoale corabiei.

— Şi compatrioţii noştri ucid balene, observă Manjiro.

— Da, spuse Denzo. Dar nu aşa. Doar ştii cum se face: acasă, sate întregi muncesc împreună să prindă balena într-o plasă şi s-o înece. Apoi o trag la ţărm, o tranşează şi carnea se împarte între mai mulţi. Nu aruncă nimic, folosesc carnea, oasele, tot. Dar asta... asta-i o barbarie! Numai uită-te ce risipă!

Denzo făcu semn din cap către mateloţii care împingeau leşul balenei departe de navă: carnea rămăsese aproape neatinsă. Rechinii se năpustiră asupra ei cu atâta frenezie, încât apa părea să fiarbă, nu alta.

— Toată carnea aia! Irosită! exclamă Denzo, înfiorându-se. Probabil că-s foarte proşti de aruncă fără discernământ părţile cele mai gustoase. Sunt proşti şi cruzi. Poate că dacă o să li se termine mâncarea o să ne facă la fel şi nouă!

Manjiro simţi că i se strânge stomacul. Să aibă Denzo dreptate? După aşa o zi, totul părea posibil. Luase şi el parte la ritualul lor barbar. Îi dăduseră un nume asemănător cu ale lor. Asta însemna că era şi el barbar?

Zile întregi, trudiră fără întrerupere. Munca nu se termină nici măcar după ce grăsimea fu topită în untură, untura turnată în butoaie şi butoaiele depozitate în cală; nici măcar după ce fumul acela negru şi urât mirositor încetă să se mai ridice în văzduh.

Pentru că atunci începu curăţenia. Funinginea, uleiul şi sângele trebuiau îndepărtate de pe puntea de lemn. Manjiro se săturase să se tot uite. Voia să facă şi el ceva şi credea că nu-i chiar atât de prost încât să nu fie în stare să frece o punte. Tocmai era gata să-şi ofere ajutorul, când o voce i se adresă în japoneză.

Se răsuci şi dădu cu ochii de Denzo şi de Goemon.

— Ce-i în capul tău? îl muştrului Denzo.

— Denzo-san, bâigui Manjiro, mă... mă gândeam să le dau şi eu o mână de ajutor.

— Nu. Nu s-ar cuveni.

Denzo îi făcu semn lui Manjiro să îi urmeze spre un loc mai ferit.

— Manjiro-chan, zise el cu blândeţe, simt că, în calitate de şef al grupului nostru, e de datoria mea să veghez asupra ta. Aşa că ascultă-mă. E mai bine să te ţii deoparte, ca să nu te întineze apucăturile lor. Te corup. Deja umbli cu nasul pe sus, ca ei. Ai uitat de bună-cuviinţă şi ne vorbeşti tuturor de parcă ţi-am fi egali. Nici plecăciuni nu mai faci. Uite, chiar adineaori m-ai întâmpinat altfel decât se cuvine. Nici măcar dinaintea căpitanului acestei corăbii nu te înclini!

— El mi-a cerut să n-o fac!

— Vezi? sări Goemon. Încearcă să te corupă, e clar. Te face să-ţi întorci spatele la tot ce e bun şi corect. Te-a otrăvit, Manjiro-chan, aşa cum ţi-am spus c-o să se întâmple.

„Dacă tot mănânc otravă, măcar să ling şi blidul”, îşi zise Manjiro, dar n-o spuse cu voce tare. Nu avea motive să fie nepoliticos. În schimb, se înclină dinaintea lui Denzo şi îi răspunse cu smerenie:

— Îţi mulţumesc că mi-ai reamintit nişte lucruri pe care nu trebuie să le uit.

„Am fost oare corupt fără să-mi dau seama?” se întrebă Manjiro mai târziu, stând în patul său din teugă[26]. Îşi vârî mâinile în buzunare şi dădu de pesmetul pe care îl dosise de dimineaţă. Cu toată agitaţia, uitase de el.

[26] Construcţie situată la prova unei nave, unde sunt situate cabinele echipajului (n. a.).

Căută sub pat cutia în care păstra bucăţelele de mâncare. O trase afară, deschise capacul şi nu-i veni să creadă ce văzu: cutia era goală!

6 DEZAMĂGIRE

Un râgâit răsună prin beznă şi Manjiro scrută umbrele nopţii cu ochii mijiţi. Era Jolly, care se scobea între dinţi cu o aşchie mică de os de balenă.

— Tu! zise Manjiro, uitând ce frică îi era de fapt de bărbatul acela voinic. Păstram mâncarea aia pentru familia mea.

— N-are rost, mârâi Jolly cu scobitoarea încă între buze. Doar nu-ţi închipui c-o să-ţ' mai vezi familia vreodat'.

Manjiro îl înfruntă cu privirea. Oare Jolly minţea? Sau ştia ceva ce el nu ştia?

Jolly rânji.

— Căpitanu' n-o să vă ducă înapoi în ţara aia far ' de Dumnezeu. Sălbatici şi animale cum îs ăi d-acolo, ne-ar fierbe în nişte oale mari şi ne-ar şi jupui pă deasupra. Şi pă tine la fel. Nişte jivine ticăloase!

Jolly îşi apropie faţa de a lui Manjiro.

— N-o să vă întoarceţ' niciodată acasă, zise el, cu firimituri de pesmet tremurându-i în mustaţă.

Manjiro se simţea precum cutia cea goală, curăţată până şi de ultima firimitură. Dar golul nu îl simţea în stomac, ci în inimă. Oamenii aceştia nu îi erau prieteni. Nu erau din neamul lui. Denzo avea dreptate. Trebuia să-i evite şi să aibă grijă să nu le adopte purtările pline de cruzime.

Aşeză cutia sub pat şi urcă pe punte, unde se rezemă de copastie. Îşi încorda privirea, sperând că va întrezări ceva care să semene cu ţărmul patriei sale. Dar oceanul

era mare, mai mare decât îşi închipuise el. De-abia acum înţelese că acea cărare scânteietoare de lumină ce lucea adesea pe apă şi despre care întotdeauna îşi imaginase că îi conducea spre casă îi purta, de fapt, tot departe de ea.

— Băiete!

Manjiro se întoarse şi-l zări pe căpitan lângă el.

— Mi s-a spus că înveţi engleza foarte repede. Aşa-i?

Manjiro se înclină.

— Asta înseamnă „da”? Ah, plecăciunile astea blestemate! Stai drept şi zi „da”, dacă asta vrei să spui!

Manjiro se îndreptă de spinare şi zise „da”.

— Şi priveşte-mă în ochi când zici asta.

Manjiro se sili să privească – fugar – în ochii căpitanului.

Căpitanul avea obiceiul să îşi închidă un ochi şi să se uite la tine numai cu celălalt. Manjiro îşi zicea că Whitfield putea comunica mai multe cu acel ochi decât ar fi reuşit majoritatea oamenilor cu trei. Nu avea nevoie decât de o singură căutătură a ochiului său întunecat şi pătrunzător pentru a-şi face cunoscute stările sufleteşti, care erau la fel de variate ca apele oceanului. De data aceasta însă, Manjiro nu ştia cum să-i interpreteze privirea şi, de fapt, nici nu voia să ştie.

— Bine, zise căpitanul. Vreau să-ţi explic ceva, ca să le poţi explica mai departe prietenilor tăi.

Manjiro îşi îndesă mâinile în buzunare, foindu-se neliniştit. Denzo era conducătorul grupului lor şi cu el ar fi trebuit să discute căpitanul. Dar Denzo, deopotrivă cu ceilalţi, nu voia să aibă de-a face cu barbarii sau să le înveţe limba, aşa că însărcinarea de a traduce căzuse pe umerii lui Manjiro.

— Hai să bem o ceaşcă de ceai la mine în cabină, zise căpitanul.

Lui Manjiro nu i se păru că avea de ales, aşa că îl urmă, încruntându-se cu mânie. Încercă să se liniştească. Un samurai nu trebuie să-şi urască duşmanul, şi-l aminti pe tatăl său povestind. Un samurai bine educat se spală pe cap înainte de luptă, pentru ca, dacă îi retează capul, duşmanul său să simtă un parfum plăcut.

La gândul acesta, Manjiro pufni dispreţuitor. Barbarii ăştia şi corabia lor duhneau atât de tare, încât se îndoia că parfumul unui cap spălat ar fi putut să se facă simţit prin toată putoarea aia.

— Poftim? zise căpitanul când îl auzi pufnind.

Manjiro îşi plecă fruntea şi nu zise nimic.

Ajunseră în cabina căpitanului, care era de departe cea mai elegantă de pe întreaga navă. Căpitanul îl pofti să ia loc şi Manjiro se aşeză pe un scaun. N-avea să se obişnuiască niciodată cu felul ăsta de a şedea şi, de altfel, de ce ar fi făcut-o? Numai un străin ignorant ar fi stat aşa. Ar fi trebuit să le arate cum se stă jos corect: cu şezutul sprijinit pe călcâie sau cu picioarele încrucişate pe podea. Dar poate că străinii ăştia nu erau capabili să stea aşa. Nu erau la fel de supli şi de graţioşi cum erau compatrioţii lui Manjiro.

Zornăitul unui ceainic pe o tavă anunţă intrarea bucătarului. Căpitanul Whitfield turnă ceaiul tare şi negru în două ceşti. Într-o alta se aflau nişte grăunţe dulci, ce aduceau cu nisipul şi se numeau „zahăr”. Manjiro se întrebă cum să păstreze câteva asemenea grăunţe pentru surioarele lui. Apoi însă îşi aminti că nu se întorcea acasă şi ceaiul cel dulce îi deveni amar pe limbă.

— Ai învăţat repede engleza, zise căpitanul. Vreau să-ţi explic ceva şi vreau să le spui asta lui Denzo şi celorlalţi.

Manjiro luă o înghiţitură zdravănă de ceai. I se încredinţa o misiune de mare răspundere. Era important să înţeleagă bine vorbele căpitanului!

— În ziua când v-am găsit, îmi trimisesem oamenii să caute broaşte ţestoase în preajma insulei voastre. Nu ştiam că eraţi acolo, dar, când v-au văzut, oamenii mei şi-au dat seama că aveaţi nevoie de hrană şi că altfel aţi fi murit.

Manjiro încuviinţă. Era adevărat.

— Aşa că v-au adus până la John Howland şi eu am fost de acord să vă iau la bord, cu intenţia de a vă duce îndărăt în ţara voastră, dacă ar fi fost posibil. Dar bănuiala mea e că sunteţi din Japonia. Dacă-i aşa, ţara voastră nu-i tratează prea frumos pe vizitatori. Odată, o corabie numită Morrison a încercat să intre în golful Edo[27] ca să repatrieze nişte naufragiaţi la fel ca voi, dar nici n-a apucat măcar să explice motivele vizitei, că s-a şi deschis focul asupra ei şi a fost silită să se retragă. Nu-mi permit să pierd John Howland sau să pun în pericol vieţile oamenilor mei. Se povesteşte că nici măcar conaţionalilor tăi nu li se mai permite să se întoarcă odată ce-au părăsit uscatul. Se spune că sunt închişi, torturaţi, executaţi chiar! N-o să vă trimit acasă numai ca să muriţi acolo! Acum înţelegi de ce nu vă pot duce înapoi?

Manjiro încuviinţă din cap, luptându-se să îşi stăpânească lacrimile.

Căpitanul Whitfield îl întrebă despre familia lui.

— Am două surori şi un frate. Am mamă, tată nu. Fratele meu mai mare, dar el slab. Eu am grijă familie.

Îşi îngropa privirea în ceşcuţa de ceai, cu ochii împăienjeniţi de lacrimi. De când plecase de acasă, nu mai avusese grijă de familia lui.

— Ah, zise căpitanul. Tu erai cel care punea pâinea pe masă.

— Pun pâine? făcu Manjiro, ridicându-şi privirea.

— Tu aduceai de mâncare pentru familie.

---

[27] Edo este vechiul nume al oraşului Tokio (n. a.).

— Eu încerc, dar nu bun, explică Manjiro şi îşi plecă din nou capul.

— Cred că ţi-e greu să fii atât de departe de ei, zise căpitanul. Ţi-e dor de familia ta. Şi familiei tale cred că-i e dor de tine. Poţi să-mi povesteşti ceva despre ţara ta?

Manjiro rămase cu privirea pironită pe fundul ceşcuţei. Tare mult i-ar fi plăcut să descrie spinările rotunde ale dealurilor verzi ce se înălţau deasupra coastei stâncoase şi abrupte. Ar fi vrut să zugrăvească în cuvinte zilele umede de vară, când nu auzeai decât vuietul valurilor năvălind pe plajă şi ţipătul ascuţit al unui uliu sau cântecul straniu al pitulicii. De-ar fi putut să-i spună cât de mult îi plăcea să străbată aleea îngustă ce ducea spre casă când acoperişul era învăluit în lumina soarelui sau udat de ploaie, ce prietenos scârţâia uşa când o deschidea şi ce bufnitură blândă scotea când o închidea! Ce răcoros şi ce plăcut era înăuntru, unde mama cosea sau gătea în timp ce fratele şi surorile lui se jucau veseli pe lângă ea! Cum putea să-i povestească el căpitanului că fugise de toate astea şi că inima îi era plină de regret?

Nu avea cuvinte pentru aşa ceva.

Dar când Manjiro îşi ridică în cele din urmă privirea, văzu pe chipul căpitanului Whitfield că acesta îi înţelesese dorul.

— Într-o bună zi, fiule, sper c-o să poţi să te întorci acasă, îmi pare rău că nu se poate mai repede, zise el.

Căpitanul luă un instrument muzical cu un aspect ciudat, căruia îi zicea „vioară”, şi începu să îl mângâie cu un arcuş, făcând să se desprindă de pe strunele lui ceva ce nu putea fi decât muzică. Era o melodie stranie şi puţin tristă.

În timp ce asculta, Manjiro îşi plimbă privirea prin cameră, examinând obiectele adunate acolo, care de care mai ciudate, şi îndreptându-şi atenţia în cele din urmă

asupra unei cărţi care stătea deschisă pe masa căpitanului. Poate că Whitfield ştia chiar şi să citească!

Parcă înţelegându-i gândul, căpitanul Whitfield luă cartea şi începu să citească cu glas tare.

Lui Manjiro nu-i fu uşor să-l urmărească, dar era sigur că îi citea o poezie. Era în ea un „frate naufragiat" care vedea urme de paşi şi se ridica şi se apuca să facă ceva. Înţelesul poemului, îşi spuse el, era că trebuie să facem ce putem mai bine cu vieţile noastre, indiferent ce soartă ne-au hărăzit zeii, şi poate că astfel îi vom inspira pe cei care vin în urma noastră.[28]

Manjiro îl privi pe căpitan. Nu-şi imaginase niciodată că un barbar putea să aprecieze poezia. Sau să cânte. Sau să dea dovadă de blândeţe.

Deodată, îşi dădu seama că rămăsese cu gura căscată şi o închise iute, plecându-şi capul. Ochii i se opriră asupra portretului în miniatură al unei femei, aflat pe masă.

— Este... adică a fost soţia mea, zise cu glas pierit căpitanul Whitfield. A murit înainte să ieşim în larg.

— Ai *copili*? întrebă Manjiro.

— Nu, zise căpitanul, clătinând din cap şi dregându-şi glasul. Nu am.

— Tu nu ai *copili,* iar eu nu am tată, zise Manjiro şi, preţ de o clipă, ochii lor se întâlniră.

La scurt timp după aceea, când părăsi cabina, Manjiro încercă să îşi dea seama ce simţea. Nu-i mai era frică. Nu mai simţea mânie. Simţea, poate, puţină uimire. O oarecare surprindere. Şi poate chiar un dram de fericire.

---

[28] A Psalm of Life, de poetul american H.W. Longfellow (1807-1882).

7 VIAŢĂ DE MATELOT

Zilele trecură şi Manjiro învăţă cum să terţaroleze, să ridice pânzele, să arimeze şi să braţeze€[29]. Învăţă să frece puntea cu nişte bucăţi de gresie moale cărora li se spunea „Tablele Legii”. Puntea principală era frecată cu o „Biblie”, iar colţurile mai greu de atins – cu o „carte de rugăciuni”.

— Nu sunt cu adevărat asta, îl lămuri Scărpinici. O Biblie e o carte sfântă, pricepi? Şi cărţile de rugăciuni la fel. În realitate, nu te-ai apuca să freci puntea cu aşa ceva.

Manjiro îşi petrecea zilele bătându-şi capul cu asta şi cu celelalte cuvinte pe care le învăţase şi care aveau mai mult de un singur înţeles. *Bow* însemna „proră”, „partea din faţă a vasului”. Dar aşa se chema şi când se înclina el din talie la întâlnirea cu cineva. Aripioarele de pe coada balenei se chemau *fluke***.** Dar *fluke* însemna şi să ai noroc, ca în ziua în care căpitanul Whitfield îşi trimisese bărcile pe Insula Păsărilor, să prindă broaşte ţestoase. Aceea fusese o întâmplare norocoasă: *fluke***.** Sau poate se zicea *fruke*? Oricum, „R”-urile şi „L”-urile erau imposibile![30] Care era, de exemplu, diferenţa dintre *grass şi glass*?

Şi *aye, I* şi *eye. See, sea* şi litera „C”. *Weigh, way* şi *whey*.[31]

---

[29] Manevre de navigaţie: „a terţarola” înseamnă a reduce suprafaţa pânzei când vântul bate prea tare; „a arima” – a fixa încărcătura la bordul unei nave; „a braţa” – a orienta pânzele astfel încât să ocupe poziţia dorită faţă de direcţia vântului.

[30] Japonezii nu au consoana „L”, ceea ce le complică învăţarea limbilor străine.

[31] Manjiro învaţă engleza după ureche, iar aceste grupuri de cuvinte se pronunţă la fel: aye („da”, în jargon marinăresc), I („eu”) şi eye („ochi”); see („a vedea”), sea („mare”) şi litera C; weigh („a cântări”), way („cale”) şi whey („zer”).

Avea oare să fie vreodată capabil să înveţe limba asta ciudată?

Pe măsură ce îşi îmbunătăţea engleza şi se făcea din ce în ce mai util la bordul lui John Howland, îi deveni tot mai uşor să-i cunoască pe membrii echipajului. Se împrieteni cu mulţi dintre ei, inclusiv cu cei care îl salvaseră de pe insulă. Când îi întâlnise prima oară, îi păruseră cu toţii nemaipomenit de mari, de păroşi şi de fioroşi, dar acum ştia că erau oameni blânzi şi plăcuţi. Încetase să-i mai identifice după piele şi culoarea părului. Acum îi cunoştea după nume şi după fire. Ştia că Edward învăţa să cânte la fluier, iar Parden făcea gravuri frumoase pe oase de balenă. Domnul Q era mătăhălos, dar blând, iar lui Josiah îi plăcea foarte mult să mănânce. Biscuit era un bătrân lup de mare care întotdeauna ştia cele mai savuroase bârfe. Isaiah, unul dintre cei cu pielea foarte închisă la culoare, părea să aibă întotdeauna ceva nostim de spus: deşi Manjiro numai rareori înţelegea glumele, ceilalţi râdeau. Francis era cel mai iute căţărător şi îl învăţase pe Manjiro cum să se cocoaţe pe grijele până la crucetă[32]. Mateloţii veneau din toate colţurile lumii, dar cei mai mulţi erau dintr-un loc care se numea America.

— Ce e America? întrebă Manjiro în timp ce freca puntea în jurul cuptorului.

— Pe toţi sfinţii! exclamă Edward. N-ai auzit niciodată de America?

Manjiro clătină din cap şi marinarii îşi lăsară deoparte „Bibliile” şi „cărţile de rugăciuni” ca să se adune în jurul băiatului care nu auzise de America.

---

[32] Platformă aşezată pe arborele gabier, pentru fixarea părţii de sus a catargului

— Pe ce lume trăieşti? Ţi-ai trăit toată viaţa pe stânca aia pustie de unde te-am cules noi?

— Ah! Fac pariu că e din ţara aia care pe noi nu ne lasă să intrăm şi pe cetăţenii ei nu-i lasă să iasă, îşi dădu Francis cu părerea.

— Cu uşa-ncuiată şi cu obloanele trase, adăugă Parden.

— Multe corăbii ar fi putut să se folosească de porturile ei ca să facă reparaţii şi să cumpere mâncare şi apă, dar niciun suflet nu poate să pună piciorul pe ţărmurile Japoniei, se băgă în vorbă şi domnul Q, plimbând dintr-o mână într-alta o piatră de curăţat.

— Am auzit că-i închid pe marinarii naufragiaţi în nişte cuşti micuţe şi după aia îi omoară! zise Edward.

— Sunt nişte canibali păgâni, mârâi Jolly de la postul lui.

Nu se ostenise să li se alăture celorlalţi, dar de ascultat, asculta, după cum observă Manjiro.

— Doar nu-i faci băiatului o vină din asta, zise Biscuit. Nu el a făcut rânduielile.

— Oamenii ăştia-s toţi la fel, se încăpăţână Jolly. Nu poţi să scoţi sălbăticia din sălbatic.

— Dar cum de n-ai auzit niciodată de America? îl întrebă Edward.

— N-am auzit niciodată, zise Manjiro, uşurat că trecuseră la alt subiect. Ce este?

— Păi nu-i decât cea mai mare naţie de pe pământ, atâta tot. Are cele mai bune nave, cei mai deştepţi căpitani, cei mai destoinici oameni şi... cele mai drăguţe domnişoare din lume, îl lămuri Francis, făcându-i cu ochiul.

— Nu aşa i-ai zis fetei ăleia oacheşe din Insulele Cayman, observă Biscuit.

— Ea era excepţia, spuse Francis, iar ceilalţi pufniră în râs.

— Băiete, zise Parden, dacă tu crezi că nasturii şi buzunarele-s o minune, apăi atunci o să-ţi iasă ochii din orbite şi-o să ţi-o ia mintea razna când o să vezi ce minunăţii-s prin America.

— O să ajungem acolo? întrebă Manjiro.

— Dac-o să ajungem acolo? Ce întrebare! râse Scărpinici cu poftă. Păi pentru ce crezi tu că adunăm noi toată untura asta de balenă? Pentru dragii noştri compatrioţi, ca să-şi aprindă lămpile, să-şi ungă maşinăriile şi să facă tot felul de minuni din lucrurile pe care le oferă balenele, cum ar fi...

Scărpinici se întrerupse şi ceilalţi amuţiră brusc. Căpitanul Whitfield îi domina cu silueta lui, privindu-i cu un singur ochi arzător. Se repeziră toţi ca unul înapoi la muncă.

Mai târziu în seara aceea, Manjiro îl descoperi pe căpitanul Whitfield la pupa privind crestele argintii ale valurilor.

— Şi tu eşti tot din America? întrebă Manjiro.

— Exact, zise căpitanul Whitfield.

— E ţara minunilor. Camarazii zic mie.

— Ooo... Aşa este. I se spune „ţara tuturor posibilităţilor”.

— Ce-i aia „posibilitate”?

— Oportunitate. Adică, muncind cu râvnă şi disciplină, poţi să ajungi să-ţi vezi visele şi speranţele împlinite. Mă întreb...

Căpitanul Whitfield se opri o clipă, după care întrebă:

— Tu ce vise şi speranţe ai?

— Vise şi speranţe? întrebă Manjiro.

— Ce speri să faci cu viaţa ta, ce speri să ajungi?

Manjiro nu se gândise niciodată la aşa ceva. Ştiuse dintotdeauna ce meserie avea să urmeze. Desigur, i-ar fi

plăcut să-i aducă onoare familiei sale şi îşi amintea cum spusese odată că voia să devină samurai. Dar ăsta nu era un vis adevărat, pentru că nu se putea înfăptui niciodată. Acum... ei bine, acum nu mai ştia.

— Viitor e ca oceanul, zise el. Mare mister, mult pericol, mult frumuseţe. E plin de...

Nu ştia cuvântul potrivit pentru ce avea el în minte, aşa că îşi deschise larg braţele.

— Posibilităţi? zise căpitanul Whitfield.

— Da, încuviinţă Manjiro. Posibilităţi.

8 INVITAŢIA

DECEMBRIE 1841, OAHU, INSULELE SANDWICH[33]

Ziua începu ca oricare alta. Manjiro stătea pe punte la prova, încercând să deznoade o parâmă, în timp ce Scărpinici îi citea din *Polinezianul,* ziarul din Honolulu.

— „Sosit: 20 noiembrie, 1841. John Howland, New Bedford, douăzeci şi patru de luni, o mie patru sute de butoaie”, zise el.

— Ce înseamnă asta? întrebă Manjiro.

— Păi înseamnă că vasul ăsta, John Howland, care a ridicat pânzele din New Bedford, Massachusetts, a sosit în Honolulu după douăzeci şi patru de luni pe mare – dintre care şase cu tine la bord –, transportând o mie patru sute de butoaie pline cu ulei de balenă de spermanţet. Am prins deja nouăsprezece balene. Un început bun, nu? zise el binedispus.

Manjiro ştia că vasul avea să mai călătorească pe apele oceanului cel puţin un an înainte să o ia spre casă.

— Cum îţi place viaţa de marinar? îl întrebă Scărpinici.

[33] Vechea denumire a arhipelagului Hawaii (n. a.).

Manjiro îşi ridică privirea. Cum să explice cât de uşoară îşi simţea inima când vedea pânzele în vânt? Că i se păreau nişte aripi imense, care îl purtau în zbor peste ocean?

— Aţi avut noroc că aţi fost salvaţi de căpitanul nostru, zise Scărpinici. Nu toţi căpitanii sunt corecţi şi generoşi ca el. Alţii v-ar fi făcut sclavi, pe cuvântul meu. Dar nu şi Whitfield. E un om cinstit, corect şi cu frică de Dumnezeu, care nu se-ncurcă în cuvinte. Nu îngăduie beţia la bordul navei şi nici vânătoarea de balene duminica. Şi nici cu biciul nu-i de acord. Nu-i ipocrit ca alţii, nu spun cine. Unii zici că-s duşi la biserică, dar îşi bat mateloţii ca pe nişte potăi. Unii proprietari de corăbii îşi aprovizionează vasele atât de prost, că bieţii marinari ajung piele şi os.

Manjiro era fericit să-l audă pe Scărpinici spunând ceea ce credea şi el din tot sufletul: că Whitfield era un om bun. Ar fi vrut să îi pună tot soiul de întrebări despre căpitan, dar se opri când îi văzu pe Denzo şi pe ceilalţi apropiindu-se grăbiţi.

— Avem veşti bune! zise Denzo. Căpitanul ne-a găsit nişte locuinţe noi pe insula asta!

Manjiro înghiţi în sec.

— Nu eşti fericit? zise Goemon.

Goemon era probabil uşurat să nu mai aibă de-a face cu navigaţia, îşi zise Manjiro, încuviinţând din cap.

— S-ar putea să avem şi o şansă să mergem acasă! adăugă Jusuke. Uneori corăbiile care pleacă de aici navighează până în apropierea Japoniei, aşa am auzit.

— Dar mai e ceva, spuse Denzo şi îşi drese glasul cu un aer solemn. Am avut o discuţie cu căpitanul Whitfield despre tine.

În ultimele săptămâni Denzo ajunsese, în sfârşit, să ştie suficientă engleză cât să poată schimba câteva cuvinte cu Whitfield.

„Vai de mine”, îşi zise Manjiro, „am dat de necaz”. Îşi coborî privirea către parâma încâlcită din poala lui, parâmă pe care chiar el o încurcase. Făcea multe greşeli. Îşi aminti că numai cu o zi în urmă scăpase o găleată peste bord. Găleata plutise câteva momente şi apoi se dusese la fund. Era sigur că avea să fie pedepsit.

— Căpitanul Whitfield m-a întrebat dacă nu vreau să te las să te duci cu el în America şi să locuieşti cu el ca şi cum i-ai fi fiu, dezvălui Denzo.

Lui Manjiro mai că-i sări inima din piept. Fiul căpitanului!

— Ce i-ai răspuns? se grăbi el să întrebe, dar, amintindu-şi bunele maniere, se înclină şi spuse: îmi cer iertare, Denzo-san[34]. Ce voiam să zic este dacă pot să te rog să-mi spui şi mie ce răspuns i-ai dat.

— Nu cred că e bine să ne despărţim, zise Denzo. Am trecut prin multe împreună. Şi, în calitate de conducător al acestui grup, sunt responsabil de siguranţa ta. Cum ar fi să ne întoarcem în Japonia fără tine?

Manjiro îşi coborî privirea în pământ. Nu se gândise la asta.

— Pe de altă parte...

Manjiro îşi ţinu răsuflarea.

— Căpitanul a fost atât de bun cu noi, încât simt că nu-l pot refuza.

Băiatul îşi ridică fruntea şi aşteptă.

— I-am spus că decizia îţi aparţine.

Manjiro deschise gura să spună ceva, dar nu reuşi să scoată nici măcar un sunet. Gândurile i se învălmăşeau în minte. Să vadă America... dar să piardă o şansă de a se întoarce acasă, la mama şi la fraţii lui. Să înveţe o mie de lucruri noi... dar să meargă într-un loc straniu, unde oamenii ar fi putut să-l urască şi să-l respingă. Să-şi simtă

[34] Formulă de respect între egali.

din nou inima plutind când pânzele se umflau în vânt şi corabia părea să zboare peste ocean... dar să fie nevoit să-şi ia rămas-bun de la tovarăşii săi, alături de care trecuse prin atâtea...

— Denzo-san, se înclină Manjiro, bâlbâindu-se. Eu... ăăă... eu... nu ştiu ce să fac!

— Nu trebuie să te hotărăşti imediat. John Howland nu ridică ancora decât peste câteva zile, îl linişti Denzo. Ia-ţi un răgaz de gândire.

Jusuke îi făcu cu ochiul:

— Poate ar trebui să stai la sfat cu perna ta.

Era aproape la fel ca în engleză. Odată, când avusese de luat o hotărâre, prietenul său Scărpinici îi spusese că noaptea e „un sfetnic bun”.

„Poate că americanii nu-s chiar atât de diferiţi de noi”, îşi zise el.

— Da, o să stau la sfat cu perna mea, spuse Manjiro. Noaptea-i un sfetnic bun.

Dar abia reuşi să pună geană pe geană. Următoarele câteva zile şi le petrecu încercând să ajungă la o hotărâre. Într-o după-amiază, pe când se plimba pe plajă cu Goemon, culegând scoici frumoase – pe care spera să i le dea într-o bună zi mamei sale –, se gândi la alegerea pe care o avea de făcut. Privi urmele paşilor săi pe plajă şi se gândi la poemul pe care i-l citise căpitanul.

— Goemon, zise el, poate că într-o zi vom lăsa urme de paşi în nisipurile timpului.

— Ce tot spui?

— E o poezie pe care am învăţat-o de la căpitanul Whitfield. E scrisă de unul de-i zice Lunganul[35]. Pasămite-i foarte înalt. Poezia vine aşa: „Cei măreţi ne spun că viaţa/

[35] Este vorba despre Longfellow; în engleză, long înseamnă „lung”, iar fellow, „individ”.

Ne-o putem clădi sublimă/ Pe-ale timpului nisipuri/ Să lăsăm, plecând, o urmă”. După aia mai sunt nişte versuri, dar nu-mi mai aduc aminte cum sună. În orice caz, e vorba despre „fraţi pierduţi şi naufragiaţi” şi despre urme de paşi. Ultima strofa e aşa: „Fruntea sus şi-n drumul nostru/ Să-nfruntăm orice-ncercare/ Ceva... ceva... Împlinirea/ Trudă cere şi răbdare.”

— Şi ce-nseamnă toate astea? zise Goemon, dând cu piciorul într-o piatră.

— Cred că înseamnă că putem înfăptui lucruri măreţe, lucruri pe care oamenii să nu le uite niciodată.

— Ba nu, nu putem! Nu suntem decât nişte umili pescari. Numai oamenii foarte importanţi şi de rang înalt – shogunul, un *daimyo,* poate şi căpitanul ăsta – pot să înfăptuiască lucruri măreţe.

— Aşa credeam şi eu mai înainte. Acasă am ştiut mereu că n-o să fiu decât un pescar. Nu m-am îndoit niciodată de asta. Ştiu că niciodată nu ne-am întrebat ce – sau cine – voiam să fim. De ce am fi făcut-o? Ştiam deja, dintotdeauna. Dar ce-ar fi dacă şi noi am putea înfăptui lucruri măreţe? Căpitanul Whitfield spune că, dacă muncesc din greu, într-o zi aş putea să ajung căpitan de corabie!

— Asta-i o prostie la fel de mare ca atunci când ai zis că vrei să fii samurai! zise Goemon. Nu trebuie să vrei să fii ce nu poţi.

— Căpitanul Whitfield a spus că orice om deştept şi ambiţios poate să ajungă căpitan.

— Nu şi tu.

— De ce nu şi eu? Căpitanul Whitfield spune că el ştie un fost sclav care acum e căpitan pe o corabie.

— Căpitanul Whitfield în sus, căpitanul Whitfield în jos! Nu te mai uita atâta în gura lui. Îţi bagă idei greşite în cap. Prea îţi pleci urechea la ce zic străinii. Îi crezi pe cuvânt.

Eşti la fel ca ei! exclamă Goemon cu glasul frânt. Nu te mai recunosc!

Manjiro se întrebă dacă era adevărat. Oare chiar se schimbase? Poate că ar fi fost mai bine să rămână cu Denzo şi cu ceilalţi şi să stea la locul lui. Dar dacă ar fi navigat alături de căpitan, ar fi avut şansa să înveţe multe lucruri, să vadă lumea şi să aibă, în sfârşit, un tată.

Apoi însă se gândi la mama lui şi la cât de îngrijorată trebuia să fie. Poate că-l credea mort. Aflase oare ce i se întâmplase? Poate credea că fugise de acasă pentru totdeauna! Dacă măcar i-ar fi spus unde plecase şi că avea de gând să se întoarcă! Poate că ar fi fost mai bine să încerce să îşi revadă familia cât mai curând.

Apoi se gândi la timpul pe care îl petrecuse cu căpitanul Whitfield, punând întrebare după întrebare în engleza lui poticnită. Căpitanul îi răspunsese răbdător la fiecare în parte, în ziua în care intraseră în portul în care se aflau acum, îşi petrecuseră dimineaţa împreună, trăgând în piept mireasma insulei şi aşteptând să o vadă ivindu-se din ceaţă. Manjiro îi povestise căpitanului despre cei doi zei, Izanami şi Izanagi[36], care creaseră o insulă – insula lui – din ceaţă şi negură parfumată. Ceva asemănător se întâmpla şi cu prietenia lor, îşi zise el. Era ca o insulă de calm într-o mare zbuciumata.

9 ŞAPTE RĂSUFLĂRI

Cu două zile înainte ca vasul John Howland să părăsească Honolulu, Manjiro tot nu luase o hotărâre.

[36] În mitologia japoneză, divinităţi, una masculină şi alta feminină, care au creat Japonia (n. a.).

Atunci, căpitanul Whitfield îi spuse că el şi prietenii săi aveau o „invitaţie”

— Am invitaţie? zise Manjiro. E de rău?

Căpitanul Whitfield chicoti.

— Nu, de obicei nu. O invitaţie e atunci când cineva te pofteşte în vizită. În cazul ăsta, o cunoştinţă de-a mea, doctorul Gerritt Judd, vrea să vă cunoască pe tine şi pe prietenii tăi. Are nişte monede şi alte mărunţişuri şi se întreabă dacă le-aţi putea identifica.

În ziua următoare, la doctorul Judd acasă, pescarii examinară nişte monede şi o pipă.

— Dar de unde sunt lucrurile astea? îşi întrebă Manjiro gazda.

Doctorul Judd le povesti despre nişte navigatori naufragiaţi. Căpitanul şi doi membri ai echipajului muriseră, dar ceilalţi fuseseră salvaţi şi ajunseseră în Honolulu, la fel ca Manjiro şi prietenii săi.

Manjiro se gândi la mormintele de pe Insula Păsărilor.

— Unde sunt acum? întrebă el.

— Au încercat să se întoarcă în Japonia prin China, explică doctorul Judd. Nu ştiu cum s-au descurcat. Dar ia spuneţi, sunteţi şi voi din aceeaşi ţară?

— Da! Da! Încuviinţară pescarii.

Căpitanul desfăşură un sul mare de hârtie. Cei cinci prieteni îl studiară cu atenţie.

— Ce este? zise Manjiro.

— Ce să fie, o hartă nautică! zise căpitanul Whitfield. O hartă! Uită-te aici. E o imagine a lumii.

Pescarii o examinară, minunându-se de ciudăţenia ei, în timp ce Manjiro le traducea spusele căpitanului.

— Aici suntem noi.

Căpitanul Whitfield le indică o mică salbă de pete verzi într-un ocean de albastru.

— Astea sunt Insulele Sandwich, guvernate de regele Kamehameha. Pentru că e prieten cu Statele Unite, aici se află în prezent mulţi americani, care fac afaceri sau lucrează ca medici şi misionari.

Căpitanul Whitfield arătă micuţa insulă pe care fuseseră găsiţi pescarii şi apoi, la nord-vest de ea, un arhipelag.

— Ţara voastră, zise el.

— Nu! clătinară pescarii din capete.

— Ţara noastră e mai mare de-atât! protestă Denzo.

Căpitanul Whitfield zâmbi.

— Poate că, dat fiind că ţara voastră nu permite nimănui să intre sau să iasă, cei de acolo nu cunosc adevărata mărime şi formă a lumii sau chiar a propriei ţări.

Manjiro nu le traduse celorlalţi aceste cuvinte, de teamă să nu îi înfurie.

Îndărătul lui, prietenii săi şuşoteau între ei în japoneză.

— Ce idei nebuneşti au! se indignă Toraemon.

Ceilalţi se arătară de acord că ţara lor nu putea fi atât de neînsemnată.

— Doar pentru că e mică nu înseamnă că-i neînsemnată, interveni Manjiro.

Ar fi vrut să adauge: „Doar aţi văzut cât de întins e oceanul, şi atunci nu puteţi să nu înţelegeţi că lumea e mai mare decât v-aţi fi putut imagina. Cu siguranţă vă daţi seama că aceşti vânători de balene, care au călătorit în toate cele patru zări, ştiu mai multe despre lume decât compatrioţii noştri, care nu merg niciodată nicăieri!”. Dar îşi muşcă limba. Nu voia să-i jignească şi ştia că ei încă se mai agăţau de ideile pe care le primiseră acasă, convinşi că ţara lor era cea mai bună şi cea mai mare şi că toate celelalte erau pline de barbari.

Ce-i drept, americanii erau cam necivilizaţi. Erau gălăgioşi şi murdari, îşi lăsau părul lung şi îl purtau în plete

răvăşite şi încâlcite. Înjurau, blestemau şi scuipau. Mâncau adesea cu mâna, lacomi ca nişte animale. Şi nici de mirosit nu miroseau prea bine! Iar vânătoarea de balene era, într-adevăr, o treabă tare sângeroasă!

Dar cunoşteau o grămadă de chestii despre care Manjiro nu ştia nimic şi cel mai bine cunoşteau lucrul pe care el îl ştia cel mai puţin: forma şi dimensiunile lumii. Cum să nu vrei să înţelegi lumea în care trăieşti?

Prietenii săi se întorseseră cu spatele la hartă, dar Manjiro continuă să o privească, minunându-se de mulţimea locurilor şi a ţărilor despre care nu ştia nimic. Inima îi bubuia de parcă pieptul i-ar fi fost o tobă. Deci aşa arăta lumea! Ce mare era! Ce largă! Mase imense de uscat. Nenumărate insule verzi şi cafenii erau presărate pe întinderea oceanelor. Se simţea ca o pasăre, contemplând lumea din înaltul cerului.

Se întoarse şi îl descoperi pe căpitanul Whitfield aplecat şi el deasupra hărţii.

— Asta e America, zise căpitanul, indicând o masă mare de uscat de pe hartă. Astea sunt Statele Unite. Şi aici e Fairhaven, Massachusetts, unde locuiesc eu, adăugă el, arătând un locşor de pe coasta de nord-est a Statelor Unite.

— Harta e ca... invitaţia, zise Manjiro, privind literele necunoscute, despre care ştia că se împletesc în cuvinte. Nu pot citi cuvintele, dar îmi imaginez că ele spun: „Vino şi vezi!”.

— Nu asta spun cuvintele, zise căpitanul, bătându-l pe spate, dar cred că ai dreptate într-un fel: asta înseamnă, de fapt, o hartă. Când văd pe hartă un loc pe unde n-am fost niciodată, mă întreb: „Cum o fi acolo?”. Şi îl tot cercetez cu privirea, ca şi cum, uitându-mă, aş mai putea descoperi ceva despre el. Dar, de fapt, nu pot să-mi

răspund la întrebări decât dacă mă duc până acolo şi văd cu ochii mei.

Manjiro aprobă, privind locul de pe hartă unde spusese căpitanul că era casa lui din America.

„Strămoşii ne învaţă că un om trebuie să ia o hotărâre în nu mai mult de şapte răsuflări”[37], aşa îl povăţuise mama lui.

Manjiro trase aer adânc în piept, de şapte ori. Când eliberă ultima gură de aer, se hotărâse deja: avea să meargă în America şi să o vadă cu ochii lui.

10 PERICOL!

Căpitanul îi dădu fiecăruia dintre cei cinci pescari câte o jachetă, o pereche de pantaloni şi o haină, toate noi. Fiecare dintre ei primi cinci monede de câte zece cenţi, care să-i ajute să-şi întemeieze o nouă viaţă pe insulă. Când se pomeni cu monedele în mână, Manjiro făcu ochii mari. Ce de bănet! Singura dată când îşi amintea să mai fi avut bani în mână fusese când Scărpinici îl învăţase o scamatorie cu monede.

În cele din urmă, căpitanul le spuse că John Howland avea să ridice ancora a doua zi de dimineaţă.

— Sper să te văd la bord, flăcăule, îi zise el lui Manjiro. Eşti un băiat deştept, mereu cu câte o întrebare de pus.

Tristeţea pe care Manjiro o zărise cândva în ochii lui se risipise.

Manjiro simţi că i se umplu ochii de lacrimi. Ar fi vrut să-i spună căpitanului Whitfield „Da! O să vin cu tine!”, dar n-o făcu. În schimb, îşi înclină capul şi murmură câteva

[37] Învăţătură extrasă din Hagakure.

cuvinte în chip de mulţumire. Mai întâi trebuia să încerce să-i explice decizia sa lui Goemon.

El şi Goemon îşi probară noile jachete, îndesându-şi sub braţ pantalonii şi hainele împachetate în hârtie.

— Vii cu mine pe plajă? îl întrebă Manjiro pe Goemon în timp ce ieşeau din casă în amurgul mătăsos.

Mai întâi, băieţii îşi zornăiră monedele în buzunare şi pălăvrăgiră despre hainele lor noi şi frumoase. Goemon zise că banii aveau să-i ajute să-şi facă un rost pe insulă. Puteau să cumpere seminţe de sădit şi poate chiar să-şi ia nişte găini. Dar în curând amuţiră, plimbându-se cufundaţi fiecare în gândurile lui.

Printre copaci, dinspre plaja îndepărtată, răsunau cântecele băştinaşilor. *Mele* şi *hula,* aşa se chemau melodiile şi dansurile lor. Nu aveau voie să le practice. Misionarii spuneau că e greşit. Dar lui Manjiro îi plăcea muzica. Te legăna şi te învăluia ca valurile mării. Misionarii occidentali veniseră şi în Japonia cu vreo două sute de ani mai devreme şi acesta fusese unul dintre motivele pentru care Japonia îşi închisese porţile pentru străini. Văzând că insularilor li se cerea să îşi schimbe aproape complet vieţile de dragul misionarilor, Manjiro înţelegea de ce Japonia îi expulzase pe străini.

Băieţii ajunseră pe strada principală, unde muzica se revărsa pe fiecare uşă. Dinspre o biserică răsuna o muzică solemnă, falnică, intonată de mai multe voci. Din taverne răzbăteau trilurile fluierelor şi cântecele de pahar ale marinarilor plini de voie bună.

Atâtea voci diferite pe o singură insulă! Ochii şi urechile lui Manjiro – de fapt, toate simţurile sale – fuseseră copleşite de noi experienţe, de noi feluri de a face lucrurile. Descoperise, de fapt, un nou mod de a privi lumea. Nu cu teamă, ci cu încântare.

— Doar n-o să pleci cu barbarii ăia, nu-i aşa? îl întrebă Goemon.

— Cum poţi să le mai spui barbari după tot ce-au făcut pentru noi? protestă Manjiro.

— Cum de pot să le mai spun barbari?! exclamă Goemon. Mâncarea-i groaznică. Cabinele echipajului sunt înghesuite şi duhnesc. Marinarii put şi ei ca nişte porci. Abia dacă fac baie vreodată. Şi vânătoarea de balene, cu fumul ăla negru şi sufocant, cu murdăria şi grăsimea aia! Vânătorii de balene sunt cruzi! Vezi şi tu cât de cruzi sunt!

Erau oamenii aceia nemiloşi? Da şi nu. Manjiro ştia foarte bine cât de cruzi puteau fi în timpul vânătorii de balene, dar le vedea şi cealaltă faţă. Erau buni la inimă, generoşi şi... Încă într-un fel. Nu avea un nume pentru asta; dar pentru ei părea ceva firesc, ca o a doua natură, să fie buni cu alţii fără să aştepte nimic în schimb. De exemplu, căpitanul Whitfield. Era cea mai importantă persoană de pe navă şi conducea John Howland cu autoritate, dar trata pe toată lumea cu bunătate şi respect, indiferent de rang.

— Nimic din ce fac nu prea are sens, continuă Goemon. De pildă, felul în care mănâncă ei, cu ustensilele alea cumplite.

— Furculiţele?

— Da... sau cum le-o zice.

— Dacă ţi-ai da osteneala să înveţi engleza, zise Manjiro, ţi-ar fi de ajutor.

— Ce, dacă învăţ engleza o să mănânc mai uşor cu... cu beţele alea idioate?

— De fapt, noi suntem ăia care mâncăm cu beţele, îl corectă Manjiro. Ce-i inteligent în asta?

— E mai uşor! E mai logic.

— E mai uşor numai fiindcă aşa suntem noi obişnuiţi. La fel cum ei sunt obişnuiţi să mănânce cu furculiţe şi cuţite.

— Când catadicsesc să le folosească! Uită-te la femeia aia cum merge la braţ cu un bărbat! continuă el, arătându-i un cuplu care trecea pe stradă. Ei nu ştiu că nu ar trebui să se atingă în public, că nu e bine? Unde mai pui că femeile trebuie întotdeauna să meargă în urma bărbaţilor.

— De ce trebuie să meargă femeile în urma bărbaţilor?

— De ce? Pentru că aşa trebuie să fie. Eşti orb la greşelile lor. Te-au fermecat. Îţi dau două nume şi dintr-odată începi să te crezi samurai! Îţi spun eu ce-o să păţeşti: căpitanul o să te ia cu el acasă şi o să te facă sclavul lui! Aşa fac în ţara aia, să ştii. Ţin sclavi.

Manjiro nu credea că avea să devină sclavul căpitanului. Chiar nu putea să creadă una ca asta. Dar păstră tăcerea în timp ce el şi Goemon îşi croiau drum printre copaci, îndreptându-se spre plajă.

Printre copaci era beznă şi băieţii nu găsiră decât pe dibuite cărarea ce ducea spre ocean. Păstăi cu seminţe le trosneau sub picioare. Deasupra foşneau palmierii. Cu excepţia acestor sunete discrete şi a valurilor ce vuiau în depărtare, totul părea tăcut şi liniştit.

Manjiro se întrebă cum avea să îi explice lui Goemon motivele pentru care voia să meargă în America. Era atât de cufundat în gândurile sale, încât nu observă nici umbrele ce se apropiau, nici trosnetul paşilor, şi nu băgă de seamă nici măcar când Goemon începu să îl tragă de mânecă.

— S-ar părea că umbra are umbre, şopti Goemon.

Manjiro scrută întunericul, cu urechile ciulite.

— Da, şi paşii noştri au paşi.

— Poate că sunt *oni,* spirite malefice!

Pe măsură ce Manjiro şi Goemon înaintau, umbrele deveneau tot mai negre şi mai pronunţate. Ajunseseră atât de aproape de ele, încât Manjiro le simţea şi mirosul.

— Or fi *oni,* zise el, dar duhnesc ca vânătorii de balene.

— Fugi! strigă Goemon şi o zbughi.

Manjiro dădu să-l urmeze, dar simţi o strânsoare în jurul gâtului. O mână mare îl apucase de beregată şi îl sugruma ca într-o chingă de fier.

11 TÂLHARI ŞI UCIGAŞI

În Japonia, se considera că este o lipsă de politeţe să răsufli în nasul altcuiva. Ca să evite asta, oamenii îşi ţineau mâinile dinaintea gurii. Bărbatul a cărui respiraţie o simţea Manjiro pe gât nu îşi făcea astfel de scrupule. Rom, sudoare şi untură de balenă: mirosul unui vânător de balene.

— Cară-i pân' la foc, zise o voce din întuneric.

Manjiro fu târât pe nisip şi adus în cercul de lumină al unui foc. Patru sau cinci feţe unsuroase apărură, dispărură şi reapărură în lumina pâlpâitoare. O pereche de ochelari sclipitori, un cercel scânteietor de aur, un zâmbet ştirb, dezvelind câţiva dinţi de argint, şi strălufgerarea unui cuţit din cele cu care se curăţă grăsimea de balenă de bucăţelele de carne. Goemon era şi el acolo, palid şi tremurând.

— Ia uite ce băieţi frumoşi avem aici, zise bărbatul cu dinţi de argint, care vorbea şuierat. Cu cossstume noi şi cu ceva sssunători prin buzunare.

— Până să mă sui într-o balenieră, nici n-am ştiut ce soi de păgâni umblă liberi prin lume, se auzi o voce

cunoscută. Şi n-am crezut c-o să trebuiască să-i suport chiar pe vasul meu!

Jolly ieşi la lumină şi scuipă în nisip, la picioarele lui Manjiro.

— Oriunde m-aş duce, dau de canibalii ăştia despuiaţ'.

— Nu-s despuiaţi, zise Cercel de Aur. Îs îmbrăcaţi ca nişte domnişori.

Jolly îi smulse plosca din mână şi o duse la gură. Lichidul i se prelinse în barba care deja sclipea de stropi de rom.

— Asta pentru că fură ţoale. Îs toţ' nişte tâlhari şi nişte ucigaşi. Ca ăsta de-aici.

Jolly îl apucă pe Manjiro de ureche.

— Fura mâncare de pe John Howland, aşa făcea. Am găsit-o pusă bine într-o cutie de sub patul lui.

— Era mâncarea mea! exclamă revoltat Manjiro. Tu eşti ăla care-a furat...

— Şi-acuma a furat hainele de postav fin ale căpitanului, îl întrerupse Jolly, smulgându-le pachetele din mâini şi trântindu-le pe jos. Căpitanu' n-o să te mai ridice atâta-n slăvi când o vedea că i-ai şterpelit până şi ăsta! spuse el, răsuflându-i lui Manjiro drept în faţă.

Scoase din buzunar un lănţişor care sclipi la lumina flăcărilor. La capătul lui se legăna un disc argintiu.

Manjiro îl văzuse de multe ori pe căpitanul Whitfield scoţând discul acela din buzunar, deschizând capacul de argint şi consultându-l.

— Aşa deci, văd că-l recunoşti, rânji Jolly. Îi ceasul căpitanului.

Manjiro simţi că-l cuprinde mânia.

— Tu furat! exclamă el şi smulse ceasul din mâna lui Jolly.

— Vedeţi? E ca o maimuţă dresată să şterpelească. Nu poa' să se stăpânească. Acu' dă-l înapoi.

— E al lui căpitan. Nu al tău! Eu dau înapoi, zic că tu furat.

— Da, aşa o să faci? Dar el deja ştie că l-ai furat tu. Şi de unde ştie? Pen că i-am spus io. Acuma pe cine o să creadă? Pe harponierul lui preferat, ales de el să-l însoţească pe corabie şi cu şaptişpe ani de experienţă în larg? Sau pe un sălbatic necopt, cu caş la gură, care nu ştie nici să citească? Dar uite ce e, fac un târg cu tine. Fiţ' nişte păgâni de treabă şi daţi-ne argintul care ştiu io că-l aveţ' în buzunare şi n-o să suflu o vorbă despre ceas. Şi bine-ar fi să nu vă mai văz mutrele gălbejite pe punte, clar?

— Termină cu trăncăneala, Jolly! zise Cercel de Aur. Hai să luăm argintul şi să ne cărăm de-aici.

Faţa palidă a lui Goemon strălucea în întuneric. Manjiro ştia că Goemon încerca să nu-şi trădeze emoţiile, dar pe chip i se citeau frica şi ura.

— Nu.

Manjiro încercase să fie ferm, dar vocea îi tremurase puţin.

Bărbatul cu cuţitul se răsuci brusc şi îndreptă arma către buzunarele lui Goemon.

— Putem să le tăiem şi să luăm banii, mârâi el.

— Nu! strigă Goemon.

Cu mişcări prudente, îşi scoase monedele din buzunare şi i le dădu tâlharului.

— Acum tu, zise omul, întorcându-se spre Manjiro.

Manjiro simţi că se sufocă de mânie. De-abia şi-o stăpânea.

— Întoarce-ţi buzunarele pe dos sau ţi le întorc eu.

Manjiro îşi scoase mâinile din buzunare şi le întinse. Avea în palme o pietricică netedă, o bucată de pesmet şi două scoici mici, trandafirii. Dar nici urmă de bani.

Dinţi de Argint mârâi şi, ştirb cum era, crănţăni ca un câine.

— Ăsssta-i un truc de copii mici! zise el, plesnindu-l pe Manjiro peste mâini. Nu merge cu noi. Întoarce-ţi buzunarele pe dos! Acum!

Manjiro îşi întoarse pe dos buzunarele. Erau goale.

Goemon făcu ochii mari, dar îşi ascunse imediat uimirea în spatele unei măşti impasibile.

— Parc-ai zis că şi ăsta are bani, se burzului Cercel de Aur la Jolly.

— Are! şuieră Jolly. Scuturǎ-l! Scuturǎ-l ca pe o zdreanţă!

Se repezi la Manjiro, dar băiatul se feri.

Totul deveni o învălmăşeală de pumni şi dinţi sclipitori, cuţite scânteietoare şi piele lucind de sudoare. La lumina flăcărilor, Manjiro vedea când nişte favoriţi roşcaţi, când un rânjet ştirb, când faţa smeadă şi cârlionţii ca nişte bănuţi ai lui Jolly.

Lui Manjiro i se înmuiară genunchii – sau poate îl lovi cineva – şi căzu în nisip. Mâna lui se izbi de ceva neted şi tare, ca un mâner de sabie, aşa că îl apucă, sări în picioare şi lovi din toate puterile, folosindu-l ca pe o armă. Dar ardea! Scosese un lemn din foc. Flăcările săriră de pe băţul aprins în barba îmbibată de rom a lui Jolly.

Acesta urlă de durere şi porni în fugă spre mare, cuprins de flăcări. Cu un răcnet, prietenii săi o luară după el, ţipând ca nişte pescăruşi care se ţin după o barcă de pescar.

Băieţii nu pierdură vremea. Îşi înhăţară pachetele şi o rupseră la fugă. Manjiro se opri doar o clipă, cât să culeagă ceva din nisip: un disc argintiu, strălucitor.

În cele din urmă, după ce parcurseră o bună bucată de plajă, se prăbuşiră în nisip.

— Mi-ai salvat viaţa. Mulţumesc, gâfâi Goemon.

— A, nu cred că aveau de gând să ne omoare!

— Sunt barbari, insistă Goemon scârbit. Nu poţi să ai încredere în ei.

Manjiro nu zise nimic.

— Acum sigur îţi dai seama ce prostie ar fi fost să rămâi cu ei.

— Întinde mâna, spuse Manjiro şi îi strecură cinci monede în palmă.

— Cum...? exclamă Goemon. Aaa, scamatoria pe care ai învăţat-o de la secund, spuse el zâmbind. Dar stai, ăştia sunt ai tăi! Păstrează-i!

— N-o să am nevoie de bani.

— De ce nu?

— Ce să fac cu banii la bordul unei corăbii? explică Manjiro. O să fac parte din echipaj şi la sfârşitul călătoriei o să-mi primesc cota[38]: a o sută patruzecea parte din profit!

— Chiar ai de gând să pleci cu ei? Cu nebunul ăla de Jolly? Vrea să te omoare!

— Era beat, încercă Manjiro să îl liniştească. Probabil o să uite tot.

— Nu cred! N-o să te accepte niciodată, Manjiro. Dacă oamenii ăştia ar veni la noi în ţară, ai noştri i-ar ucide imediat. Şi tot asta o să facă şi ei cu tine. De cum o să pui piciorul în America – dacă oi ajunge până acolo! –, o să-ţi taie capul şi o să-l înfigă într-o ţeapă, ca să-i înveţe minte pe japonezi să stea la ei acasă. Toţi sunt ca nebunul de Jolly, crede-mă. Toţi ne urăsc! O să vezi.

— Întotdeauna o să fie cineva ca Jolly, oriunde ne-am duce, zise Manjiro. Măcar pe el îl cunosc.

---

[38] Marinarii de la bordul unei nave care vâna balene erau plătiţi cu un procent anume din profit, mai mare sau mai mic, în funcţie de rolul pe care îl îndeplineau (n. a.).

Goemon îşi scutură nisipul de pe pantalonii de croială occidentală de parcă ar fi netezit un *kimono* de mătase.

— Treaba ta! răbufni el. Întoarce-ne spatele! Întoarce-mi şi mie spatele! Dar greşeşti, Manjiro, şi într-o zi o să-ţi dai şi tu seama de asta. O să ajungi şi tu la vorba lui Jusuke: capul plecat sabia nu-l taie.

— Uite, spuse Manjiro, arătându-i cerul.

O lumină trandafirie tivea zarea la răsărit, împletindu-se cu apele oceanului.

— Nu ţi se pare că arată ca o lumină dintr-o altă lume, care se revarsă pe o uşă întredeschisă?

— Nu. Arată ca soarele când e pe punctul să răsară.

— Asta simt eu despre America, mărturisi Manjiro. E ca şi cum aş vedea o fâşie îngustă de lumină strecurându-se pe o uşă întredeschisă. Îmi promite... nu ştiu ce! Dar vreau să intru pe uşa aia şi să aflu ce-i dincolo.

— Prietene, eşti nebun, oftă Goemon. Şi întârzii. Mai bine te-ai grăbi, dacă vrei să urci pe corabie înainte să ridice ancora.

Manjiro se întoarse către Goemon şi făcu o plecăciune.

— Prietene, nu te voi uita, zise el. O să ne revedem. Sunt sigur de asta.

12 ÎN LARG

De la postul său aflat la pupa lui John Howland, Manjiro îl privi pe Goemon făcându-se din ce în ce mai mic, până când nu mai rămase din el decât o pată de culoare, până când deveni una cu insula, până când insula însăşi se topi în zare.

Odată, pe când era în Japonia, Manjiro urmărise un băiat înălţând un zmeu. Funia se rupsese şi zmeul se ridicase în înaltul cerului albastru, pierzându-se apoi

deasupra oceanului. Băiatul plânsese când îşi văzuse zmeul dispărând, dar Manjiro simţise că şi imaginaţia sa îşi luase zborul odată cu jucăria. Ce ar fi văzut zmeul acela dacă ar fi avut ochi? „O, ce bine e să fii un zmeu scăpat din mâna unui băieţel”, îşi zisese Manjiro.

Şi iată că acum era şi el asemenea zmeului, brăzdând apele unui ocean de un albastru nesfârşit, precum cerul. Era greşit să se simtă entuziasmat şi plin de viaţă? Era greşit să fie fericit în timp ce naviga tot mai departe de strămoşi şi de familia sa?

Velele se întindeau plesnind în vânt şi Manjiro – vânătorul de balene John Mung – zbura peste ocean, purtat de marile aripi albe ale corabiei. Lăsase totul în urmă. Renunţase până şi la numele său.

Trase cu nesaţ în piept aerul sărat şi încremeni. Îl străbătu un fior de frică. Până acum nu dăduse ochii cu Jolly.

O voce morocănoasă din spatele său îl făcu să sară în sus.

— Nu dormi, băiete! Sus pe catarg cu tine! Dă cu catran straiul arborelui mare[39]. Dacă trebuie să-ţi mai zic o dată, îţi tăbăcesc pielea, auzi?

Manjiro se uită peste umăr şi îl descoperi pe Davis, secundul, privindu-l încruntat.

Fără să stea să se întrebe de ce era domnul Davis atât de nemulţumit de el, Manjiro se cocoţă pe greement şi se apucă de treabă. Cel puţin aici sus putea să stea cu ochii în patru după Jolly.

Dar în curând începu să rumege o altă problemă. Ticăitul parâmelor lovindu-se de vergi[40] îi reamintea de ceasul căpitanului. Voia tare mult să i-l dea îndărăt, dar nu ştia cum s-o facă fără să-i lase impresia că el fusese hoţul.

---

[39] Parâmă de oţel sau de cânepă cu care se leagă partea superioară a catargului de proră.

Cum să explice, în engleza lui stricată, felul în care ajunsese în posesia ceasului, mai ales ţinând cont de povestea bine ticluită cu care venise Jolly? Oare îl va ierta căpitanul? Poate că dimpotrivă, se va înfuria atât de tare, încât îl va debarca pe prima insulă pe lângă care vor trece.

În timp ce cântărea toate posibilităţile, una mai rea decât alta, îl zări pe căpitanul Whitfield traversând puntea cu paşii săi mari şi siguri. Manjiro tocmai se întreba dacă n-ar fi trebuit să urce mai mult pe greement, când auzi vocea căpitanului înălţându-se până la el.

— Cine-i sus acolo? John Mung?

Căpitanul Whitfield se oprise. Îşi ridicase privirea şi se uita la băiat cu un singur ochi, exact ca un *Hitotsume-kozo*[41].

— Da, domnule, îi strigă Manjiro.

— Mă bucur să te am la bord.

— Mă bucur să mă aflu la bord, domnule.

Manjiro înghiţi în sec. Ce trebuia să facă? Ar fi trebuit oare să spună ceva? Deschise gura, dar o închise la loc. Nu ştia ce să zică. Dar cu siguranţă avea să se ivească o ocazie prielnică.

Căpitanul îl cercetă cu privirea şi, în cele din urmă, zise:

— Ei bine?

— Ei bine? repetă Manjiro.

— Nicio întrebare? Nu ai o listă de întrebări de-un cot? Nu ţi-a stârnit nimic curiozitatea?

Manjiro simţi sudoarea prelingându-i-se pe spinare.

— Trebuie să dau cu catran... Îngăimă el, aruncându-i o privire lui Davis.

---

[40] Bare (de lemn sau de metal) aşezate perpendicular pe catarg şi folosite la susţinerea unor vele.

[41] Creatură cu un singur ochi din folclorul japonez (n. a.).

— Ah, făcu Whitfield. S-a răstit deja domnul Davis la tine? Hmmm. Acum că faci parte din echipaj, bănuiesc c-o să te trateze la fel ca pe toţi ceilalţi.

Pe urmă tăcu, iar Manjiro, neştiind ce să zică, îşi văzu în linişte de treabă.

— Bine, spuse căpitanul, salutându-l cu mâna la cozoroc, sunt sigur că vom avea multe ocazii să purtăm nişte discuţii foarte plăcute. Mă bucur să te văd la bord. Sper...

Vocea i se stinse. Privi în larg.

— Sper să avem o călătorie bună.

***

În următoarele câteva zile, în efortul său de a-l evita pe Jolly, Manjiro descoperi iute toate ascunzătorile bune care există la bordul unei nave. La fiecare schimbare a cartului[42], se pitea în bucătărie, pe scara de tambuchi, înăuntrul vaselor de untură sau sub o barcă de vânătoare, până când se convingea că era în siguranţă.

Dar Jolly nu se ivi. Nici noaptea şi nici pe parcursul zilei următoare. Acest lucru se dovedi mai chinuitor decât dacă ar fi ştiut unde era, iar Manjiro îşi simţea stomacul ca strâns într-o gheară.

După atâtea zile în care nu-l văzuse deloc, Manjiro începu să se relaxeze. Erau momente în care se bucura de vânt şi de largul mării. Braţa velele, încolăcea parâme, freca puntea şi le servea masa căpitanului şi ofiţerilor lui.

Într-o zi, tocmai îi ducea de mâncare secundului când îi auzi pe camarazii săi vorbind între ei.

— Dar unde-i Jolly? zise unul. De ce nu-i la bord?

În tăcere, Manjiro puse jos tava.

---

[42] Serviciu de patru ore, executat permanent, pe schimburi, la bordul unei nave, de către membrii echipajului.

— În noaptea de dinainte să ridicăm ancora, începu Biscuit pe un ton conspirativ, Jolly a dat fuguţa pe ţărm şi s-a-ntâlnit cu ortacii lui. Când s-a văzut cu ei deja luase cam multă apă la bord şi nu le-a trebuit mult s-ajungă toţi cu toate pânzele-n vânt[43].

„Despre ce vorbesc?” se minună Manjiro.

— Jolly ăla ştia cum să-i ia maimuţei sânge[44], nu glumă.

Isaiah încuviinţă.

— Şi umbla şi cu învârteli.

Manjiro oftă. N-avea să înţeleagă niciodată engleza!

— N-oi şti eu prea bine ce s-a întâmplat, continuă Biscuit, dar ştiu că Jolly a dat şi de dracu’, şi de tac-su.

„Ce tot bălmăjesc acolo?” se întrebă Manjiro. Engleza era aşa de dificilă!

— Bine, dar ce s-a întâmplat? întrebă Josiah.

— Cred că ştii cum bate vântul în cazuri d-astea, zise Biscuit. Ori a înghiţit ancora, ori a scăpat parâma din mână![45]

— Nu se poate! exclamară marinarii. Nu! Nu vorbeşti serios!

Ţâţâiturile lor neîncrezătoare nu-l ajutară deloc pe Manjiro să priceapă ce i se întâmplase lui Jolly. Ci doar că nu era nimic de bine.

— Ei, John Mung n-o să-i ducă dorul. Nu-i aşa, Mung?

Deodată, toţi ochii se întoarseră spre el.

— Îi plăcea să te cam scoată din pepeni.

---

[43] În limbaj marinăresc, era cam ameţit de băutură şi în curând s-au îmbătat cu toţii de-a binelea (n. a.).

[44] Adică să fure băutură din rezerva navei cu ajutorul unui pai cu care o trăgea afară din butoi (n. a.).

[45] În limbaj marinăresc, fie a rămas pe ţărm, fie a murit (n. a.).

Dar Manjiro nu era fericit. Era împietrit de remuşcare şi de vinovăţie. Orice i se va fi întâmplat lui Jolly, ştia că era din vina lui.

Mai târziu, în patul său, zăcu mult timp ascultând ticăitul regulat al discului căpitanului, care îi răsuna din buzunar ca un refren. Îi spunea că trebuia neapărat să se ducă la căpitan a doua zi, să-i dea ceasul înapoi şi să-i mărturisească tot.

***

Dar a doua zi fu trimis din pat direct în vârful catargului principal, ca să „stea cu ochii în patru după balene”.

Se cocoţă pe greement şi îşi ocupă locul sus, pe arborele mare, stând pe două scânduri cărora li se spunea „crucetă”, protejat numai de un inel de fier ce-i venea în dreptul mijlocului. După ce contemplă o vreme oceanul scânteietor, începu să se gândească la discul argintiu care îi atârna greu în buzunar. Se gândi cât de singur era aici, sus şi că poate era momentul să studieze cadranul pe îndelete, ca să înţeleagă ce anume făcea. Era posibil să nu mai aibă niciodată o asemenea ocazie.

Agăţându-se cu un braţ de catarg, ca să nu îşi piardă echilibrul, Manjiro scoase ceasul din buzunar. Îl răsuci pe toate părţile. Îi deschise capacul. Era oare un talisman? Oferea anumite informaţii, aşa cum aflase că facea busola? Nu-i rămânea decât un lucru de făcut: să se lase la mila căpitanului, să îndure orice pedeapsă i se cuvenea şi să îl roage să-i explice ce era cu acest dispozitiv ciudat.

Tocmai închidea capacul când nava se legănă şi ceasul îi zbură din mână. Îl privi în timp ce cădea, răsucindu-se şi sclipind în bătaia soarelui. Când nu-l mai putu vedea, Manjiro şi-l imagină zburând şi rotindu-se prin aer, până

când deveni un punct scânteietor pe suprafaţa mării, ca atâtea altele, şi, în cele din urmă, dispăru.

13 COMOARA

Vreme de câteva zile, Manjiro îşi văzu de treabă, pierdut în gânduri. Când stătea de veghe noaptea, abia putea privi cerul, pentru că fiecare stea era ca un ochi aţintit asupra lui. Fiecare val care se lovea de corabie parcă îl înghiontea. Fiecare geamăt al navei era o dojană. Ştia că trebuia să i se înfăţişeze căpitanului şi să-i mărturisească totul, dar nu reuşea să o facă. Odată ce căpitanul ar fi aflat cât de nesincer fusese şi cât de incompetent, cum din cauza stângăciei lui ceasul de argint fusese pierdut pentru totdeauna, cu siguranţă n-avea să-şi mai dorească să aibă de-a face cu el!

Într-o dimineaţă, Manjiro deschise un ochi şi îl zări pe domnul Davis privindu-l. Băiatul sări în sus. Toată lumea îi ştia de frică din cauză că era iute la mânie, iar marinarii şuşoteau că domnul Davis era niţel rudă cu „Jack Nesuferitul”[46].

— Eşti un talisman, zise Davis.

— Sunt ce? întrebă Manjiro.

— De când eşti la bord, prindem balenă după balenă.

— Nu cred că...

— Ştii ce-i o comoară? îl întrerupse Davis.

Manjiro încuviinţă din cap. Tovarăşii săi de echipaj mereu spuneau poveşti despre piraţi şi despre comorile lor ascunse.

---

[46] Poreclă dată de marinari celor pe care niciun membru al echipajului nu-i poate suferi (n. a.).

— Dubloni[47] de aur, zise el.

— Da, sunt şi ăia un fel de comoară. Dar de altfel de comoară vorbesc eu.

— Ce fel de comoară? întrebă Manjiro.

— Vino cu mine şi-ai să afli.

Pe punte, văzu că fusese coborâtă o barcă de vânătoare şi că în ea stătea Biscuit, înfăşurând o parâmă de remorcare. Davis şi Manjiro se lăsară în barcă şi fiecare luă câte o vâslă.

Oceanul era tăcut şi nemişcat; nu se auzea decât plescăitul vâslelor. O ceaţă palidă se ridica de pe ape şi în aer stăruia un miros ciudat. Cei doi marinari nu scoteau o vorbă. Nici urmă de glumele lor nesfârşite sau de graba cu care se mişcau de obicei în timpul vânătorii de balene.

Manjiro se întrebă încotro mergeau. Poate că vâsleau către o insulă unde piraţii îngropaseră aur şi argint. Sau către o peşteră plină cu nestemate. Dar, oriunde se duceau, era clar că locul ăla puţea! Duhoarea devenise atât de apăsătoare, încât Manjiro începu să vâslească numai cu o mână, ca să şi-o poată ţine pe cealaltă la nas.

— De ce putoare? întrebă el.

— Putoare zici? spuse Davis. Păi cum, ăsta-i mirosul divin al comorii!

Duhnea de-ţi muta nasul din loc. Era un miros atât de puternic, încât Manjiro avea senzaţia că trebuie să vâslească şi prin el, nu doar prin apă.

— Ia uite-o! exclamă Davis, bătând entuziasmat din palme. O frumuseţe, nu-i aşa, Biscuit? Ce zici?

— Da, răspunse Biscuit, neobişnuit de calm.

Din ceţuri se ivi cea mai jalnică balenă pe care şi-ar fi imaginat-o Manjiro vreodată, atât de slabă, încât îi puteai număra coastele prin pielea zbârcită.

---

[47] Veche monedă spaniolă.

— Dar e atât de... Începu Manjiro, căutând cuvântul potrivit. Atât de moartă...

— Şi nici că se putea mai bine, fiin'că aşa nu mai trebuie s-o omorâm noi. Agaţ-o, Biscuit!

Biscuit prinse animalul cu parâma de remorcare.

— O frumuseţe-n toată regula, zise el.

„Oamenii ăştia şi-au pierdut minţile”, îşi spuse Manjiro. Începu să se îngrijoreze că se afla singur într-o bărcuţă alături de doi smintiţi.

Vâsliră înapoi către corabie, trăgând animalul după ei. Un grup de marinari se adună de-a lungul copastiei, aclamând şi râzând.

— Ia uitaţi, îi întâmpină unul dintre ei, domnul Davis şi echipajul lui au prins singuri ditamai leviatanul[48]!

— Probabil c-a fost o luptă pe cinste, nu, domnu’ Davis?

— Râdeţi voi, râdeţi, împiedicaţilor, da’ n-o să mai râdeţi multă vreme! le strigă secundul.

Asistat de Biscuit ca un chirurg de asistentul său, domnul Davis înfipse o cazma în trupul sfârtecat al balenei. Săpa de parcă s-ar fi aşteptat să dezgroape cufărul plin de aur al unor piraţi. Chipul i se înroşise şi i se schimonosise de efort. Mârâia, răsucind lopata în trupul animalului. „Şi-a pierdut minţile”, îşi zise Manjiro.

Marinarii înşiraţi de-a lungul parapetului amuţiră. Câţiva dintre ei strigară încurajări şi chiar sfaturi. Căpitanul Whitfield se ivi printre oameni şi privi scena cu ochiul său mijit; un zâmbet uşor îi juca pe buze.

Manjiro se ţinea de nas, minunându-se de ciudăţenia scenei la care asista. Deşi n-ar fi părut posibil, mirosul devenise şi mai puternic. Toţi cei sprijiniţi de copastie erau tăcuţi şi încordaţi.

---

[48] Termen care desemnează o creatură marină de proporţii colosale. Leviatanul este pomenit în Biblie, în Vechiul Testament.

Apoi, ca o adiere de aer proaspăt, prin duhoare se strecură un miros complet diferit şi mult mai plăcut. Sau cel puţin era mai puţin neplăcut, îşi zise Manjiro. Chiar în clipa aceea, domnul Davis ridică un glob de un cenuşiu gălbui. Echipajul izbucni în urale. „Sunt nebuni cu toţii”, îşi spuse Manjiro.

— Comoara, flăcăule! strigă Davis.

— Nu arată a comoară. Arată a... a... pastă de soia!

— Se prea poate, zise Davis, dar mai mult contează ce face, fiindcă e ambră[49]! Pe care o folosesc spiţerii ca să prepare cele mai alese parfumuri!

— Face o guinee uncia, de asta ce zici? întrebă Biscuit, ridicându-şi sprâncenele stufoase la Manjiro.

Manjiro nu ştia ce însemna asta, aşa că ridică şi el din sprâncene în chip de răspuns.

— Văd că nu înţelegi ce zic, constată Biscuit. Cu un pumn de ambră poţi să-ţi cumperi un cufăr întreg de ţoale frumoase şi de jobene de mătase.

— Poţi să-ţi cumperi o casă frumoasă cu ferestre de sticlă[50], îi strigă un alt camarad.

— Poţi să-ţi cumperi o corabie numai a ta, zise altul.

— Ce mai, poţi să-ţi cumperi un loc în Congres[51]! strigă Biscuit, făcând mulţimea să hohotească.

Manjiro clătină din cap. Deci Davis nu era nebun. În mod cert, pe pământul ăsta găseai ciudăţenii cât să-ţi ajungă o viaţă întreagă. Deja văzuse uriaşi munţi de gheaţă plutitori, unii dintre ei purtând în spinare vase naufragiate. Văzuse un soi de tauri cu colţi care înotau în

[49] Substanţă ceroasă, brună-cenuşie, formată în intestinul caşalotului şi folosită în parfumerie (n. a.).

[50] Pe atunci, ferestrele de sticlă erau foarte scumpe şi nu toată lumea şi le permitea.

[51] Parlamentul Statelor Unite.

ocean, foci stacojii cu coarne în vârful botului, o stea imensă cu coadă, care acoperise cerul la apus şi balene putrezite, în măruntaiele cărora se ascundeau comori. Presupunea că într-o zi va vedea şi jobene de mătase, ferestre de sticlă şi locuri în Congres, orice-or fi fost acelea.

Marinarii tocmai se pregăteau să se întoarcă la treburile lor când Biscuit exclamă:

— Ce ziceţi, fraţilor, de-asta s-o fi îmbolnăvit bătrâna Mocha Dick[52]? Pe voi nu v-ar lua durerea de stomac dacă aţi înghiţi aşa ceva?

Manjiro se întoarse, ca toţi ceilalţi, să vadă ce găsise Biscuit.

Biscuit vârî mâna în burta balenei şi trase de ceva. Apoi îşi întinse braţul cât de mult putu şi îşi desfăcu pumnul cu încetineală. Acolo, la capătul lanţului său subţire, se legăna ceasul de argint al căpitanului.

14 ORA CÂINELUI

Pe parcursul celui dintâi cart al Câinelui[53], majoritatea echipajului se adună pe punte. Oamenii erau veseli. Bucurându-se de un vânt favorabil, corabia se îndepărtase de duhoarea balenei moarte, iar soarele, apunând, brăzda cerul cu dâre stacojii şi violete.

---

[52] Faimos caşalot alb care a scăpat de nenumărate ori de vânătorii de balene. Se crede că i-a servit drept inspiraţie lui Herman Melville pentru romanul Moby Dick (n. a.).

[53] Veghea dintre orele 16.00 şi 20.00. Este împărţită în cel dintâi cart al Câinelui (între 16.00 şi 18.00) şi cel de-al doilea cart al Câinelui (între 18.00 şi 20.00) (n. a.).

Căpitanul stătea lângă arborele principal, pufăind din pipă.

Cu fruntea plecată, Manjiro porni către el. Se hotărâse să-i mărturisească totul.

— John! îl salută căpitanul cu entuziasm. Ce tăcut ai fost zilele-astea! Îţi pare rău că te-ai hotărât să vii cu noi?

— Nu, domnule! zise Manjiro. Nu.

Îşi lăsă capul în jos. Acum era momentul, o ştia. Trebuia să spună adevărul.

— Mă bucur că v-aţi recuperat ceasul, murmură Manjiro.

— Şi eu la fel, spuse căpitanul.

— Ştiu cum a ajuns acolo, în burta balenei, continuă Manjiro.

— Serios?

Fumul din pipa căpitanului se înălţa ca tămâia aprinsă.

— L-am luat cu mine acolo sus. M-am uitat la el pe crucetă când stăteam de veghe după balene.

Căpitanul se întoarse şi-l privi pe băiat.

— Cum se face că-l aveai cu tine acolo sus? Şi de ce te uitai la el când trebuia să te uiţi după balene?

Manjiro îşi plecă fruntea.

— Vă rog iertare. Ar trebui să fiu pedepsit. L-am scăpat... În ocean.

Căpitanul rămase tăcut, pufăind din pipă. Şi atunci totul se revărsă de pe buzele lui Manjiro, toată povestea, pe care o spuse cât putu el de bine: atacul lui Jolly şi al găştii lui de tâlhari, furtul şi încăierarea.

— Mă îndoiesc că o să mă credeţi, încheie el. Acum eu sunt de vină că Jolly nu e aici. Îmi pare rău că v-aţi pierdut cel mai bun harponier şi mă aveţi pe mine, care sunt doar un ageamiu.

Căpitanul oftă, ciocănindu-şi palma cu pipa. Apoi făcu un lucru la care băiatul nu s-ar fi aşteptat niciodată: izbucni în râs.

— Tare deştepţi mai sunt băieţii ăştia, nu-i aşa? Ne-au păcălit pe amândoi. Tu chiar ai crezut că balena a înghiţit ceasul, iar eu mi-am imaginat că mi l-au şterpelit ei numai ca să-mi facă o glumă mai sucită.

Clătină din cap, după care îl privi pe Manjiro şi se încruntă.

— Jolly era o pacoste. Şi mai era şi necinstit. Nu-mi place să am de-a face cu oameni necinstiţi pe nava mea... sau oriunde altundeva, spuse el, aruncându-i lui Manjiro o privire plină de semnificaţie. Deja îmi pusesem în minte să-l concediez când te-ai întâlnit cu el. O fi crezut că era vina ta. Dar tu n-ai greşit cu nimic... mai puţin când te-ai uitat la ceasul meu în loc să te uiţi după balene! Sper să nu mai aud că te abaţi de la îndatoririle tale.

— Da, domnule, zise Manjiro. Mă uit după balene.

— Acum ia spune-mi... stăm aici de atâta vreme şi n-ai pus nici măcar o întrebare. Nu se poate să nu te frământe ceva.

— Ei bine, îndrăzni Manjiro, dacă balena nu înghite ceasul, cum a ajuns el acolo?

— Domnule Cooper, strigă căpitanul şi Biscuit se ivi lângă el. Ia spune-ne tu, unde ai găsit de fapt ceasul? Te rog să răspunzi sincer. O să păstrăm secretul, fii pe pace.

Biscuit se trase mai aproape de ei şi şopti:

— Era cuibărit ca un diamant între inelele unei cobre.

Se îndreptă de spate, arcuindu-şi o sprânceană şi privindu-i cu un zâmbet poznaş.

Căpitanul Whitfield se gândi.

— O ghicitoare? Ia să vedem... Diamantul e ceasul şi cobra ar trebui să fie o parâmă... O parâmă încolăcită într-un hârdău, poate?

Ridică privirea spre arboradă şi apoi şi-o coborî către barca de vânătoare pe care o scoseseră în larg de dimineaţă. Căpitanul se plesni peste pulpă.

— Deci asta-i! Ceasul a căzut din arboradă într-o barcă şi a aterizat într-un hârdău cu parâme. Asta a fost tocmai parâma pe care aţi scos-o ca să remorcaţi balena aia moartă, nu?

— Da, căpitane, zise Biscuit, săltându-şi şapca pe frunte. Ai o minte brici.

Reveni la postul lui, iar Manjiro se întoarse către căpitan.

— Încă o întrebare, vă rog. Ceasul e un talisman? Ce face?

Căpitanul îl învăţă pe Manjiro cum să spună cât e ceasul în manieră apuseană.

Manjiro îi povesti că în ţara lui oamenii nu purtau ceasuri. Trecerea timpului era marcată doar de bătăile clopotului din templu în anumite momente ale zilei. Cel puţin aşa se făcea la el în sat.

— Ziua se împarte în două, zise el. De la răsărit la apus şi de la apus la răsărit. Cele două părţi se împart în şase părţi mai mici, ca nişte ore, dar, în loc de douăzeci şi patru, noi avem douăsprezece. Fiecare oră are numele unui animal: Tigru, Iepure, Dragon, Şarpe, Cal, Maimuţă, Cocoş. Acum cred că e ora Câinelui.

— Interesant, observă căpitanul Whitfield, pentru că noi numim intervalul ăsta de două ore „cartul Câinelui”. Poate că i se spune aşa din pricina luminiţei de colo, adăugă el, arătând un punct strălucitor pe cerul pe care se aprindeau primele stele. Aia e Sirius, Steaua Câinelui. Aşa-i ziceţi şi voi?

— Nu, zise Manjiro. Noi îi spunem *Aoboshi,* „Stea Albastră”.

— E albastră, într-adevăr, spuse căpitanul Whitfield gânditor, umplându-şi din nou pipa.

Manjiro zâmbi, căci atunci când căpitanul îşi aprindea pipa însemna că voia să mai stea. Şi asta însemna şi mai multe discuţii.

Pe măsură ce stelele răsăreau pâlpâind, căpitanul şi Manjiro descopereau noi şi noi lucruri despre care să vorbească, în timp ce vântul îi purta tot mai aproape de destinaţie.

Partea a treia

LUMEA NOUĂ

Când curajul a prins rădăcini în inima ta şi când hotărârea îţi e lipsită de orice îndoială, atunci când va veni vremea vei şti cu siguranţă să faci mişcarea potrivită.

Hagakure: Cartea samuraiului

15 NEW BEDFORD *ŞI* FAIRHAVEN

7 MAI 1843 (AL PAISPREZECELEA AN TEMPŌ, ANUL IEPURELUI)

După trei ani şi jumătate în larg, John Howland sălta pe valurile înspumate către casă. Toate punţile străluceau de

curăţenie, fiecare clanţă de alamă fusese lustruită, fiecare balustradă fusese frecată şi pe catarge fluturau toate steagurile aflate la bord. Transporta 2 761 de butoaie de untură de balenă şi un echipaj de nouăsprezece oameni, inclusiv un băiat japonez – din câte se ştia, cel dintâi care avea să pună piciorul în America.

Manjiro avea şaisprezece ani. Părăsise Japonia de mai bine de doi ani, pe care îi petrecuse în cea mai mare parte pe mare. Se spălase bine, se tunsese, îşi lustruise cizmele şi, într-un final, se postase lângă catargul principal, aşteptând să zărească pentru prima dată ţărmul noului său cămin.

Dar când John Howland pătrunse pe gura râului Acushnet, vântul se potoli şi corabia fu înghiţită de o ceaţă albă. Marinarii coborâră bărcile şi întinseră parâme între ele şi navă. O vreme, nu se auzi decât scârţâitul şi plescăitul vâslelor, în timp ce echipajele din bărci remorcau prin ceaţă marea corabie.

Cu ceaţa estompând totul, mai puţin pânzele întinse pe catargul cel mai apropiat, Manjiro se simţea de parcă el şi camarazii săi ar fi plutit în voia sorţii prin cer, înconjuraţi de nori, fără urmă de uscat, fără un suflet de om pe pământ. Ceilalţi marinari de pe punte stăteau tăcuţi şi încordaţi, chinuindu-se să întrezărească forma întunecată a ţărmului sau conturul masiv al unei alte nave.

La fiecare câteva minute, clopotul vasului John Howland bătea singuratic.

Şi apoi, ca un răspuns, venea vocea solemnă care anunţa adâncimea apei:

— Cincisprezece stânjeni[54]... optsprezece stânjeni...

Deodată, Manjiro auzi un zumzet surd, atât de înăbuşit, încât crezu că şi-l imaginase. Dar zumzetul deveni mai insistent şi apoi, unul câte unul, din ceaţă

[54] Un stânjen marin măsoară 1,83 metri.

începură să răzbată şi alte zgomote. Un zornăit metalic. Un zăngănit urmat de un ecou. Un tropăit. Ţipătul brusc al unui pescăruş. Strigăte de voci omeneşti şi apoi râsete. Toate aceste sunete pluteau pe deasupra apei. La fel şi putoarea.

— Ce-i cu duhoarea asta? întrebă el.

— Aşa miroase o recoltă întreagă de untură de balenă acoperită cu o pătură de alge, îl lămuri căpitanul Whitfield, apărând din ceaţă şi oprindu-se lângă Manjiro. Lasă, că o să vezi în curând.

În aceeaşi clipă, ceaţa dinaintea lor se risipi ca şi cum corabia ar fi tăiat-o în două, dezvăluind o lume stranie şi exotică, un vârtej de culoare şi mişcare.

În port se înghesuiau zeci de vase: corăbii, barcazuri şi schoonere. Gabieri[55] se târau de-a lungul sutelor de catarge şi vergi, dând parâmele cu catran şi strângând sau înălţând pânzele. De-a lungul cheiului, vopsitorii întindeau vopsea pe bărci, clădiri şi scânduri. Dogarii pregăteau doage pentru butoaiele de untură, iar hamalii umpleau butoaie cu pesmeţi. Căruţe trase de cai se hurducăiau pe lângă miile şi miile de butoaie de untură acoperite cu iarbă de mare, care se înşirau de-a lungul cheiului şi şerpuiau pe străzile ce duceau spre oraş. Aceasta era explicaţia duhorii.

Manjiro crezuse până atunci că portul din Honolulu era un loc aglomerat, plin de privelişti ciudate, dar, în comparaţie cu New Bedford, micul oraş insular se reducea la două străduţe prăfuite.

Manjiro încerca să cuprindă totul cu privirea lui lacomă. Se simţea de parcă ar fi străbătut oceane şi ar fi călătorit prin valuri de ceaţă ca să ajungă într-o ţară a minunilor, plină de desfătări.

---

[55] Marinari care fac serviciul de veghe în vârful catargului şi care asigură manevrarea parâmelor şi a vergelelor.

Case îngrijite scânteiau pe panta dealului şi turle înalte răsăreau ici-colo, ca nişte catarge.

Oamenii roiau pe străzi şi pe povârnişul dealurilor. Băieţi treceau în fugă, mânând dinaintea lor cercuri cu ajutorul unor beţe. Femeile îşi răsuceau umbreluţele şi îşi ridicau poalele fustelor, ocolind băltoacele. Unele dintre ele strigau numele celor dragi – soţi, fii, taţi sau fraţi –, plecaţi de ani de zile.

„Pe mine nu mă aşteaptă nimeni”, îşi zise Manjiro şi se întoarse spre căpitanul Whitfield. Privirea lui părea aţintită dincolo de cea mai îndepărtată casă de pe cel mai îndepărtat deal. Nici pe el nu îl aştepta nimeni.

— Ţi-e dor de soţia ta, spuse Manjiro.

Căpitanul Whitfield încuviinţă.

— Şi ţie ţi-e dor de mama ta. Dar de-acum ne avem unul pe celălalt.

După ce butoaiele fură descărcate şi proprietarii corabiei John Howland se declarară mulţumiţi de încărcătura impresionantă a vasului, Manjiro şi căpitanul Whitfield coborâră schela, călcând pe pământ american. Era un moment pe care Manjiro şi-l imaginase de multe ori. Se închipuise păşind încrezător în noua sa viaţă, dar, după nenumăratele luni petrecute pe mare, picioarele îi erau atât de nesigure, încât se clătina ca un beţiv.

Când căpitanul Whitfield se opri să discute cu cineva, Manjiro se agăţă de o balustradă şi privi oraşul. Femeile treceau foşnindu-şi fustele înfoiate, sub care ai fi putut să juri că se ascunde câte o ţestoasă gigantică. Fracurile cu cozi lungi îi făceau pe bărbaţi să semene cu nişte păsări elegante care îşi croiau drum printre butoaiele înşirate pe străzi. Manjiro era încântat. America era frumoasă, chiar dacă duhnea a untură de balenă. Era o ţară locuită de oameni fermecători şi plină de minunăţii, exact aşa cum i se spusese! Nu ştia la ce să se uite mai întâi.

Deodată, i se păru că se holbează cineva la el. Se răsuci şi văzu un şir de băieţi cam de-o vârstă cu el, care stăteau rezemaţi de zidul unei clădiri şi îl măsurau din priviri. Unul dintre băieţi zise ceva, acoperindu-şi gura cu mâna, şi ceilalţi chicotiră. Manjiro simţi o uşoară strângere de inimă. Îşi dădea seama că râdeau de el. Nu putea să fie chiar totul minunat, conchise el cu tristeţe, şi se simţi recunoscător când căpitanul îl luă cu el şi porniră împreună pe stradă.

Peste tot pe unde se duceau, se opreau să discute cu oamenii. Căpitanul Whitfield îi făcu lui Manjiro cunoştinţă cu atâta lume, încât băiatului începu să îi vâjâie capul. Îi era greu să-şi înfrâneze impulsul de a se înclina dinaintea fiecărui necunoscut şi să-şi amintească în schimb să întindă mâna dreaptă în chip de salut.

În timp ce căpitanul Whitfield făcea câteva cumpărături, Manjiro admiră uluit minunăţiile expuse în vitrinele mari ale magazinelor: harpoane, hamacuri, lumânări, felinare... tot ce era de trebuinţă pe o corabie care vâna balene.

În timp ce mânca din ochi prăjiturile ispititoare din vitrina brutarului, fu surprins de propria lui imagine oglindită în geam. Ce ciudat îi stătea în veşminte occidentale! În geamul vitrinei se răsfrânse o mişcare, iar Manjiro desluşi îndărătul lui o mână de băieţi, aceiaşi pe care îi văzuse mai devreme. Privi tăcut cum băieţii se strâmbau şi făceau gesturi grosolane pe la spatele lui. Unul dintre ei îşi întinse colţurile pleoapelor, mijindu-şi grotesc ochii. Altul se tot înclina şi se ridica. Ceilalţi băieţi se tăvăleau pe jos de râs.

Aşa le părea el celorlalţi oameni, ciudat şi grotesc? Aşa îl vedea toată lumea?

În timp ce se gândea la toate acestea, băieţii se opriră brusc şi îşi întoarseră capul. Manjiro îşi îndreptă şi el

privirea în aceeaşi direcţie şi zări un bărbat elegant, care îi ameninţa fluturându-şi prin aer bastonul cu măciulie aurită.

— Să vă fie ruşine, haimanalelor! se răsti el. N-aveţi nimic mai bun de făcut? Valea, că altfel vă pun pielea pe băţ!

Băieţii se împrăştiară, iar bărbatul îi făcu lui Manjiro cu ochiul şi îşi continuă drumul în susul dealului, fluierând şi învârtindu-şi nonşalant bastonul.

Câteva clipe mai târziu, apăru şi căpitanul Whitfield.

— Îl cunoşti pe omul ăla? îl întrebă Manjiro.

Căpitanul se uită în depărtare, încercând să distingă silueta care se îndepărta:

— Nu, spuse el.

— De ce a fost amabil cu mine? întrebă Manjiro.

— De ce să nu fie?

— Pentru că e un om în toată firea, pe când eu nu-s decât un băiat. Eu sunt un pârlit oarecare, pe când el e bogat şi important.

— Şi de ce n-ar putea un om bogat să fie amabil cu un „pârlit oarecare”?

Manjiro nu ştiu ce să răspundă. Bunătatea străinului îl năucise la fel de mult ca răutatea băieţilor.

— Bun! zise căpitanul Whitfield, bătând din palme. Ce-ar fi să mergem acasă? Întâi facem focul, ca să alungăm răcoarea din casă, şi pe urmă ne pregătim cina.

Săltându-şi pachetele pe care le ducea sub braţ, îl îndrumă pe Manjiro către podul cel lung care ducea către Fairhaven, oraşul aflat pe celălalt mal al râului Acushnet. Manjiro observase podul încă de la bordul lui John Howland: se desfăcea în două, ca să poată trece navele şi apoi se strângea la loc ca să poată trece oamenii. Îşi propuse să îl deseneze de îndată ce va avea ocazia.

Când dădură colţul pe strada pe care locuia căpitanul, peste oraş se lăsase amurgul şi începuse să cadă o burniţă rece. Şi totuşi, pe ultimele străduţe pe care merseseră, căpitanul fluierase.

— Mai avem puţin şi ajungem, zise el.

Manjiro îşi simţi inima bubuindu-i în piept, în parte din pricina mersului îndelungat, dar mai ales de nerăbdare. În curând avea să îşi vadă noua casă.

Deodată, fluieratul încetă şi, ajungându-l din urmă pe căpitan, Manjiro înţelese motivul. Casa de dinaintea lor era ferecată şi scânduri late astupau ferestrele. Buruienile şi iedera se căţărau pe pereţi şi pânze de păianjen acopereau burlanele de scurgere.

— Nimeni n-a avut grijă de casa ta! exclamă Manjiro.

După ziua aceea obositoare, rămas acum fără perspectiva de a se întinde într-un pat, Manjiro se simţi năpădit de un val de singurătate. Se întrebă dacă locuinţa lui din Japonia era la fel de pustie şi de neîngrijită. I se părea că norii plumburii îl apasă greu pe umeri, la fel ca negura care învăluia acoperişurile oraşului.

Căpitanul se lăsă încet pe treptele din faţă şi Manjiro se aşeză lângă el. Se apucară să jumulească iarba înaltă crescută printre trepte, smulgând-o şi azvârlind-o prin curte. În cele din urmă, căpitanul zise:

— Nu asta era primirea pe care voiam să ţi-o fac.

— Nu-i nimic, îl consolă Manjiro. Eu şi cu tine familie acum.

Umbra care se abătuse peste chipul căpitanului Whitfield se risipi ca norii întunecaţi după o furtună de vară. Zâmbi.

— Ai dreptate, zise el. Acum ne avem unul pe altul. Poate că ni s-au înecat corăbiile, dar numai pentru o clipă, căci colo-şa e casa domnului şi a doamnei Aken şi îl ştii pe

fiul lor, Isaachar, căruia îi ziceai Scărpinici. Dar pe cine văd eu? Eben!

Pe veranda casei se ivise un bărbat. Omul îi zări şi strigă:

— Să fie bunul meu prieten William Whitfield cel care stă acolo aşa oropsit? Te rog, nu mai sta în frig. Am pentru tine o mâncare caldă şi un aşternut moale!

Domnul Aken îi servi cu nişte supă de fructe de mare. După masă, Manjiro urcă treptele scârţâitoare ca să se ducă la culcare. În ciuda nenumăratelor noutăţi de peste zi, nu reuşise să îşi alunge mâhnirea pe care o simţise mai devreme, la vederea casei părăsite a căpitanului. Îl amăra şi gândul la băieţii aceia care îşi bătuseră joc de el, chicotind şi schimonosindu-şi chipurile în măşti groteşti. Acum, ascultând ploaia care răpăia la ferestre şi vântul care şuiera prin cercevele, se întrebă dacă nu cumva Goemon avusese dreptate. Dacă hotărârea pe care o luase fusese o greşeală îngrozitoare?

Dar în curând, ploaia şi vântul începură să capete ritmul valurilor, iar Manjiro, trăgând peste el plapuma călduroasă şi cuibărindu-se în patul cel moale, adormi şi visă că se afla din nou la bordul navei, gonind către un ochi strălucitor de soare.

A doua zi dimineaţă, Manjiro se dădu jos din pat şi coborî tiptil pe scări, ca să nu îi trezească pe ceilalţi. Însă auzi un murmur dinspre bucătărie şi recunoscu imediat vocile soţilor Aken şi a căpitanului.

Se opri în dreptul uşii, ca să nu îi deranjeze, şi îl auzi pe căpitan spunând:

— Mă resemnasem să-mi duc viaţa în larg şi să mă retrag din când în când în căsuţa mea din Fairhaven, pentru cele câteva luni în care mă aflu între două călătorii.

Dar acum că am un pupil[56] tânăr şi isteţ, am început să mă gândesc din nou la o fermă. Un băiat ar trebui să aibă pe unde să hoinărească, lucruri cu care să-şi ocupe mâinile, un lac în care să pescuiască şi un cal de călărie.

Despre cine vorbeau oare? Despre el? Spunea căpitanul că ar fi vrut să-i dea un cal de călărie?

— Şi o mamă? zise doamna Aken.

— Da, zise căpitanul Whitfield. Un băiat are nevoie de o mamă.

— Aşa cum şi un bărbat are nevoie de o nevastă, observă domnul Aken.

Manjiro nu simţea că ar avea nevoie de o altă mamă, dar poate că n-ar fi fost rău să aibă o mamă americană. Aruncă o privire pe ferestruica de pe palierul pe care se oprise. Un soare strălucitor poleia frunzuliţele primăvăratice. Proasta lui dispoziţie de cu o noapte în urmă se topise.

— Dacă nu greşesc, continuă doamna Aken, ai pe cineva în minte, nu-i aşa?

Căpitanul Whitfield mormăi ceva şi sorbi din cafea.

— Ei...? îl iscodi domnul Aken.

— M-am gândit la toate pe drumul de întoarcere şi am un plan, zise căpitanul.

La scurt timp după aceea, căpitanul Whitfield îi zise lui Manjiro că pleacă la New York pentru afaceri. Manjiro urma să stea cu domnul şi doamna Aken.

— New York e locul unde te duci ca să găseşti o soţie şi o mamă? întrebă Manjiro.

Căpitanul Whitfield îi aruncă o privire nedumerită, cu un singur ochi, şi izbucni în râs.

— Deci ne-ai auzit discutând, nu? Sper că ştii că-i nepoliticos să tragi cu urechea.

---

[56] Minor aflat în grija altcuiva decât a părinţilor.

Manjiro îşi pironi privirea în podea.

— Îmi pare rău că urechile trag...

— Că tu tragi cu urechea, îl corectă căpitanul. Nu-i nimic. Şi e adevărat că acolo se află o doamnă la care ţin foarte mult. Este cea mai fermecătoare şi mai grijulie femeie de pe toată coasta de est – din lumea întreagă, de fapt – şi ascultă-mă pe mine, sunt hotărât s-o iau de soţie.

— Dacă tu o placi, o plac şi eu, zise Manjiro, hotărât să se ţină de cuvânt.

— Meriţi să ai parte de o educaţie bună, John, şi o s-o capeţi.

Căpitanul Whitfield îşi potrivi mai bine şapca pe cap, îşi duse două degete la cozoroc în semn de salut şi plecă.

16 SAMURAI ŞI FERMIER

Căpitanul Whitfield se întoarse din New York cu noua lui soţie, Albertina. Când Albertina zâmbea, faţa i se încreţea atât de tare, încât ochii săi albaştri şi strălucitori aproape dispăreau, ascunşi de obrajii ei dolofani. Zâmbea mult şi Manjiro o îndrăgi pe dată.

Cumpărară o fermă: o casă frumoasă, cu multe încăperi, ferestre de sticlă şi covoare ţesute din lână de oaie. Manjiro avea o cameră numai a lui, un câmp pe unde să colinde, animale de care să se îngrijească, un lac în care să pescuiască şi, la fel ca un samurai adevărat, un cal de călărie, plăcere care nu i-ar fi fost permisă în Japonia. Ca un personaj de basm, Manjiro se pomeni transformat dintr-un pescar sărac într-un prinţ...

...Dar într-un prinţ care avea corvezi de îndeplinit. Plivea grădina, se îngrijea de găini, aduna ouăle, mulgea vaca şi facea câte şi mai câte, umplându-şi astfel zilele de vară. După ce îşi termina treburile, călărea pe iapa sa,

Budincă cu Stafide, în jurul fermei, pe cărare, de-a curmezişul câmpurilor lăsate pârloagă, prin pădurea de stejar sau până la râu, unde se oprea din când în când să pescuiască.

Dar oriunde s-ar fi dus şi pe oriunde ar fi luat-o, întotdeauna cădea de pe cal. Dacă Budincă cu Stafide schimba pasul, Manjiro îi aluneca de pe crupă. Dacă se oprea brusc, îi aluneca peste cap. Când mergea la trap, băiatul sălta atât de tare pe spinarea ei, încât, în cele din urmă, cădea. Ateriza în colbul drumurilor de ţară, lua trânte prin poieni, se prăbuşea pe câmpuri, plonja în râuri şi se bălăcea în noroiul din băltoace.

Aşa, căzând de pe Budincă cu Stafide, îl întâlni Manjiro pe Terry. Odată, după ce executase un salt mortal peste capul iepei, aterizând pe spate într-un lan de lucernă, îşi ridică privirea şi zări un băiat care se uita la el cu o uimire aproape comică. Purta pe un umăr o undiţă şi pe celălalt un coşuleţ de răchită.

— Trăgeai un pui de somn? zise băiatul.

— Am căzut de pe cal, răspunse Manjiro.

— Care cal? întrebă Terry.

Manjiro se săltă în capul oaselor. Budincă cu Stafide nu se vedea nicăieri. Manjiro se ridică în picioare, clătinându-se uşor. Probabil că-şi pierduse cunoştinţa dacă iapa apucase să se facă nevăzută.

— Budincă cu Stafide! strigă el. Budincă cu Stafide!

— Ce nume-i ăsta pentru un cal? întrebă Terry.

— Budincă cu Stafide. E cea mai bună mâncare care se găseşte la bord când eşti la vânătoare de balene, explică Manjiro.

— A, vrei să spui „budincă cu stafide”.

— Aşa am şi zis.

— Nu, ai zis „pudingă de stafidu”.

— Poţi să-i zici iepei cum vrei, că nu mă deranjează, dar mă ajuţi s-o găsesc?

— Sigur, te-ajut, dar ascultă la mine, trebuie să-i găseşti un nume mai scurt. Ăsta e de-a dreptul imposibil!

Terry îi arătă o cărăruie argintie, pe care de-abia ar fi încăput un ponei şi care şerpuia prin lucernă, iar cei doi băieţi porniră în căutarea calului. Până la sfârşitul după-amiezii, Manjiro află că Terry locuia în oraş, aduna animale de pripas şi ducea în coşul de răchită trei păstrăvi mici. Terry află că Manjiro încerca să înveţe să scrie şi să citească în engleză, că locuia la familia Whitfield şi că avea o găină care făcea ouă albastre[57]. Şi, până să o găsească pe Budincă cu Stafide la marginea pădurii, păscând nepăsătoare buruieni şi smocuri de iarbă, căzuseră deja de acord să-i dea un nume mai scurt: Stafidă.

Pe parcursul zilelor de vară ce urmară, Terry încercă fără succes să îl înveţe pe Manjiro cum să nu mai cadă de pe spinarea lui Stafidă. În schimb, Manjiro îl învăţă pe Terry să construiască o colivie pentru greieri, să joace un joc numit Go[58] şi să tranşeze peştele.

— De unde ai învăţat să faci asta? întrebă Terry după ce Manjiro curăţase, eviscerase şi tranşase peştele prins de ei de dimineaţă.

— Nu ştii să tranşezi peştele?

— Nu aşa de bine şi de repede.

— Secretul e să ai un cuţit bine ascuţit. Ascuţit ca o sabie de samurai.

— Un samu-cum?

Manjiro îi explică cât de bine putu că, în ţara lui, fiecare se năştea cu un anumit rang social şi că „samuraii

[57] Găină din rasa Araucana, originară din America de Sud.

[58] Străvechi joc chinezesc, asemănător şahului.

sunt oameni foarte importanţi, care sunt antrenaţi în toate metodele de luptă, inclusiv în arta manevrării sabiei”.

— Arta mânuirii sabiei, îl corectă Terry.

— Bine, în ţara mea nu s-au mai dus războaie de mai bine de două sute de ani, aşa că samuraii de azi nu prea au mare lucru de făcut. Dar samuraii de odinioară au devenit legendari.

Întorcându-se acasă de la pescuit, băieţii traversară o poiană, biciuind cu nişte beţe iarba înaltă în timp ce cosaşii se fereau sărind din calea lor.

— O sabie de samurai trebuie să fie atât de ascuţită, încât să taie un nufăr plutitor, dar atât de puternică, încât să spintece şapte trupuri dintr-o lovitură, zise Manjiro cu un aer pragmatic.

— Zang! exclamă Terry, lovind o muscă sâcâitoare.

— Nu, nu aşa, zise Manjiro. Aşa.

Îi arătă lui Terry câteva figuri de luptă, cum ar fi „zigzagul”, „libelula în revers”, „moara de apă” şi „opt părţi deodată”. Acestea chiar erau numele unor stiluri de luptă cu spada, dar el şi prietenii săi de acasă nu ştiau cu adevărat ce înseamnă, aşa că inventaseră propriile lor mişcări. Pe urmă, Manjiro îi povesti lui Terry despre diferitele tipuri de săbii şi cuţite, inclusiv *katana, nodachi*[59]*, tantō*[60] şi *naginata*[61]. Nu-i mărturisi însă că în ţara lui nu i s-ar fi permis niciodată să poarte sabie.

— Dacă te-ai întoarce în Japonia ai deveni samurai? îl întrebă Terry.

Manjiro şovăi înainte să răspundă. Ar fi putut să îi explice că nu exista nicio cale ca el să devină samurai şi că, dacă ar fi revenit în Japonia, ar fi fost din nou pescar.

---

[59] Spadă lungă, manevrată de samurai cu două mâini (n. a.).

[60] Un fel de cuţit sau pumnal purtat de samurai (n. a.).

[61] Armă cu un mâner lung din lemn şi cu o lamă curbată (n. a.).

Că, de fapt, nu ştia nimic despre săbii şi mânuirea lor: că totul fusese inventat de băieţii din satul lui şi că nesăbuinţa lor rămăsese nepedepsită doar pentru că satul era atât de izolat, încât nu văzuse picior de samurai. Dar nu făcu asta. În schimb, zise:

— Da. Asta aş deveni.

— Ooo, făcu Terry. Ar fi ceva!

— Ar fi, încuviinţă Manjiro. Chiar ar fi ceva.

17 ADAPTARE

Manjiro se gândi multă vreme la diferenţele dintre viaţa din America şi traiul din Japonia. Ce păcat că nu ştia să scrie! Ar fi notat toate lucrurile ciudate şi minunate pe care le observa în America. Le-ar fi scris pe toate într-o scrisoare către mama lui, ar fi strecurat-o într-un plic şi ar fi vârât-o în cutiuţa unde îşi ţinea micile comori: cele douăsprezece scoici pe care le adunase din locurile pe unde fusese. Până avea să înveţe să scrie, îşi punea la adăpost scrisorile în memorie.

Timpul se măsoară altfel aici. Nu există anul Tigrului, anul Şoarecelui, anul Dragonului şi aşa mai departe. O zi are douăzeci şi patru de ore, iar un an este împărţit în douăsprezece luni.

Oamenii se salută unii pe alţii întinzându-şi mâna dreaptă.

Le place să cânte şi adesea fac asta în timp ce merg pe stradă.

Din copaci curge un soi de suc dulce. E atât de dulce, încât se face zahăr din el.

Faţadele prăvăliilor sunt din sticlă, aşa că trecătorul poate să se uite înăuntru şi să vadă toate splendorile.

Oamenii de rând au nişte dispozitive care măsoară timpul şi cărora ei le spun „ceasuri”. Când umblă, poartă nişte bastoane înăuntrul cărora sunt ascunse adesea săbii.

Fac o mâncare minunată din făină, sare, ouă şi apă. I se spune „pâine”.

Câmpurile sunt atât de întinse, încât fermierii trebuie să le traverseze călare ca să semene grâul.

Oamenii de rând pot deveni bogaţi ca nişte împăraţi. Locuiesc în case la fel de mari şi de frumos împodobite ca palatele.

În ţara aceasta, toţi au câte două nume, nu doar unul, cum au oamenii de rând pe la noi.

În Statele Unite, templelor li se spune „biserici”. Preotul are soţie şi copii şi mănâncă toţi carne. Bisericile sunt mari şi adesea au un ceas în turnul lor. Aici se adună mulţi oameni, cu cărţile lor, iar preotul stă pe o platformă înaltă şi le spune să-şi deschidă cărţile la o anumită pagină. Preotul citeşte pagina cu pricina şi apoi le explică înţelesul ei.

Duminică dimineaţa, la biserică, Manjiro încerca să îl urmărească pe preot şi să prindă înţelesul învăţăturilor pe care le transmitea din amvonul său înalt, dar tusea înăbuşită şi feţele încruntate ale bătrânilor îi distrăgeau atenţia. Îl priveau dezaprobator. Ce nu era în regulă?

Îşi trecu mâna prin păr. Era curat şi moale. Îşi perie jacheta şi îşi strecură un deget pe sub gulerul strâmt şi scrobit: era curat şi ţeapăn. Se obişnuise să se spele numai din când în când, cum făceau occidentalii, şi era la fel de curat ca toţi ceilalţi din biserică. Îşi adulmecă mânecile. Nu avea cum să miroasă mai rău decât bătrânul domn Wasser, care stătea cu două strane mai în faţă şi care duhnea a tutun şi a varză murată.

Săptămâna următoare, cei doi Whitfield îl duseră la o altă biserică. Dar şi acolo se petrecu acelaşi lucru. Oameni care se purtau politicos cu el pe stradă se îmbufnau când îl vedeau la biserică. Bătrânii se încruntau, iar doamnele îşi ţuguiau buzele şi îşi potriveau bonetele.

Manjiro îşi ţinu capul plecat aproape tot timpul, aşa cum făcea în Japonia. Acolo o făcea pentru că era un pescar sărac. Oricine avea un rang mai înalt decât el. Dar aici era fiul unui căpitan de navă înstărit. Asta ar fi trebuit să-i asigure un rang mai înalt, unul dintre cele mai înalte. Aşa că nu înţelegea de ce bărbaţii se încruntau, iar doamnele pufneau.

În timp ce cugeta la toate acestea, fetiţa din strana din faţă se întoarse să îl privească. Se uita pur şi simplu cu curiozitate, aşa cum făceau copiii pretutindeni. Atunci Manjiro înţelese: era din cauza felului în care arăta. Uitase că oamenii se mirau de înfăţişarea lui. Dacă îl întâlneau pe stradă, era o noutate încântătoare. Se învârteau în jurul lui de parcă ar fi fost o maimuţă adusă de vreunul dintre vânătorii de balene din cine ştie ce ţinut tropical. Uneori se întreba dacă nu cumva se aşteptau să facă tumbe şi apoi să întindă o ceşcuţă de tinichea. S-ar părea însă că, într-o biserică, felul în care arăta era o jignire la adresa enoriaşilor.

După slujbă rămase cu doamna Whitfield, care discuta cu nişte prietene, dar îl căuta din priviri pe căpitan, care stătea mai la o parte, împreună cu doi dintre clericii bisericii. Din locul unde se afla, Manjiro vedea desluşit chipul căpitanului şi îl putea citi la fel de uşor cum învăţase să citească albastrul oceanului, norii întunecaţi, vânturile prielnice sau furtunile iminente. La început, căpitanul avea un aer deschis şi prietenos, dar când unul dintre clerici îi aruncă o privire lui Manjiro, chipul îi deveni întunecat şi aspru. Felul în care se uita la feţele bisericeşti

– cu buzele crispate, cu o uşoară încleştare a fălcilor, ridicând din sprânceana ochiului pe care îl ţinea deschis – era felul în care s-ar fi uitat la echipajul său dacă mateloţii nu s-ar fi grăbit să întoarcă nava, dacă ar fi pierdut vântul din pânze sau dacă ar fi stat degeaba. Când Manjiro zări o venă pulsându-i pe gât, ştiu că mânia căpitanului se stârnise de-a binelea. Deşi îl mai auzise dând ordine tăioase, nu-l auzise niciodată ridicând vocea la mânie, şi nici acum nu o făcu. Clericii, care nu păreau să îşi dea seama de mânia căpitanului Whitfield, îşi duseră vârfurile degetelor la borul pălăriilor şi se întoarseră în biserică.

După ce bărbaţii plecară, căpitanul Whitfield se apropie de doamna Whitfield şi de Manjiro şi îi luă cu el.

— Ce s-a întâmplat cu înţelepţii bisericii? întrebă Manjiro.

— „Înţelepţii” ăştia sunt de părere că ai sta mai confortabil pe locurile rezervate negrilor, zise căpitanul Whitfield.

— Mai confortabil? se miră Manjiro.

— E ridicol! zise căpitanul cu fermitate.

Îşi încleştă fălcile şi Manjiro înţelese că discuţia se încheiase.

Duminica următoare, când doamna Whitfield veni în camera lui să-l trezească pentru a merge la biserică, Manjiro îşi trase plapuma până la nas şi tuşi.

— Cred că sunt puţin bolnav, se scuză el.

— Prea bolnav ca să mergi la biserică? întrebă doamna Whitfield.

Manjiro încuviinţă din cap.

Ea îşi apăsă dosul palmei pe fruntea lui şi îl privi în ochi.

— N-ai febră.

Se aşeză pe un scaun de lângă pat.

— Poate că pur şi simplu nu vrei să mergi la biserică?

Manjiro nu răspunse.

Doamna Whitfield ridică o sprânceană.

— Nu mă deranjează biserica! izbucni Manjiro. Dar eu aduc nefericire pentru oamenii de acolo. Îi fac să fie... nefericiţi, spuse el, negăsind alt cuvânt.

— Nici vorbă! se grăbi să îl liniştească doamna Whitfield. Ei singuri sunt cauza nefericirii lor.

— Dar pe mine nu mă plac. Nu vor să fiu acolo.

— O, ba nu-i deranjează că eşti acolo. Numai că vor să stai în stranele pentru persoanele de culoare.

— Nu mă supără să stau acolo, să ştii. Mai ales dacă oamenii vor fi mai fericiţi aşa, spuse Manjiro. Aşa o să fac.

— Ba n-o să facă pe nimeni mai fericit, iar tu n-o să faci aşa ceva. Ce idee! De ce trebuie să fie strane separate pentru oamenii de culoare? E absurd! Şi încă într-un lăcaş de cult, unde toţi oamenii ar trebui să fie egali. Sper să apucăm să vedem ziua în care asemenea idei vor fi abolite, odată cu sclavia, această instituţie deplorabilă a ţării noastre. Există o mişcare, să ştii, şi capătă amploare. Şi-acum, John, scoală-te, nu mai mergem la biserica aia. William a găsit altă biserică, unde enoriaşii cred, ca şi noi, că oamenii – toţi oamenii – au fost creaţi egali.

— Şi femeile? întrebă Manjiro.

— O, da, zise doamna Whitfield. Asta e o altă problemă care trebuie rezolvată, nu-i aşa? Există şi o mişcare care cere mai multe drepturi pentru femei. Se întâmplă atât de multe în ultima vreme! Ţara asta trece prin nişte dureri de creştere, cam aşa cum se întâmplă cu adolescenţii. Acum ia spune, ai de gând să zaci în pat într-o dimineaţă ca asta? Sau o să te scoli şi-o să ajuţi lumea să se schimbe, începând cu instituţiile noastre religioase?

La biserică, Manjiro încercă să asculte cu atenţie predica şi cuvintele imnurilor, dar vorbele doamnei

Whitfield îi rămăseseră în mine: „O să te scoli şi-o să ajuţi lumea să se schimbe?”

Nu era un lucru pe care să-l fi crezut posibil mai înainte. Sau cel puţin nu crezuse că el avea să fie în stare să aducă vreo schimbare în lume.

În Japonia nu părea să se schimbe nimic niciodată. Viaţa continua în aceleaşi ritmuri de sute şi sute de ani. Dar aici lucrurile se schimbau mereu: oamenii vorbeau despre un mod de a trimite mesaje de-a lungul ţării în numai câteva secunde şi despre cutii de fier care alergau pe şine cu aşa o viteză, că se spunea că timpul însuşi va dispărea. Trebuia să fie cineva care să facă toate lucrurile astea să se întâmple. Cineva trebuia să schimbe lumea. Şi de ce să nu fie şi el unul dintre artizanii schimbării?

18 ŞCOALA

Totul avea să înceapă cu şcoala. Manjiro nu fusese niciodată la şcoală. Nu ştia să citească şi să scrie nici măcar în limba lui. Acum urma să înveţe să scrie şi să citească în engleză, şi ca să facă asta trebuia să meargă la şcoală cu copiii foarte mici. Băieţii de şaisprezece ani se duceau la alte şcoli. Dacă erau suficient de deştepţi, puteau să meargă la Şcoala Navală Bartlett. Acesta era un loc pentru elevii care excelau la învăţătură şi care aveau cele mai mari şanse să ajungă căpitani de corăbii, proprietari de nave, oameni importanţi. La Bartlett învăţau matematică, tehnici de observare a cerului[62] şi, cel mai important, toate secretele navigaţiei. Aceasta era şcoala la care îşi dorea să meargă şi Manjiro.

[62] Pentru navigaţia astronomică, care se face pe baza poziţiei astrelor.

Dar îşi începu educaţia la Şcoala Stone House, unde studie aritmetică, învăţă alfabetul, se strădui să citească şi să scrie în engleză şi făcu nesfârşite exerciţii de caligrafie.

Când nu era la şcoală, îl ajuta pe căpitanul Whitfield cu gospodăria. Coseau şi adunau fânul în baloturi, strângeau recolta de legume, mulgeau vacile şi ridicau garduri.

Uneori era comic să-l vezi pe vajnicul căpitan Whitfield cu furca în mână, curăţând staulul vitelor sau afânând pământul cu lopata. Şi totuşi, căpitanului părea să-i placă viaţa pe care o ducea la fermă aproape la fel de mult ca viaţa de pe corabie. Aproape.

Seara, Manjiro şi căpitanul Whitfield stăteau pe verandă, comentând întâmplările de peste zi. Era, după părerea lui Manjiro, cam ca atunci când stăteau rezemaţi împreună de copastia lui John Howland, noaptea, oferindu-şi cuvintele întunericului, ca să le pună bine.

Într-o seară, căpitanul îşi drese glasul şi zise:

— Domnişoara Allen îmi spune că nu mai poţi să mergi la şcoala ei.

— Nu mai pot? întrebă Manjiro. Am greşit cu ceva?

— Nu, chicoti căpitanul Whitfield, n-ai greşit cu nimic, numai că ai învăţat tot ce puteai să înveţi la şcoala asta. A venit vremea să mergi la alta.

Lui Manjiro începu să-i bubuie inima în piept.

— La ce şcoală? întrebă el.

— Ei bine... am discutat cu domnul Bartlett despre şcoala lui...

Lui Manjiro îi vuiau urechile atât de tare, încât abia mai auzea ce îi spunea căpitanul.

— Nu era sigur că ai stofa potrivită pentru şcoala lui.

Manjiro simţi o gheară în stomac.

— Dar, continuă căpitanul, i-am spus ce bine te-ai descurcat la şcoala domnişoarei Allen – cei de acolo spun

că absorbi totul ca un burete – şi ce elev deştept şi motivat eşti şi a fost de acord să te lase să faci o încercare.

Manjiro sări în sus de bucurie şi scuturǎ cu putere mâna căpitanului, după care dădu fuga înăuntru şi o îmbrăţişă pe doamna Whitfield.

— Acum stai jos, John, că n-am terminat, zise căpitanul Whitfield când băiatul se întoarse lângă el.

Manjiro se aşează, dar cam pe marginea scaunului.

— Domnul Bartlett a fost de acord să te lase să faci o încercare, dar cu anumite condiţii. Trebuie să ţii pasul cu ceilalţi elevi. Engleza ta trebuie să se ridice la standardele lui în ceea ce priveşte cititul, scrisul şi vorbitul şi n-ai voie să te bagi în niciun bucluc.

— Bucluc?

— Necaz. Nu vrea niciun fel de necazuri din partea ta.

— Da, domnule! strigă Manjiro. Niciun bucluc, să trăiţi!

19 VICTORIE FĂRĂ LUPTĂ

Un curent îl purtase până aici, un curent la fel de puternic precum Kuroshio, care îl împinsese către căpitanul Whitfield şi către America şi care acum îl aducea la Şcoala Bartlett. Nimic nu avea să-l oprească să înveţe tot ce putea şi, mai ales, cum să navigheze pe oceanele lumii. Avea de gând să studieze pe brânci. Avea să folosească o engleză bună şi corectă din punct de vedere gramatical şi să muncească din greu la ortografie. Va fi atent la lecţii şi va avea grijă să nu pună prea multe întrebări şi, mai ales, să nu intre în niciun bucluc.

În prima sa zi de şcoală, sosi devreme. În timp ce aştepta să se deschidă poarta, zări pe jos, dinaintea lui, o monedă strălucitoare. Cum era corect să procedeze? Doar nu putea s-o ridice şi s-o păstreze. Sau putea? Cineva o

pierduse, asta era clar. Se uită în jur, dar nu era nimeni prin preajmă. Poate cel care o pierduse avea să se întoarcă să o caute. Ar trebui probabil s-o lase acolo.

Dar dacă venea altcineva şi o lua? N-ar fi mai bine să încerce să-l găsească pe proprietar? Manjiro decise că aşa ar fi corect să procedeze şi se aplecă să o ridice. Dar, chiar în clipa în care dădu s-o apuce, moneda îi fugi de sub degete!

„Ce ciudat”, îşi zise el şi mai încercă o dată. Dar, când s-o înşface, moneda se îndepărtă din nou de el, alunecând ca şi cum ar fi fost însufleţită.

Manjiro privi bănuţul. Zăcea pe jos, nemişcat, aşa cum ar fi fost de aşteptat.

Decise ca de data asta să calce pe el, ca să-l împiedice s-o ia la fugă. Îşi apropie uşor piciorul şi, încet-încet, ridică vârful pantofului. Tocmai îl cobora când moneda îi sări de sub picior.

Ce o făcea să fugă aşa de el?

Manjiro se trase cu câţiva paşi înapoi şi îşi scărpină bărbia. Se uită cu mare atenţie la monedă şi observă, pentru prima dată, firul foarte subţire care era legat de ea. Ridicându-şi privirea, zări un băiat înalt rezemat de un gard, mestecând calm un fir de iarbă. Dar, oricât ar fi molfăit el acolo, tot nu-şi putea ascunde zâmbetul de pe buze. Manjiro râse şi zise:

— E o glumă bună. Tu faci moneda să sară?

Băiatul clătină din cap şi arătă cu degetul către pădure.

— Job! strigă el. Te-ai dat de gol!

Un băiat zvelt, cu un zâmbet vag, se ivi din spatele unui copac.

— Te-am păcălit, ai? spuse el, înfăşurând firul pe un băţ în timp ce se apropia.

— Probabil eşti vreun nătărău, zise băiatul de la gard, zâmbindu-i batjocoritor lui Manjiro.

Acesta îl recunoscu. Era unul dintre cei care se strâmbaseră pe la spatele lui în prima sa zi în America. Iar acum lua parte la un soi de glumă pe seama lui.

— Ce e un „nătărău”? întrebă Manjiro.

Băiatul chicoti.

— Unul ca tine: un prost.

— Hai, Tom, ia-o mai uşor! interveni Job.

Manjiro se întoarse către băiatul care purta numele de Job.

— E o glumă destul de bună. Dar ai putea să păcăleşti mulţi oameni mai deştepţi decât mine dacă ai folosi o altă aţă. Dacă vrei o sugestie, fireşte.

— Sigur, spuse Job, ciufulindu-şi părul. Ce fel de aţă?

Manjiro luă moneda şi dădu să vorbească, dar tipul cel înalt scuipă în iarbă şi se desprinse de gard.

— Job! zise el tare, ca să-l audă şi alţi băieţi care începuseră să se adune în faţa şcolii. Doar n-ai de gând să-l asculţi pe nătăfleţul ăsta cu ochi piezişi!

Job se uita când la Manjiro, când la Tom.

— Păi, Tom, eu...

Tom se apropie de Manjiro şi îl măsură din priviri, pe sub sprâncenele încruntate. Era mai voinic şi mai înalt decât Manjiro şi poate şi mai mare ca vârstă. Dar multele luni petrecute de Manjiro în larg îl făcuseră rezistent şi puternic. Dacă s-ar fi ajuns la o încăierare, ar fi putut să-l bată pe Tom.

„Un om cu adevărat puternic nu recurge la violenţă decât dacă pur şi simplu nu are încotro”, îşi aminti Manjiro. Aşa îl învăţase tatăl lui. Tot atunci, îşi aminti şi cum îi ceruse căpitanul Whitfield să nu se bage în bucluc.

Aşa că îl ocoli pe Tom.

Sau cel puţin încercă să îl ocolească. Numai că Tom îşi înfipse palma în pieptul lui şi zise:

— Chiar crezi c-o să mergi la şcoala asta? Tocmai la şcoala asta? Tu?!

Nu răspunse. Victoria fără luptă, îşi aminti Manjiro, era şi ea onorabilă.

— Vedeţi? spuse Tom, întorcându-se către un pâlc de băieţi care se strânseseră în spatele lui. Nici măcar nu înţelege ce spun. Nu prea-l duce capul.

Băieţii şi fetele care tocmai sosiseră la şcoală rămaseră pe loc.

— Nu cred c-o să-ţi găseşti locul aici. Nu cred că lăsăm oameni ca tine în şcoala asta, îl anunţă Tom şi îşi încrucişă braţele, blocându-i calea.

Câţiva copii îi ocoliră, urcând treptele şi intrând în şcoală, dar ori de câte ori Manjiro încerca să o ia la stânga sau la dreapta, Tom se mişca şi el, tăindu-i calea.

— Du-te acasă, gălbejitule. Du-te înapoi de unde ai venit.

„Dac-aş putea, aşa aş face”, îşi zise Manjiro. Urmă o tăcere lungă, timp în care se întrebă cum să procedeze. Deodată, îşi aminti de moneda pe care încă o avea în mână.

Tom păru să-şi amintească şi el de ea în aceeaşi clipă, fiindcă imediat îl luă la rost:

— Dă-mi înapoi ăi douăşcinci de cenţi, mucosule!

— Ştiu şi eu o scamatorie cu monede, spuse Manjiro.

Scoase bănuţul de pe aţă şi îl aruncă în sus. Simţi cum privirile tuturor se aţintesc asupra lui; până şi elevii de pe trepte se întoarseră să se uite. Moneda începu să cadă, răsucindu-se şi sclipind în soare. Manjiro o prinse din aer, surprinzând, în aceeaşi clipă, privirea unei fete din apropiere. Roşi până în vârful urechilor.

— Nu-i nicio scamatorie, protestă Tom.

— N-a făcut-o încă, Tom, zise fata.

Străduindu-se să nu se gândească la fată, Manjiro făcea banul să se plimbe pe degetele mâinii drepte, aşa cum îl învăţase Scărpinici. Ştia că s-ar fi făcut de râs dacă nu ar fi dus trucul până la capăt, aşa că îşi concentră toată atenţia asupra scamatoriei.

Mai întâi, prinse moneda între degetul mare şi arătătorul mâinii drepte şi o ţinu astfel încât s-o vadă toţi. Apoi, cu o fluturare extravagantă a mâinii, puse – sau păru să pună – moneda în palma stângă.

— Abracadabra! zise el, făcând un gest învăluitor. Nu mai e!

Deschise palma stângă, care era goală.

— Oh! exclamă fata, bătând din palme. A fost un truc reuşit!

— A furat-o, asta-i tot, spuse Tom. Şi-ar face bine s-o dea înapoi, că-i a mea!

Directorul şcolii apăru în prag şi rămase cu braţele încrucişate, contemplând scena cu un aer sever.

Manjiro îi aruncă o privire, încercând să-şi dea seama dacă dăduse deja de necaz. Ca să încheie scamatoria trebuia să facă banul să apară, aşa încât continuă.

— Acum îl aduc înapoi!

Întinse mâna către fată, vrând să dea impresia că moneda iese din urechea ei. Aşa trebuia să fie scamatoria. Dar se opri, cu braţul în aer. Dacă ar fi atins-o din greşeală? În Japonia nu era permis ca un bărbat şi o femeie să se poarte cu atâta familiaritate în public! Dar nu mai era în Japonia, îşi reaminti el; acum era în America, unde bărbaţii şi femeile mergeau pe stradă braţ la braţ. Mâna lui Manjiro atinse părul fetei, inima-i zvâcni în piept şi fu cât pe ce să scape moneda. Dar termină scamatoria cu multă dexteritate. Poate că până la urmă nu-i

observase nimeni ezitarea. Copiii izbucniră în aplauze, iar fata îşi duse mâna la ureche.

— Mai e şi altceva aici? râse ea.

— Văd că avem printre noi un magician, interveni domnul Bartlett. Şi-acum vreţi să aveţi cu toţii amabilitatea de a intra, ca să începem ora?

Elevii intrară, discutând aprins despre numărul de magie.

— Cum ai făcut asta? îl întrebă un băiat.

— Mai fă-o o dată! ceru un altul.

— Bah! scuipă Tom. Ăsta-i un fleac. Eu ştiu o mulţime de trucuri din astea.

— Ba nu ştii, Tom, îl puse Job la punct. Nu te-am văzut niciodată făcând niciun fel de scamatorii.

Manjiro îi urmă pe ceilalţi în şcoală. Nu avea ochi decât pentru părul castaniu al fetei, care se unduia în valuri strălucitoare.

Nu era atât de naiv încât să îşi închipuie că scamatoria cu moneda avea să pună capăt răutăţilor lui Tom. Cel mai bun mod de a câştiga bătălia era să aibă succes la şcoală sau măcar să treacă de prima zi fără alte incidente.

Manjiro trecu de acea primă zi şi apoi de încă una şi de încă una. Cei mai mulţi dintre elevi îl acceptaseră fără probleme. După ce îi explicase scamatoria, Manjiro îi dăduse lui Job o bucată de fir de pescuit, care era şi mai greu de observat decât aţa de cusut. În curând, Job începu să-şi petreacă timpul cu Terry şi cu Manjiro şi adesea dădea o mână de ajutor la ferma Whitfield.

Dar cu cât îşi făcea Manjiro mai mulţi prieteni şi cu cât se descurca mai bine la şcoală, cu atât Tom şi amicii lui păreau să îl placă mai puţin.

— Nu înţeleg de ce ar trebui să i se permită unuia ca ăsta să pună piciorul în şcoala noastră, mormăi Tom într-o

zi, când profesorul ieşise o clipă din clasă. Ai lui sunt în stare să ne omoare cât ai bate din palme.

— Tata spune că umblă peste tot cu nişte săbii uriaşe şi că pot să-ţi despice capul ca pe un pepene, îi dădu apă la moară unul dintre prietenii săi.

— Şi de unde ştim că nu-i spion? zise Tom. Eu aşa cred. A fost trimis aici ca să ne spioneze şi după aia să dea raportul guvernului japonez.

— O, daaa, Tom, îl luă Job peste picior. Sunt convins că guvernul lui e foarte interesat de ora noastră de geometrie.

— Tacă-ţi fleanca, Job! Lumea o să-şi închipuie că eşti anti-american dacă o să mai fii prieten cu el. N-o să fie niciodată un american adevărat. N-ar fi trebuit să fie admis la şcoala asta. N-ar trebui să mergem la şcoală cu oameni care vor să ne omoare.

— Gura, Tom! strigă cineva din spate.

— Ba tu să-ţi ţii gura, până nu vin eu acolo-n spate şi-ţi ard vreo două! i-o întoarse Tom.

— Da?.

— Să ştii c-aşa o să fac.

O încăierare fu evitată în ultima clipă, odată cu întoarcerea profesorului. Băieţii se aşezară imediat în bănci. Înainte să îşi continue lecţia, dascălul le aruncă tuturor o privire nimicitoare.

20 PROVOCAREA

Iarna trecu fără prea multe evenimente. Vântul şi gerul îi sileau pe oameni să se înfofolească în haine groase şi fulare de lână şi să se zorească de la o sobă caldă la alta. Prinşi cu lecţiile, testele şi listele de lecturi, Tom şi ceilalţi erau prea ocupaţi ca să îl mai sâcâie şi să-l mai

şicaneze pe Manjiro. Dar primăvara aduse cu sine frunze verzi, partide de pescuit şi noi răutăţi.

— Am crezut că Tom a renunţat să se mai ia de tine, zise Terry pe când cei trei prieteni şedeau pe malul râului, pescuind. Dar văd că nu-i aşa.

Pârâul îşi vedea de drum vesel, neatins de grijile lor.

— Ei, el întotdeauna se ia de cineva, spuse Job. Eu eram prieten cu el numai ca să nu se ia de mine.

— Nu ştiu ce-aş putea face, oftă Manjiro.

Aruncă undiţa cu un pleoscăit, iar în tăcerea care se lăsă, băieţii încercară să se gândească la o soluţie.

— Poate ar trebui să preiei ofensiva.

Terry scoase precaut o râmă din cutiuţa cu momeală, strâmbându-se de parcă ar fi fost surprins s-o găsească acolo. Manjiro râse de expresia de pe chipul prietenului său: cumva, Terry reuşea să pară dezgustat şi uimit în acelaşi timp.

— Da! sări şi Job. Provoacă-l la o luptă sau ceva.

— La o luptă cu pumnii! zise Terry.

Renunţă să mai pună momeala în cârlig. Aruncă râma în iarbă, se întinse pe spate şi îşi trase pălăria peste ochi.

— Ai înnebunit?! exclamă Job. Tu te-ai uitat la Tom? Mereu are un ochi învineţit sau vreo tăietură pe faţă. Se spune că-i atât de dur, încât se ia la harţă până şi cu vânătorii de balene.

Terry scoase un fluierat surd.

— Serios? Păi atunci înseamnă că nu l-ai putea învinge niciodată într-o luptă cu pumnii.

— Nu vreau să mă bat cu el! spuse Manjiro. De ce-aş face una ca asta? N-am voie să intru în buclucuri. M-ar putea *esmatricula.*

— Exmatricula, îl corectă Terry şi deodată sări în sus: Mamăăă, John Mung, gata, ştiu ce trebuie să faci! Trebui să te lupţi cu el cu sabia. Aşa sigur ai câştiga. Nimeni de

pe-aici nu ştie manevre atât de complicate cum ştii tu. Ce zici? Să aranjez un duel între voi doi? propuse el, învârtind demonstrativ undiţa deasupra capului.

— Hei, fii atent! Chestia aia are cârlig! zise Job, oprindu-l pe Terry.

— Un duel? zise Manjiro. Un duel cu siguranţă m-ar face să fiu esma... exmatriculat. Încă ceva: când doi oameni se luptă cu astfel de săbii, unul dintre ei sigur sfârşeşte prin a-şi pierde capul.

— Adevărat? se minună Job. Cineva se alege cu capul tăiat de-a binelea?

Pe când băieţii se întorceau la fermă, Manjiro le povesti că săbiile samurailor erau atât de cumplite, încât li se testa rezistenţa spintecându-se cadavre cu ele. Auzise de oameni care fuseseră spintecaţi de la umăr la şold atât de iute, încât apucaseră să mai meargă câţiva paşi înainte să se desprindă cele două jumătăţi. O sabie ca aceasta putea reteza un cap dintr-o lovitură.

— Dar se spune că mai sunt nişte funcţii pe care un om le poate îndeplini chiar şi după ce i s-a tăiat capul.

— Ce fel de funcţii? întrebă Job.

— Câteodată, găinile fug de colo-colo după ce le-ai tăiat capul, zise Terry.

— Se poate, dar pe găini atât le duce mintea, spuse Job. Dacă îi tai capul unui om, el îşi dă seama. Ştie că trebuie să pice mort. Creierul lui îi spune: „Fii atent, că nu mai ai cap! Eşti mort! Prăbuşeşte-te!”

— Dar dacă voia să facă ceva anume înainte să moară? Poate că mai reuşeşte să se ţină pe picioare cât să facă lucrul pe care şi-l pusese în gând, îşi dădu Manjiro cu părerea.

— Dar creierul nu mai e legat de trup. Cum ar putea să-i mai spună ce să facă? întrebă Terry.

— Poate că i-a spus deja trupului ce să facă, aşa că trupul ştie ce are de făcut, răspunse Manjiro.

— Cum ar fi? Ce-ar putea face?

— Să-l ucidă pe cel care i-a tăiat capul, zise Job, spintecând aerul cu undiţa.

— Sau să-i facă cu mâna! chicoti Terry.

Când intrară în curtea fermei, doamna Whitfield îşi scoase capul de după un cearşaf atârnat pe sârma de rufe.

— Despre ce vorbiţi voi acolo?

— Iertare, doamnă Whitfield, zise Terry. Încercam să găsim ceva la care să se întreacă John şi Tom.

— O întrecere?

— Cu săbiile n-au voie să se lupte, bombăni Job.

— Ce uşurare, zise doamna Whitfield. Ce-i cu întrecerea asta?

— Nimic! spuse Manjiro grăbit.

Nu o observase întinzând rufele, altfel ar fi pus capăt discuţiei mai devreme.

— Noi... discutam şi noi.

— Tom se ia tot timpul de John, o înştiinţă Terry. Ne-am gândit că, dacă John l-ar putea învinge cumva, s-ar potoli.

Doamna Whitfield se ridică de lângă coşul de rufe şi îşi îndepărtă o şuviţă de păr de pe obraz.

— Îţi face cineva probleme la şcoală, John? îl întrebă ea, privindu-l înnegurată.

— Nu.

— Ei bine, cred c-ar trebui să discuţi cu domnul Whitfield.

— Nu-i nimic, insistă Manjiro. Doar glume.

Doamna Whitfield îşi înclină capul şi se uită la el pe sub sprâncene.

— John, dacă ai vreun necaz, ar trebui să discuţi cu domnul Whitfield.

— Niciun necaz! se încăpăţână Manjiro.

Se făcea târziu, aşa că Terry şi Job îşi luară bun-rămas. Manjiro intră în grajdul răcoros, întrebându-se cum să procedeze. Nu se gândea prea des la Japonia, dar din când în când se întâmpla câte ceva care îi amintea de casă. Iar acum, când deschise uşa grajdului, mirosul dulce al fânului deşteptă în el o amintire de demult: se văzu îngenunchind pe podeaua acoperită cu *tatami*[63] a templului. Îl copleşi imediat dorul de templu şi de casă.

Se duse întins la Stafidă, care stătea în boxa ei, dând gânditoare din coadă. Era unul dintre cei mai buni prieteni pe care-i avea pe lume şi singurul căruia îi putea vorbi în japoneză. Iapa îl asculta răbdătoare, clipind din ochii ei imenşi şi întunecaţi de parcă i-ar fi înţeles fiecare cuvânt.

Băiatul îşi lipi obrazul de grumazul ei cald şi îi împărtăşi toate gândurile sale. Îi spuse că nu voia să dea de necaz, dar că nici nu mai voia să îndure hărţuielile lui Tom.

— Stafidă, zise el, ce să mă fac?

21 SĂ CAZI DE ŞAPTE ORI

— O întrecere călare? exclamă Terry. Ai fost de acord cu o întrecere călare?

— O întrecere călare? Când? zise Job gâfâind uşor, în timp ce alerga să li se alăture lui Manjiro şi lui Terry pe drumul spre şcoală.

— Peste două săptămâni, îi anunţă Manjiro. Eu şi Tom.

— Nu puteai să găseşti şi tu altceva? bodogăni Job, dând cu piciorul într-o piatră.

---

[63] Rogojini împletite din paie de orez (n. a.).

— M-am gândit c-o să fie amuzant.

— Tom călăreşte de când a început să umble de-a buşilea, zise Job. N-o să ajungi la fel de bun ca el în numai două săptămâni!

— Şi oricum, tatăl lui are cel mai iute cal din tot ţinutul!

— Stafidă e o iapă de fermă, n-are viteză! întări Job. E mai degrabă un ponei.

— Cum o să rămâi tu în şa toată cursa? Darămite s-o câştigi? se văită Terry. Ai multe de învăţat, John Mung. Şi primul lucru pe care trebuie să-l înveţi e cum să rămâi pe cal. Lecţiile tale de călărie încep azi, după şcoală.

La şcoală, Manjiro încercă să nu se gândească prea mult la cursă şi să urmărească lecţiile cu atenţie. Dar, pe măsură ce zilele treceau, îi era din ce în ce mai greu să se concentreze – asta şi din pricina unei fete cu plete castanii şi ochi de culoarea furtunii pe mare. O cunoscuse pe Catherine în cea dintâi zi de şcoală şi, cu toate că băieţii şi fetele studiau în clase diferite, Manjiro o vedea pe coridoare şi uneori privirile li se întâlneau. Când se întâmpla asta, băiatul îşi simţea inima ca o pânză umflată de vânt. Parcă plutea. Şi nu reuşea să îşi recapete suflarea decât dacă se uita în altă parte sau dacă îşi privea vârful pantofilor.

Sperase că întrecerea călare avea să fie o cursă la care să participe el şi Tom, cu câţiva prieteni ca martori. Dar zvonul se răspândise şi se părea că toată şcoala avea de gând să asiste la eveniment, poate chiar şi Catherine. Posibilitatea de a se vedea umilit începu să-l roadă pe Manjiro de parcă ar fi avut un scaiete sub cămaşă.

Începu să-şi dorească să se întâmple ceva care să împiedice desfăşurarea cursei. Poate chiar un dezastru.

— Pe aici sunt cutremure? îl întrebă pe căpitanul Whitfield în timp ce cărau saci cu nutreţ în hambar.

— Nu. Nu prin părţile noastre.

— Niciodată?

— Niciodată, răspunse căpitanul. De ce întrebi?

— Eram curios.

Poate îşi rupea cineva vreun picior. Nu l-ar fi deranjat nici măcar dacă el ar fi fost cel care şi-ar fi rupt piciorul, atâta vreme cât asta însemna că nu trebuia să se ia la întrecere cu Tom Higgins.

Între timp, antrenamentele continuau în fiecare zi după şcoală. Dar indiferent de câte pregătiri, sfaturi şi încurajări avea parte Manjiro, tot nu era în stare să rămână prea mult timp pe cal.

— Diii! strigă Terry, lovind crupa lui Stafidă cu o nuieluşă de salcie.

Stafidă ţâşni din loc, o luă puţin în lateral şi apoi o rupse la fugă. Manjiro îşi ţinea capul cât mai aproape de grumazul iepei, cu mâna înfiptă în coama ei şi strângându-i coastele între genunchi.

Terry alergă o vreme pe alături, dar în scurt timp nu mai rămase din el decât o pată de culoare. Pe urmă şi Job se pierdu în ceaţă, împreună cu împrejurimile. Într-un sfârşit, Manjiro recunoscu hambarul în pata roşie ce se apropia din ce în ce mai tare. Şi mai tare. Acum hambarul se distingea limpede, până la nodurile din pereţii de scânduri. Trase de frâie, dar Stafidă gonea atât de repede! Nu încetini. Nu-şi schimbă ritmul. Pur şi simplu se opri. Brusc.

Manjiro zbură peste capul ei, aterizând, din fericire, într-o claie de fân. Făcu o tumbă şi se ridică. Râdea.

Ceilalţi băieţi însă nu credeau că era nostim.

— Tot cazi de pe cal! strigară ei.

— Cazi de şapte ori, dar ridică-te de opt, spuse Manjiro. Aşa zicea mama.

22 CURSA

Nu se produse niciun cutremur. Nimeni nu îşi rupse piciorul. Nu se ivi nicio urgenţă. Ziua cursei sosi ca toate zilele de la fermă, anunţată de cocoşul din bătătură, care cânta neostenit.

Manjiro se târî jos din pat ca un boşorog. Venise ziua umilinţei sale.

Când intră în salon, căpitanul Whitfield îşi ridică ochiul mijit din ceaşca de cafea.

— Ai avut o noapte grea? întrebă el.

Manjiro clătină din cap, încercând să nu lase să se vadă cât era de posomorât. Se străduise din răsputeri să păstreze secretul întrecerii faţă de căpitanul Whitfield. Îşi turnă o ceaşcă de cafea, mormăind în barbă:

— Acum doar n-o să las mâţa să sară în sac.[64]

— Poftim?

Manjiro clătină din cap şi sorbi din cafeaua amară ca un reproş. Relaţia lui cu căpitanul Whitfield se schimbase. Acum că Manjiro crescuse – avea şaptesprezece ani îl privea pe căpitan mai degrabă ca pe un prieten decât ca pe un tată. Erau însă şi momente ca acesta, în care era copleşit de senzaţia că e un copil rău, care ar merita o muştruluială de la tatăl său. Ar fi trebuit să-i mărturisească totul. Poate l-ar fi ajutat să scape din încurcătură. Dar acum era prea târziu. Îşi mâncă pâinea cu dulceaţă fără să-i simtă gustul, în timp ce ochiul mijit al căpitanului îl iscodea.

— Uite ce-i, John, începu căpitanul Whitfield, îmi dau seama că te supără ceva.

„Hopa”, îşi spuse Manjiro, „probabil a aflat despre cursă”.

---

[64] Manjiro spune pe dos o zicală, englezească: to let the cat out of the bag, „a lăsa mâţa să iasă din sac”, înseamnă „a te da de gol”.

— Şi mă întreb dacă nu cumva ai auzit ceva, aşa că mă gândesc că ar trebui să te anunţ chiar eu.

Manjiro era nedumerit. Ce voia să-i spună de fapt căpitanul Whitfield?

Căpitanul îşi drese glasul.

— Ferma merge bine, iar tu te-ai descurcat de minune la şcoală.

Manjiro aşteptă. În mod clar, asta nu era tot.

— Lucrătorii se descurcă bine, nu eşti de acord cu mine?

Manjiro căzu de acord că aşa era.

— Şi doamna Whitfield are ajutoare acum.

Căpitanul se ridică şi se uită pe fereastră, după care se întoarse la masă.

— Uite ce-i, John, ar fi bine pentru tine să înveţi o meserie. Ţi-am aranjat să intri ucenic la domnul Hussey.

— Doga... fabricantul de butoaie? zise încet Manjiro.

Deci căpitanul Whitfield aflase despre cursă, ştia că Manjiro dăduse de necaz şi acum va trebui să renunţe la şcoală.

— Nu chiar acum, îl linişti căpitanul Whitfield. Abia la primăvară.

— O, zise Manjiro, adică o să continui să merg la şcoală până atunci?

Căpitanul Whitfield chicoti.

— Nu fi aşa alarmat! O să termini cursurile la Bartlett. Poţi să mergi la şcoală şi în timp ce înveţi meserie.

Manjiro oftă uşurat şi se hotărî să-şi descarce sufletul şi să-i povestească totul căpitanului Whitfield.

Dar căpitanul nu terminase.

— Ştiu... Ştiu că n-o să rămâi pentru totdeauna cu noi. Vreau să fiu sigur c-o să poţi oricând să-ţi câştigi traiul, iar dogăria e o meserie cinstită. Mă aştept ca de dogari să fie nevoie întotdeauna.

Manjiro încuviinţă. Căpitanul Whitfield se ridică şi dădu ocol mesei. Tot nu terminase. Ce voia să-i spună?

— Mai e ceva...

Şovăi, apoi spuse dintr-o suflare:

— Am primit să fiu căpitanul navei William şi Eliza, care pleacă în larg peste câteva luni.

— Oh!

Manjiro era atât de surprins, încât nu ştia ce să mai spună. La una ca asta nu se aşteptase: căpitanul Whitfield, din nou în larg. Fireşte că se întorcea. De ce nu? Iubea oceanul.

— Ferma merge destul de bine, dar nu ajunge pentru plata tuturor facturilor, zise râzând căpitanul Whitfield. Mai ales că... vezi tu...

Amuţi.

Manjiro nu îndrăznea să deschidă gura. Simţea un asemenea amestec de uşurare, melancolie, groază şi încântare, că n-ar fi putut lega două vorbe. Toate aceste sentimente se contopiră într-un dor puternic, straniu, pe care nu-l putea pune în cuvinte. Şi el tânjea după viaţa la bord. Oricât de grea era, oricât de proastă sau de puţină era mâncarea, oricât de cumplite erau furtunile, toate acestea păleau când îşi amintea stropii săraţi, vântul prin păr, întunericul nopţii, stelele scânteind deasupra capului, valurile înspumate, murmurul minunat al navei şi, mai ales, senzaţia că toată lumea e a ta, dar, în acelaşi timp, că nu eşti decât o mică fărâmă din ea. Îi lipseau toate acestea şi, într-un fel, tânjea după ele. Mai mult decât orice, ştia că avea să-i ducă dorul prietenului său, căpitanul, în cele din urmă, asta fu tot ce reuşi să spună.

— O să-mi fie dor de tine, zise el.

Ochii căpitanului Whitfield scânteiară în lumina lămpii.

— Oh, spuse el. În curând o să ai pe altcineva care să-ţi ţină de urât.

Când Manjiro se prezentă la cursă, o mulţime generoasă de băieţi şi fete se adunase deja de-a lungul drumului de ţară. Cineva împărţea cornete de îngheţată – la cinci centi bucata – şi zeci de flamuri improvizate fluturau în aer.

Tom apăru călare pe un cal zvelt şi musculos, cu câteva palme mai înalt decât Stafidă. Armăsarul se cabra şi juca pe loc, în uralele mulţimii.

— Uite-l pe Tom, zise Job. Mamă, ce vânătaie are la ochi! Iar s-a luat la bătaie!

Manjiro era atât de tulburat de vorbele căpitanului, că de-abia îl observase.

— Frumos cal, Tom! strigă cineva din mulţime.

La auzul acestor cuvinte, Tom trase de frâie, făcându-şi calul musculos să se ridice în două picioare.

— Cum îl cheamă? întrebă cineva.

— Ăsta-i Fulger! strigară mai multe glasuri. E faimos!

— Frumoasă vânătaie, Tom! îl ironiză un glas.

— Să vezi cum arată tipul celălalt! i-o întoarse Tom.

Descălecă şi îşi conduse calul către linia de start. Manjiro îl privi cum mângâie cu blândeţe picioarele lui Fulger şi cum îi verifică apoi copitele, vorbindu-i cu tandreţe.

Tom îi aruncă o privire lui Manjiro cu coada ochiului său vânăt. Îşi drese glasul şi scuipă în praful de la picioarele adversarului său.

— Roagă-te să se întâmple vreo minune.

Manjiro avea gura prea uscată ca să-i răspundă.

Job şi Terry stăteau alături, dându-i instrucţiuni: „adu-ţi aminte să strângi genunchii”, „lasă-te în jos”, „ţine-te bine”, „nu te uita să vezi unde-i Tom, nu-ţi bate capul cu asta”.

— Şi, mai ales, încearcă să nu cazi, măcar o dată! zise Job.

Ora înfruntării sosise. Băieţii îşi aduseră caii la linia de start. Fulger dansa înaintea şi înapoia liniei, în timp ce Stafidă stătea răbdătoare şi neclintită dincolo de ea.

— Struniţi-vă caii! strigă Roger, care se numise singur arbitru.

Mulţimea râse.

Tom strânse hăţurile lui Fulger. Stafidă îşi răsuci nepăsătoare capul, încercând să gonească o muscă.

Roger le reaminti călăreţilor că traseul cursei urma drumul de ţară până la gard, apoi continua pe drumul de căruţe ce străbătea pârloaga şi revenea la drumul de ţară pentru a se termina la linia de start.

— Pe locuri! zise Roger.

Cei doi concurenţi îşi vârâră picioarele în scările şeilor.

— Fiţi gata!

Băieţii se ghemuiră fiecare în şaua lui, aplecându-se peste greabăn, cu gurile cât mai aproape de urechile cailor.

Când Roger strigă „start”, caii o rupseră la goană. Până şi Stafidă păru să înţeleagă ideea şi se urni din loc, dansând puţin înainte să se năpustească în galop.

Manjiro încercă să nu se gândească decât la sfaturile antrenorilor săi. Îşi ţinea capul plecat şi nu se uita după Tom.

Uralele mulţimii rămaseră în urmă şi, în curând, nu mai auzi decât tunetul copitelor lui Stafidă, răsuflarea ei adâncă şi propriul lui gâfâit scurt în timp ce sălta pe spinarea iepei (cu toate că ştia bine că nu ar fi trebuit să salte în şa).

Acum era singur şi putea, în sfârşit, să gândească. Recapitulă tot ce-i spusese căpitanul Whitfield. Se întorcea în larg. Manjiro avea să intre ucenic. Şi ce mai zisese

căpitanul? Că în curând Manjiro avea să aibă pe altcineva care să-i ţină de urât? Cine să fie?

Se simţea trist şi puţin pierdut gândindu-se că bărbatul care-i fusese un prieten statornic pe parcursul a tot ce se petrecuse în ultimii trei ani avea să plece. Manjiro bănuia că de aceea aranjase căpitanul Whitfield ca el să înveţe o meserie, ca să fie cu adevărat independent.

— In-de-pen-dent! strigă el din rărunchi.

Dar ce senzaţie îl năpădise? Ce era această senzaţie de spaţiu larg deschis, cu vântul vâjâindu-ţi prin păr, care te făcea să vrei să chiui şi să strigi şi-ţi făcea inima să dea în clocot? Era ceva ce simţise adesea în America, în ţara aplauzelor şi a chiotelor, unde oamenii râdeau ori de câte ori aveau chef, cântau în timp ce mergeau pe drumurile de ţară şi fluierau la ei în casă, dacă aşa le venea. Erau mereu în mişcare, călătoreau spre ţinuturi îndepărtate în maşinării rapide şi nimeni nu-i sâcâia întrebându-i cine erau, unde se duceau sau ce treabă aveau acolo. Pe când drumul dispărea zorit sub copitele calului, iar pădurea reînverzită gonea pe lângă el, sub cerul albastru ca un ocean mişcător, Manjiro înţelese deodată că asta însemna să te simţi liber.

„Tu ce vise şi speranţe ai?” îl întrebase căpitanul Whitfield cândva. În America, erai îndreptăţit să nutreşti ambiţii în privinţa propriului viitor. Aici era loc şi pentru speranţe şi vise, şi el unul avea de gând să li se dedice. Deocamdată, speranţa lui Manjiro era că va câştiga. Părea posibil. Stafidă gonea atât de iute, că nu-şi putea imagina ceva care să o poată întrece. Iar el nu căzuse din şa. Cel puţin nu până acum.

Era încă în şa când trecu linia de finiş. Se ridică pe spinarea lui Stafidă, fluturându-şi mâna victorios către mulţime. Nimic nu putea să fi gonit mai repede decât Stafidă, niciun cal din lume. Aşadar, câştigase.

Dar pe urmă îl zări pe Tom, care descălecase. Lângă el era Fulger, care se cabra. Nu porniseră încă? Ba da, şi lui Manjiro i se înecară toate corăbiile când înţelese că porniseră, terminaseră traseul şi câştigaseră cursa. Şi că acesta era motivul pentru care Tom, mândru, făcea cu mâna mulţimii.

Manjiro şi Stafidă fură întâmpinaţi cu câteva aplauze politicoase, câteva fluierături şi două-trei huiduieli. Terry şi Job erau şi ei acolo. O ţinură pe Stafidă cât se lăsă Manjiro să alunece de pe spinarea ei, nu tocmai graţios. Manjiro cercetă mulţimea cu privirea. „O fi şi Catherine aici?" se întrebă el, scrutând fiecare chip. Dar, tot uitându-se, îşi dădu seama deodată că publicul amuţise. Şi, când copiii întoarseră capul, la unison, Manjiro se răsuci şi el. Un bărbat voinic, roşu la faţă, se apropia de ei cu paşi mânioşi şi cu pumnii strânşi.

— Afurisit să fii! urlă bărbatul când ochii săi îl găsiră pe Tom. Ce naiba faci?

Mulţimea nu mai îndrăznea nici măcar să răsufle.

— Eu... noi... ne distram şi noi puţin, răspunse Tom cu glas pierit. Nu-i nimic. Serios.

— Ţi-am dat eu voie să-l iei pe Fulger? se răsti bărbatul. Ţi-am dat eu voie?!

— Tată...

Tom încerca să păstreze un ton calm, ca atunci când vorbeşti cu un câine care îşi arată colţii.

— Am încercat să-ţi cer voie aseară...

Domnul Higgins îl plesni peste obraz.

Mulţimea scoase un icnet.

Apucând frâiele lui Fulger cu o mână şi gulerul lui Tom cu cealaltă, domnul Higgins îi târî pe amândoi după el. Revărsa asupra lui Tom o ploaie de înjurături şi din când în când îi trăgea câte un şut în dos. De fiecare dată când

primea o lovitură, Tom tresărea sau se ferea, fără urmă din aroganţa sa obişnuită.

Mulţimea se împrăştie şi copiii porniră pe la casele lor în grupuri mici, discutând cu voci scăzute. Manjiro şi prietenii lui rămaseră pe loc, neştiind ce să-şi spună. Manjiro o zări cu colţul ochiului pe Catherine plecând cu nişte colege. I-ar fi plăcut să-i vorbească, deşi nu ştia ce să-i spună. Fata îi aruncă o privire şi îi făcu cu mâna. El îi răspunse la salut, privind-o cum se îndepărtează.

Manjiro o conduse pe Stafidă înapoi la fermă, plescăind din limbă, fredonându-i uşor şi vorbindu-i uneori în japoneză, ceea ce părea să-i placă. În drum spre casă, se gândea. Erau atâtea la care să se gândească! Trecu în revistă tot ce-i spusese căpitanul Whitfield de dimineaţă, dar nu putu să nu se gândească şi la cursă şi la întorsătura stranie pe care o luaseră lucrurile.

Se gândi ce ciudat era că Tom se purta atât de blând cu armăsarul lui şi totuşi putea fi atât de răutăcios cu oamenii. Îşi zise de asemenea că, deşi toată lumea credea că vânătăile negre şi albăstrui pe care le avea tot timpul le căpăta din încăierări, probabil că i le făcea tatăl său.

— S-ar părea că nu-l cunoşteam deloc pe Tom, îi zise el lui Stafidă şi deodată încremeni. Tom! Ce faci aici?

Tom zăcea într-un şanţ, cu faţa prăfuită şi brăzdată de sânge şi lacrimi. Îşi ridică ochii către Manjiro şi se încruntă imediat.

— Am căzut, zise el. Şi ce-i cu asta?

— Cazi de şapte ori şi ridică-te de opt, răspunse Manjiro, întinzând mâna să-l ajute.

23 IUBIRE

Înainte să plece, căpitanul Whitfield îşi puse mâinile pe umerii lui Manjiro şi zise:

— Acum tu eşti bărbatul casei.

Iar Manjiro îl luă în serios, ocupându-se de fermă cu multă râvnă.

La început, totul păru pustiu, tăcut, găunos. Lui Manjiro îi era dor de fluieratul căpitanului când venea din hambar spre casă şi de râsul lui gălăgios – şi cam grosolan – răsunând pe vreunul dintre ogoare. Cel mai tare îi lipseau discuţiile purtate seara, pe verandă.

Dar, într-o zi, descoperi din întâmplare o carte care se numea *Noul manual practic de navigaţie american* şi fu cucerit încă de la titlu.

Toate secretele navigaţiei erau acolo şi, dacă le-ar fi putut înţelege, ar fi deţinut cunoştinţe pe care nu le avea încă nimeni din ţara lui. „Tot ce trebuie să ştii despre navigaţie”, anunţa prima pagină. „Toate tabelele necesare pentru determinarea latitudinii şi a longitudinii pe baza poziţiei Lunii şi pentru realizarea tuturor calculelor pe mare!” Ţinând cartea în mâini, Manjiro avea senzaţia că dăduse peste o comoară. Se simţea cel mai puternic om de pe pământ.

Dorinţa de a afla toate secretele ascunse în carte îl îmboldi să câştige destui bani ca să-şi cumpere propriul lui exemplar. Însărcinările năstruşnice pe care le îndeplini – făcu tot felul de comisioane, vopsi garduri, curăţă coteţele orătăniilor, sculptă casete din lemn – îl ţinură atât de ocupat, încât nu mai avu când să se simtă singur.

Apoi se născu William Henry. Prima oară când Manjiro se aplecă să-l sărute pe William Henry pe căpşorul său acoperit de puf, inspiră o aromă atât de dulce şi de familiară, că simţi o durere în piept.

Se pomeni deodată în coliba familiei sale din Japonia, ţinând-o în braţe pe surioara lui cea mai mică, cu ani şi ani în urmă, imediat după moartea tatălui său. Auzi din nou frunzele zgâriind acoperişul de şindrilă, foşnetul hainei mamei sale şi plânsul ei înăbuşit, în timp ce copilaşul gângurea în braţele lui. Trase adânc în piept aroma dulce, de iarbă, a rogojinilor împletite de pe podea, pe care soarele se aşternea în pătrate luminoase, tremurătoare.

Ar fi putut să se tot uite la William Henry şi să nu se sature niciodată. Şi, indiferent unde anume în încăpere era Manjiro, privirea bebeluşului îl găsea şi se odihnea pe chipul său. Avea ochi frumoşi, de un albastru lăcrimos: culoarea mării.

— Cândva îmi era frică de ochii albaştri, îi şoptea Manjiro lui William. Dar cum să se teamă cineva de tine?

Bebeluşul îl privea, cu chipul frumos ca un giuvaier.

— Într-o zi, când o să creşti mare, o să vii să mă vizitezi în Japonia. O să fii căpitanul unei corăbii mari, cu trei catarge şi o să intri mândru în golful Urado. O să străbaţi drumul până la mine acasă şi nimeni n-o s-o ia la fugă de teamă c-ai fi un demon. Toţi te vor întâmpina ca pe fratele meu.

Deşi ştia că e imposibil, gândul tot îl făcea să se înfioare de încântare.

Manjiro nu putea să nu recunoască: se îndrăgostise de un bebeluş.

Dar asta nu era tot. Mai era şi o fată.

24 COŞUL DE MAI

În seara de 30 aprilie, Manjiro se străduia să compună o poezie. A doua zi era 1 Mai. De 1 Mai, obiceiul cerea să umpli un coş cu flori, să pui înăuntru un bilet scris de mână

şi să-l laşi la uşa unei fete care-ţi place. Auzindu-ţi ciocănitul la uşă, ea trebuia să te fugărească, să te prindă şi – de necrezut – să te sărute!

— Şi chiar o să mă fugărească? îl întrebă el pe Terry.

— Sigur că da, asta-i şi ideea!

Manjiro îşi ronţăi capătul creionului, şterse rând după rând şi o luă de la capăt pentru ceea ce părea a o suta oară.

— Ce să-i spun?

— Ce-ţi place la ea? întrebă Terry.

— Păi... Îmi place totul!

— E drăguţă?

— O, da, zise Manjiro. Foarte frumoasă.

— Atunci compar-o cu cel mai frumos lucru care-ţi trece prin minte, sugeră Terry.

Manjiro se gândi o clipă şi o compară cu o balenă. Îi citi lui Terry ce scrisese.

Terry se strâmbă.

— Nu-s sigur că mie mi-ar face plăcere să fiu comparat cu o balenă.

„Nu”, îşi zise Manjiro, „probabil că nici ei”. Tăie.

— O mare cuprinsă de furtună e o privelişte frumoasă.

— Lasă frumuseţea, gemu Terry. Ce altceva mai poţi să spui despre ea?

— Are cel mai plăcut miros din lume. Miroase ca orezul pus la fiert.

— Câh! Cine-ar vrea să miroasă aşa?

Manjiro oftă. Nimeni n-ar fi putut să înţeleagă că el, simţind miros de orez fiert după ce răbdase de foame cinci luni, credea că este cel mai ales miros din lume.

— Cred că nu miroase a orez, de fapt.

— Scrie-i ce voce frumoasă are, îl îndemnă Terry. Are o voce frumoasă?

— Da, desigur, încuviinţă Manjiro.

Vocea ei era... Încercă să se gândească la cel mai plăcut sunet pe care îl ştia.

— Când bate un vânt puternic, lemnăria corabiei geme şi trosneşte.

Terry râse.

— Eu nu cred că eşti îndrăgostit de fata asta. Cred că eşti îndrăgostit de nave, de balene şi de mare. Uite ce-i, nu scrie nimic despre ea, fă numai nişte versuri: „Trandafirul roşu-i, albastră-i violeta/ Sper să mă prinzi ca să te pot săruta”. Ce zici? Mă duc acasă să scriu asta chiar acum!

După plecarea lui Terry, Manjiro stătu treaz până târziu, frământându-şi mintea. Nu numai din cauza lui Catherine şi a versurilor pe care trebuia să le scrie. Spusele lui Terry îi aduseseră aminte de nave, de balene şi de mare.

Tocmai se ivea prima geană de lumină când, în sfârşit, Manjiro îşi scrise poezia.

În noaptea răcoroasă
Un coş tu ai primit.
Aprinde o lumină
Ca să mă vezi fugind,
Dar nu mă urmări.

Ieşi pe furiş din casă, pe iarba umezită de rouă. Păsările abia se trezeau, iar pietrişul cărării îi trosnea sub paşi. Avea să fie silit să o taie printre câmpuri către casa lui Catherine dacă voia să ajungă acolo înainte să plece ea la şcoală.

Ajunse în pragul casei cu hainele şifonate şi pline de noroi. Inima îi bătea aproape la fel de tare ca în ziua în care barca vânătorilor de balene fusese luată la săniuş ca-n Nantucket.

Şovăi. Putea să pretindă că a uitat să ciocănească şi să plece pur şi simplu. Dacă bătea la uşă, trebuia să o ia la fugă, căci ce s-ar fi făcut dacă ar fi răspuns tocmai

Catherine? Ar fi trebuit să-l fugărească şi, dacă l-ar fi prins, ar fi trebuit să-l sărute.

Simţi că îi năvăleşte sângele în obraji. Nu l-ar fi deranjat una ca asta, dar dacă ea nu voia să-l sărute? Ar fi pus-o într-o situaţie neplăcută. Poate că era mai bine să nu bată la uşă.

Şi totuşi... aşa era obiceiul, să ciocăneşti şi apoi să fugi, „dar nu prea repede”, îl povăţuise Terry, „altfel Catherine s-ar putea să nu te prindă”.

Să fii fugărit şi apoi sărutat de o fată – în public! Simplul gând că ar putea să se întâmple aşa ceva îi făcea palmele să transpire.

„Curaj”, îşi zise el şi puse coşul de 1 Mai pe trepte. Ştergându-şi mai întâi palmele umede pe pantaloni, ridică mâna, gata să bată la uşă. Chiar atunci, auzi zvon de glasuri din casă şi o rupse la fugă, sărind un gard şi dispărând dincolo de deal, unde nu putea fi văzut.

Toată ziua, tinerii se jucară de-a 1 Mai prin păduri şi poieni, unde florile sălbatice răsăriseră din belşug. Fetele culegeau violete şi margarete, împletind din ele cununi şi coliere. Băieţii preferau mai ales să rupă crengi subţiri, cu care se loveau unii pe alţii.

Manjiro se plimba de unul singur prin pădure, când auzi voci de fete în luminişul dinaintea sa şi se opri. Una dintre voci era a lui Catherine. Desigur, nu semăna deloc cu trosnetul lemnăriei unui vas: era un susur plăcut, mai degrabă ca...

— Am primit un coş de mai de la John.

Glasul lui Catherine îl împiedică să-şi termine ideea.

— John Baker? zise o altă voce.

— Nu...

— John Freeman? încercă altcineva.

— Nu...

— Dar care atunci?

— John Mung! spuse ea şi râse.

Era un râs frumos ca un tril de vrăbiuţă, îşi zise Manjiro.

— Şi ce-ai făcut? L-ai fugărit? întrebă o fată.

Manjiro se trase mai aproape. Şi el era curios. Fusese atât de emoţionat, că nici nu se uitase înapoi.

— Nu! Nici măcar nu l-am văzut!

— Atunci de unde ştii că e de la el?

— Nu-ţi dai seama de fiecare dată când John Mung tocmai a fost pe undeva? Aerul e puţin încărcat, ca şi cum ar urma să lovească trăsnetul, ca şi cum ar urma să se petreacă ceva.

— De ce nu l-ai fugărit?

— Aşa ar fi trebuit, zise ea. Îmi pare rău că n-am făcut-o.

— Serios?

— Ei bine, zise Catherine, e un băiat atât de drăguţ...

Inima lui Manjiro se topi ca untul cald.

— Poate că vrea să te ia de soţie, spuse o altă fată.

Râseră din nou cu toatele.

„Şi ce e aşa de nostim la asta?” se minună Manjiro.

— Dac-ar vrea, ce-ai face? o întrebă una dintre fete pe Catherine.

— Ei bine, poate că m-aş mărita cu el!

— Catherine! Doar nu vorbeşti serios!

— De ce nu? De ce să n-o fac? E un băiat mai bun ca alţii şi e şi mai deştept.

Manjiro ar fi vrut să se năpustească printre copaci şi să o sărute, atât de mult o iubea.

— Cum poţi să spui aşa ceva? sări una dintre fete. Părinţii tăi nu te-ar lăsa nici în ruptul capului. Închipuie-ţi ce-ar spune lumea!

Manjiro roşi. Inima îi urcă în gât. Cum de putuse să fie atât de prost? Cum de-şi imaginase că era la fel ca oamenii aceştia? Că putea fi american?

Înainte să-l vadă cineva, se îndepărtă grăbit, refugiindu-se în locul lui preferat: pe o stâncă ce se înălţa deasupra oceanului.

Trebuia să fi ştiut că n-avea să-şi găsească niciodată locul aici. Goemon avusese dreptate când îi spusese că nu va fi acceptat niciodată. Ar fi trebuit să-şi dea seama când soţii Whitfield fuseseră siliţi să schimbe biserica nu o dată, ci de două ori. Ar fi trebuit să ştie încă de când îi spusese Tom că locul lui nu era la şcoala lor. Americanii aveau orbirile lor şi Manjiro însuşi fusese orb, pentru că nu le văzuse.

Rămase acolo mult timp, privind valurile verzui şi agitate, la fel de tumultuoase ca sentimentele lui. Deodată, americanii nu i se mai păreau chiar atât de minunaţi. Puteau fi lacomi: mereu se gândeau cum să adune avere. Unii dintre ei aveau sclavi! Nu locuitorii din New Bedford şi Fairhaven, dar mulţi americani aveau sclavi. Şi chiar şi cei care nu aveau păreau să creadă că oamenii cu pielea neagră nu erau la fel de buni ca ei.

Manjiro azvârli în apă pietricele de pe stâncă şi râse stânjenit. Dacă stăteai să te gândeşti, americanii şi japonezii semănau între ei mai mult decât le-ar fi plăcut şi unora, şi altora să recunoască. Şi unii, şi alţii se credeau mai buni decât alte popoare şi fiecare considera că e mai bun decât celălalt!

Se imagină explicând acasă că fetele barbarilor se credeau prea grozave pentru un băiat japonez şi ideea îl făcu să râdă în hohote. Dar nu le-ar fi putut explica asta, pentru că acasă nimeni nu ştia cum este cu adevărat un occidental. Şi-i imaginau pe toţi ca pe nişte arătări cu

coarne şi colţi şi cu nasuri enorme răsărindu-le pe chip ca nişte rădăcini bulboase.

Şi-ar fi dorit să aibă curajul să alerge prin Fairhaven, să-i ia pe oameni de umeri, să-i zgâlţâie bine şi să le spună: „Ha, ha! Voi americanii vă credeţi mai buni decât japonezii! Dar japonezii cred că ei sunt mai buni decât voi!”

Cu privirea aţintită asupra mării, se gândi la toate clipele în care stătuse pe ţărm sau rezemat de copastia lui John Howland, întrebându-se ce se afla mai departe, la celălalt capăt al oceanului. Acum ştia măcar o parte din răspuns. Îi părea rău? Nu, sigur că nu, n-avea să regrete niciodată. Pătrunsese dincolo de uşa pe care întrezărise lumina aceea atât de minunată. Avusese parte şi de frumuseţe, şi de suferinţă. Acum înţelegea că aşa avea să fie întotdeauna, oriunde s-ar fi dus.

Un val se izbi de stâncă şi îi azvârli stropi reci în obraz, ca pentru a-l trezi la realitate. Fusese cufundat într-un vis îndelungat, dar vraja sub care se afla se spulberase.

25 LA DOGAR

Vraja poate că se spulberase, dar greul de-abia începea. Manjiro se mută ca ucenic în atelierul domnului Hussey din New Bedford. Cum mergea şi la şcoală, ar fi trebuit să fie prea ocupat ca să le mai ducă dorul celor de acasă, dar nu era aşa. Tânjea după pâinea caldă, proaspăt scoasă din cuptor a doamnei Whitfield şi după dulceaţa ei delicioasă. Îi era dor să audă gânguritul fericit al lui William Henry şi să stea din nou la taclale cu bunul căpitan Whitfield. În acelaşi timp, începu să îi fie dor de Japonia: îi lipseau felurile de mâncare din ţara lui, îi era dor de mama sa, ba se pomeni chiar ducând dorul lucrurilor care nu-i

plăcuseră niciodată! Se simţea sfâşiat, neştiind unde anume îşi dorea să se afle. Ştia însă sigur că nu la domnul Hussey!

La început îi plăcuse mirosul dulce şi puternic al lemnului proaspăt tăiat şi felul în care talaşul strălucea în bătaia razelor de soare ce se strecurau prin crăpăturile din pereţii atelierului. Dar veni toamna şi apoi iarna şi aceleaşi crăpături lăsau acum să intre vântul, ploaia rece şi zăpada. Dogarul nu putea – sau nu voia – să le dea suficientă hrană lui Manjiro şi celuilalt ucenic, aşa că erau mereu flămânzi. În curând, amândoi începură să fie mai des bolnavi decât sănătoşi. Manjiro ajunsese să creadă că nu avea să-i mai fie cald niciodată, că îi va fi întotdeauna foame şi că mereu va fi bolnav.

În anii următori, avea să-şi amintească foarte puţine despre atelierul dogarului, cu excepţia viselor din somnul lui tulburat de febră. Odată visă că stătea în faţa colibei sale din Japonia, descâlcind o plasă de pescuit. Pământul îi era cald sub tălpi, iar soarele îşi trimitea razele printre ramurile pinilor. Mama lui ieşise în prag, dar nu la lumină, aşa că el nu-i putea vedea chipul. O adiere mişca ramurile, făcând umbrele să joace în ţărână. Se străduia să vadă faţa mamei: îşi înclina capul într-o parte şi-n alta, încercând să obţină o poziţie mai bună, dar, orice făcea, ea rămânea mereu în umbră.

Pe urmă se făcea că se află pe o corabie; vântul urla şi vasul se înclina pe o parte. Parâmele se izbeau cu zgomot de catarge şi velele gemeau sub apăsarea vântului.

Deschise ochii. Era într-adevăr la bordul unei corăbii? Îşi întoarse privirea şi zări o fereastră acoperită de chiciură, care se zgâlţâia şi zăngănea în bătaia vântului. Lumea de afară era o mare de troiene albe, înspumate.

— Prea multă pânză... murmură el.

— Poate c-ai vrea să te caţări pe horn şi s-o terţarolezi? se auzi o voce.

Îşi ridică privirea şi o zări pe doamna Whitfield la capătul patului, cu ochii ei albaştri ca nişte lacuri liniştite. Femeia îi zâmbi şi faţa i se încreţi până ce ochii aproape dispărură, ascunşi de obrajii dolofani.

— Nu-ţi face griji. Te-am adus acasă. Eşti acasă, John.

Dar el încă se simţea mult prea departe de casă.

Partea a patra

ÎNTOARCEREA

E bine ca un tânăr să aibă parte de greutăţi şi de nenorociri. Un om al cărui spirit se frânge în faţa nenorocirii nu este bun de nimic.

Hagakure: Cartea samuraiului

26 LA BORDUL LUI FRANKLIN

SFÂRŞITUL VERII ANULUI 1846 (AL TREILEA AN KOKA, ANUL CALULUI)

— Domnule Davis! exclamă Manjiro într-o zi, când, spre surprinderea lui, Ira Davis îşi făcu apariţia la ferma Whitfield şi ceru să îl vadă.

— O să spun de-a dreptul de ce-am venit, zise domnul Davis după ce Manjiro îl invită înăuntru şi luară loc amândoi în salon.

Davis fusese numit căpitan pe nava Franklin şi se întreba dacă Manjiro nu ar fi interesat să facă parte din echipaj sub conducerea lui.

— Erai serios şi de încredere la bordul lui John Howland, zise el, şi dispus să încerci orice. Îţi aduci aminte când am plecat după ambră?

— Credeam că ţi-ai pierdut minţile, râse Manjiro.

Davis nu râse. Se înroşi la faţă şi îşi privi mâinile.

— Sunt onorat de propunere, fireşte, zise Manjiro repede, dar căpitanul Whitfield o să lipsească o vreme şi trebuie să stea cineva aici, să se ocupe de fermă...

— Prietenul tău, Isachaar Aken – căruia tu îi ziceai Scărpinici, din câte îmi amintesc – o să fie şi el la bordul lui Franklin, ca secund.

— Aşa se şi cuvine, aprobă Manjiro. *Ichi*[65]*,* în limba mea, înseamnă „unu”, explică el. Pe corabia ta, Scărpinici va fi secundul numărul unu[66].

— Exact. Ce zici, vii?

— Îmi oferi un post de dogar?

Davis îşi răsuci şapca în mâini.

— De steward, zise el.

---

[65] În limba engleză, porecla lui Isaachar este Itchy (Scărpinici), pronunţia fiind asemănătoare cu cea a cuvântului ichi (care în japoneză înseamnă „unu”).

[66] Pe o navă cu echipaj numeros există mai mulţi secunzi, dintre care unul mai mare în grad.

— Steward! exclamă Manjiro. Dar asta-i... Am absolvit Şcoala Bartlett. Şi chiar dacă nu mi-am încheiat ucenicia, sunt un dogar destul de capabil.

— Toate bune şi frumoase, dar tu eşti aproape un novice.

— Novice?! Cum? Am servit aproape doi ani la bordul lui John Howland. Doar ştii asta!

Davis clătină din cap într-un fel care nu însemna nici da, nici nu.

— Ei bine, nu ştiu ce părere ar avea căpitanul Whitfield dacă aş pleca şi-aş lăsa-o pe doamna Whitfield să se ocupe singură de fermă, spuse Manjiro. Avem ajutoare acum, dar chiar şi aşa, e mult de muncă.

— Mai sunt şi alţii pe care i-ai cunoscut pe John Howland şi care o să navigheze cu noi...

Micuţul William intră în încăpere, iar Manjiro îl luă în braţe şi şi-l aşeză în poală.

— Mai e şi micul William.

Sărută creştetul copilului.

— Cineva trebuie să aibă grijă de el, deci mă tem că...

— O să navigăm în ape japoneze, zise Davis.

Manjiro îşi ridică privirea.

— Da?

Davis încuviinţă.

— Ai avea o şansă să te întorci acasă.

Manjiro aşteptă un minut întreg înainte să răspundă, extrem de conştient de strânsoarea uşoară în care bebeluşul îi cuprinsese degetele arătătoare.

— Dă-mi voie să discut cu doamna Whitfield şi o să-ţi dau mâine răspunsul.

După plecarea lui Davis, Manjiro îl duse pe William Henry la fereastră şi se uită dincolo de pajişte, spre mare. Se gândi la întrebarea căpitanului Whitfield: „Tu ce vise şi

speranţe ai?”. Şi-o aminti şi pe doamna Whitfield întrebându-l: „O să ajuţi lumea să se schimbe?”

— Micuţule William, zise el, poate că până la urmă chiar o să vii să mă vizitezi în Japonia.

Deşi o întrista să-l vadă plecând, doamna Whitfield fu de acord că aşa se cuvenea să facă. Era o oportunitate pentru el, zise ea, şi înţelegea că-i era dor să-şi vadă din nou familia.

În cele din urmă, într-o zi răcoroasă şi vântoasă de octombrie, când cerul era albastru ca ochii micuţului William, Manjiro îşi luă rămas-bun de la ea, de la băieţel, de la Job şi de la Terry.

— Doar ca steward? îl întrebase Terry, dar Manjiro se mulţumise să râdă.

— Ce-mi pasă dacă plec ca un steward oarecare? Oricum n-o să-mi cer cota. Mă duc acasă!

Urcat la bordul lui Franklin, le făcu cu mâna lui Job şi lui Terry, doamnei Whitfield şi lui William Henry. Era trist, da, dar era şi atât de încântat! Totul – legănatul corabiei sub picioarele lui, briza proaspătă a oceanului, până şi ordinele răstite – totul părea să-i vestească întoarcerea acasă, umplându-i inima de bucurie.

— Acasă! Acasă! Acasă! ţipau pescăruşii deasupra sa.

Până şi lemnăria scrâşnea „mergem acaaasă”.

Şi, când nava ridică ancora, foşnetul apei sub coca[67] tot „acaaasă” spunea.

— Urcă şi dezleagă zburătorul mare[68], Mung, veni ordinul.

Manjiro se prinse de cel mai de jos cap de berbec şi se avântă pe grijele.

---

[67] Corpul navei.

[68] A patra pânză de pe un catarg, de jos în sus.

Fusese purtat departe de Japonia la paisprezece ani. Lipsise pe parcursul anilor Boului, al Tigrului, al Iepurelui, al Dragonului şi al Şarpelui – cinci ani occidentali. Acum, în cel de-al treilea an Koka, anul Calului, la nouăsprezece ani, se îndrepta, în sfârşit, spre casă.

Manjiro urcă sprinten pe grijele şi trecu de verga principală, înclinându-se ca să se caţăre pe şarturi[69], dincolo de arborele gabier[70], până sus pe verga zburătorului. Picioarele îi dansară pe grandee[71] şi îşi aruncă un braţ peste vergă, ca să nu cadă. Între el şi punte erau vreo treizeci de metri.

Aici sus se simţea ca o pasăre care priveşte totul de la înălţime. Contemplă casele ordonate ce acopereau panta dealului, prăvăliile colorate şi străzile pietruite. Printre ele erau cuibărite Şcoala Stone House, Şcoala Bartlett şi atelierul dogarului, iar undeva dincolo de deal se afla casa lui Catherine şi, dincolo de ea, ferma Whitfield.

N-avea să mai ducă nicicând o viaţă atât de privilegiată, îşi spuse el. Nu în Japonia. Nu avea să mai locuiască nicicând într-o casă atât de mare sau să aibă atâta teren pe care să hoinărească sau pe care să se plimbe călare. Viaţa lui fusese un basm: povestea unui fiu de pescar sărac, răpit şi dus într-o lume fermecată. O viaţă pe care nu şi-ar fi imaginat-o nici în cele mai nebuneşti vise ale sale. Şi totuşi, era gata să renunţe la toate, numai să mai pună o dată piciorul pe pământul patriei sale, să simtă mirosul ţărânei şi să se afle din nou alături de familia şi de mama sa.

— Dă-i parâmă! răsună o voce dinspre catarg, atrăgându-i atenţia asupra unui marinar care era pe

[69] Odgoane care servesc la fixarea laterală a catargelor (n. a.).

[70] Partea de sus a unui catarg.

[71] Parâme cusute ca întărituri pe marginea unei pânze.

punctul să păşească pe grandee. Lasă visatu', că pânzele n-o să se desfacă singure, mârâi camaradul care i se alăturase.

Manjiro îi aruncă o privire tovarăşului său de echipaj şi simţi că i se înmoaie genunchii.

Bărbatul nu era atât de lat în spate şi nici umerii nu îi erau atât de zdraveni pe cât şi-i amintea Manjiro. Buclele lui aurii erau presărate cu fire argintii. Dar Manjiro fu sigur că era Jolly.

Jolly nu se uită în sus, ci se mulţumi să se răstească:

— Dă-i bice, omule!

Manjiro privi în jos. Puntea se afla sub el, dar catargul se deplasă, ajungând deasupra apei. Pe urmă, din nou puntea. Apoi apa. Măruntaiele i se legănau dintr-o parte într-alta. Oamenii de pe punte semănau cu nişte gândaci. Valurile din port aduceau cu o dantelă împletită.

— Ce-i cu tine, dom'le? mârâi Jolly, întorcându-se către Manjiro.

Chipul fostului său tovarăş era răvăşit: plin de zbârcituri şi acoperit de cicatrice. Ochiul drept îi stătea pieziş, privind jalnic către mare. Ochiul lui cel bun îi aruncă o căutătură lui Manjiro şi apoi reveni la vergă. Înainte de acea noapte fatală în care Manjiro îi dăduse foc, Jolly nu fusese un bărbat urât, dacă nu puneai la socoteală faptul că stătea mereu încruntat. Acum însă, apariţia lui i-ar fi făcut pe copii să aibă coşmaruri.

— Îmi pari cunoscut, zise Jolly, dar nu mai văz la fel de bine ca odinioară. Cine-oi fi?

Manjiro şovăi. Îşi drese glasul.

— Ai încercat să porţi ochelari? zise el cu o voce cât mai groasă, în cea mai bună engleză a sa.

— Ah, mârâi Jolly, străduindu-se în continuare să elibereze pânza. Auzi vorbă! Ochelarii nu-s de niciun folos

pentru ochiu' ăsta strâmb al meu. Cu sau fără sticlă, tot n-o să mai vază bine niciodată.

— Hm.

Manjiro spera ca Jolly să nu-l întrebe din nou cum îl cheamă.

— Mung! strigă cineva de pe verga principală.

— Mung? zise Jolly. Am cunoscut şi eu un Mung.

Îşi îndreptă ochiul cel bun către faţa lui Manjiro.

Trecu un lung moment tensionat, în care cei doi bărbaţi se priviră unul pe altul în tăcere. Ochiul cel bun al lui Jolly îl măsură pe Manjiro din cap până-n picioare şi de la un umăr la celălalt. Era evident pentru amândoi că acum forţele le erau mai pe măsură decât ultima dată când se întâlniseră.

Manjiro avea de partea lui agilitatea şi vigoarea tinereţii. Nu i-ar fi fost greu să se întindă şi să-l dărâme pe Jolly de pe vergă. Era posibil.

Jolly avea de partea lui anii de experienţă. Nu i-ar fi fost greu să se întindă şi să-l dărâme pe Manjiro de pe vergă. Era posibil.

Preţ de un moment, întrebarea fu care dintre ei avea să încerce primul s-o facă.

Strigăte de dedesubt le abătură atenţia: căpitanul voia ca pânza să fie ridicată, şi încă de îndată! Jolly şi Manjiro se grăbiră să execute ordinul.

Odată treaba terminată, Manjiro coborî pe greement. Oricât de tare se grăbea, Jolly cobora la fel de repede şi, când în sfârşit puse piciorul pe punte, Manjiro mai că-şi pierduse suflul.

Se încordă ca să fie gata de luptă, dar, când Jolly ajunse pe punte, acesta doar îşi trase nasul, îşi ridică betelia pantalonilor şi zise:

— Suntem destul de aproape de ţărm, încă poţi să te dai jos de pă vas. Ţi-o recomand spre binele tău, să ştii.

Şi, cu aceste cuvinte, se îndepărtă.

Manjiro privi îndelung în urma lui. Nu sunase ca o ameninţare; era aproape ca şi cum Jolly l-ar fi prevenit în legătură cu altceva. Sau altcineva.

27 SPERANŢE DEŞARTE

AUGUST 1847 (AL PATRULEA AN KOKA, ANUL OII)

Manjiro era unde trebuia să fie: sus pe greement. Se uita unde trebuia să se uite: în larg. Dar ar fi trebuit să stea cu ochii după balene, şi nu asta făcea.

I-ar fi plăcut să fie singur, dar nu era. Daniel, un tânăr mus[72], era sus cu el şi vocea lui răguşită îl bombarda pe Manjiro cu întrebări. „După ce trebuie să mă uit?” („După balene.”) „Ce fel de balene?” („De orice soi.”) „Cum o să-mi dau seama c-am văzut una?” („După jet.”) „Ce fac dacă văd una?” („Îmi spui mai întâi mie, ca să fim siguri.”)„Dar de unde ştiu eu că n-o să-ţi asumi tu meritul, dacă eu văd o balenă şi mai întâi îţi spun ţie? Atunci o să primeşti tu dolarul de argint în locul meu!” („Bine, atunci zi-le tuturor, dar o să te simţi ca un prostănac dacă e o alarmă falsă şi echipajul apucă să coboare bărcile de pescuit. Crede-mă pe mine, că sunt păţit.”)

— Bine, se învoi Daniel, o să fac precum spui. Dar cum să văd balenele primul dacă tu eşti aici? Vreau să zic c-o să le zăreşti tu primul şi eu n-o să am niciun merit.

— Ascultă, Daniel, o să-ţi împărtăşesc un secret.

— Un secret? Ce secret?

— Nu mă uit după balene. Aşa că, dacă apare vreuna, tu o s-o vezi primul.

— Dar după ce te uiţi?

---

[72] Ucenic de marinar.

— După uscat.

— Ce uscat?

— Ţara mea.

— Ce ţară-i aia?

— Japonia.

— Ooo, făcu Daniel, am auzit că e un loc tare periculos. Dacă tragi la mal acolo, cică te mănâncă.

— Nu, nu mănâncă oameni.

— Eu aşa am auzit.

— Nu crede şi tu tot ce auzi, mai ales pe nava asta, zise Manjiro.

Avuseseră parte de o călătorie grea. Mâncarea care mai rămăsese fusese infestată cu gărgăriţe, echipajul era morocănos şi neprietenos şi abia dacă văzuseră vreo balenă, darămite să mai şi prindă vreuna. Cu excepţia vechiului său prieten, Scărpinici – căruia acum, fiindcă era secund, i se spunea respectuos „domnul Aken” –, Manjiro se obişnuise să fie ocolit. Grupurile mici de bărbaţi, indiferent dacă spuneau poveşti sau cântau cântece marinăreşti, amuţeau brusc când se apropia el. Deşi el şi Jolly evitaseră o confruntare, Jolly era de obicei într-o dispoziţie proastă. Căpitanul Davis nu le uşura nici el călătoria în vreun fel: era predispus la accese de furie.

Chiar în clipa aceea, Manjiro îl auzea dojenind pe cineva pe punte.

— Ce noroc pe noi că suntem aici sus, la adăpost de căpitan, nu-i aşa, domnule Mung? Se spune că-i deştept de dă în gropi, orice o fi însemnând asta.

Davis era irascibil, îşi zise Manjiro, dar oare chiar să fie atât de prost?

— Ceilalţi spun că eşti prieten cu el, că aţi fost prieteni la bordul lui John Howland.

— Am fost...

— Crezi că e adevărat ce se mai zice? Că nu putem prinde balene fiindcă avem un Iona la bord? Ce-i ăla un Iona?

— Un Iona[73], spuse Manjiro, e cineva care aduce ghinion unei nave.

Încercă să îşi dea seama despre cine credea echipajul că îi aduce ghinion şi era cât pe ce să îl întrebe pe Daniel când fu întrerupt de nişte strigăte care veneau de dedesubt. Văzuse cineva balene în timp ce el şi Daniel îşi neglijau îndatoririle? Îşi întoarse privirea către mare, căutând un jet sau o coadă, şi zări în apă nişte dâre întunecate: bancuri de peşti, chiar la suprafaţă.

— Pălămide! răsună strigătul.

Manjiro îi înmână lui Daniel fanionul cu care să semnalizeze vederea balenelor.

— Eşti pe cont propriu acum, zise el. Eu cobor să dau o mână de ajutor. Am fost pescar cândva, chiar în apele astea.

Daniel rămase sus, iar Manjiro se zori să coboare pe grijele.

Bărcile de vânătoare fură coborâte la apă şi echipele de vânători de balene se transformară în pescari. Era o uşurare să ai o treabă de făcut, aşa că Manjiro îşi ţinu mâinile ocupate şi capul plecat. Cu ani în urmă, în ziua în care el şi prietenii săi descoperiseră bancul de macrouri chiar înainte de furtună, bărcile se umpluseră de peşti lucioşi; la fel se întâmplă şi acum.

Un strigăt îl trezi din amintiri.

— Mung! îl chemă Daniel din vârful gabiei.

---

[73] Conform Bibliei, Iona a evitat să se ducă la Ninive, unde îl trimisese Dumnezeu, îmbarcându-se în schimb pe o navă. Corabia a fost prinsă de o furtună cumplită, care nu a încetat decât atunci când Iona, la cererea sa, a fost aruncat în apă, unde a fost înghiţit de un chit.

Arătă cu fanionul către largul mării. Urmărindu-l, Manjiro întrezări ceva, dar numai o clipă. Îşi odihni ochii şi apoi îşi lăsă privirea să se întoarcă spre punctul acela.

— Ocheanul tău, domnule Aken? zise el şi Scărpinici îi dădu telescopul lui.

Ceva sălta pe valuri. O barcă. Nu, un şir de bărci, frumoase ca un colier de perle. Inima îi zvâcni în piept.

— Japonezi? întrebă Scărpinici.

Manjiro simţi că i se usucă gura.

— Da, cred că da, hârâi el.

— Păi ia-o într-acolo, omule! îl îndemnă Scărpinici. Hai să vâslim până la ei şi să stăm de vorbă.

Manjiro vru mai întâi să-şi adune câteva lucruri. Revenit la bordul lui Franklin, mâinile îi tremurară în timp ce îşi trase peste pantaloni vechea lui tunică, odinioară aspră şi ţeapănă, acum atât de roasă, încât aproape că puteai să vezi prin ea. Îşi încinse mijlocul cu brâul de pânză şi îşi luă *tenugui*-ul zdrenţuit, care se lega în jurul capului. După ce înhăţă nişte biscuiţi de la bucătărie, se repezi pe punte şi dădu să strige. Acasă. În sfârşit, avea să meargă acasă! Nu îndrăznea să o spună cu voce tare, dar nici nu putea să nu se gândească la asta sau să îşi înăbuşe entuziasmul.

— Ce să le zic? îi strigă el lui Scărpinici, care îl aştepta în barca de vânătoare. N-am mai vorbit japoneza de ani de zile, decât cu Stafidă. Caii înţeleg japoneza, ştiai?

— Lasă asta. Treci în barcă. Hai să mergem!

Manjiro coborî în barcă şi începu să îşi facă de lucru cu *tenugui*-ul său. Era mai emoţionat chiar şi decât atunci când pleca la vânătoare de balene. Inima i se izbea de coaste atât de tare, că îl dureau.

Barca se desprinse de corabie şi el se pomeni imaginându-şi dealurile spectaculoase de pe coastă, scrâşnetul bărcilor trase pe nisip, voci vorbind în japoneză,

mirosul de peşte pus la afumat deasupra focului, duruitul ploii pe acoperişul de şindrilă, murmurul blând al satului şi familia sa, cu chipul luminat de surpriză şi de încântare la vederea lui. Îi lăsă gura apă la gândul feliei groase de jeleu de soia pe care avea să i-o pregătească mama pentru a-i ura bun venit acasă.

Plescăitul vâslelor bărcilor pescăreşti îl făcu să întoarcă privirea. Se pregăteau să o rupă la fugă.

— Nu!

Cuvântul îi ţâşnise de pe buze. Începu din nou, de data asta în japoneză.

— Vă rog, zise el, aveţi amabilitatea de a aştepta o clipă!

O barcă rămase în urmă pe când celelalte se îndepărtară vâslind. Aken şi Manjiro se apropiară de luntre, dar feţele pescarilor erau ca nişte măşti.

— Par îngrijoraţi, şopti Scărpinici.

— Sunt, zise Manjiro. Văzându-te pe tine e ca şi cum ar vedea un spiriduş. Poate că şi eu semăn cu unul.

De-abia acum îşi dădea seama că era greu să ai încredere într-un om îmbrăcat ca un cerşetor, dar care naviga la bordul unei corăbii măreţe, care se alăturase unor diavoli străini şi le vorbea limba.

— Nu te teme, spuse el, mai mult pentru sine decât pentru Scărpinici. Sunt sigur că, odată ce-o să vorbesc cu ei, totul o să fie în regulă.

Pescarii îşi ţinură vâslele cufundate în apă, dar aşteptară ca barca lui să se apropie de a lor. Luară biscuiţii care le fură oferiţi şi în schimb îi oferiră nişte pălămide prinse de ei.

— Vă mulţumesc. Sunteţi amabili, zise el în japoneză, dar am prins şi noi din belşug.

Cuvintele îi ieşiră de pe buze ţepene şi ruginite.

Ei îl priviră fără nicio expresie şi îi făcură din nou semn să ia nişte peşte.

— Nu, vă mulţumesc foarte mult, zise el din nou, dar nu ne trebuie peşte.

Pescarii se sfătuiră între ei şi pe Manjiro îl cuprinse spaima când îşi dădu seama că nu înţelege ce spun. Dialectul lor era diferit de al lui. Poate că locuiau la mare depărtare de satul său. Chiar şi el vorbea alt dialect decât Denzo şi ceilalţi pescari, şi ei locuiau numai la câteva sate distanţă.

Urmă un moment de tăcere, în care Manjiro nu auzi decât valurile izbindu-se de barcă şi sunetul dureros de familiar al sandalelor de paie frecându-se de fundul de lemn al luntrii când pescarii îşi mişcau picioarele.

Ceva-ceva tot trebuiau ei să înţeleagă, îşi zise Manjiro şi spuse clar şi răspicat, în cea mai bună japoneză a lui:

— Mă puteţi lua cu voi?

Ei se retraseră, încercând în mod vădit să stea cât mai departe de el.

Să le ceară să-l ia cu ei era prea mult. Erau înspăimântaţi – şi pe bună dreptate, căci şi-ar fi pus vieţile în pericol; înţelegea asta acum.

— Atunci aţi putea să transmiteţi un mesaj? încercă el. Un mesaj pentru mama?

Scotoci în buzunarele pantalonilor după scrisoarea pe care o pregătise. Exclamaţiile de surpriză ale pescarilor îi amintiră de propria sa uluire când văzuse întâia oară buzunare.

Le întinse scrisoarea, dar ei se uitară la plic de parcă ar fi putut conţine otravă.

— Nu-i decât un mesaj pentru mama, zise el. Spune numai atât: „Sunt în viaţă”.

Încercă din nou să le dea plicul, dar nimeni nu se întinse să-l ia. De fapt, pescarilor nici măcar nu li se mai vedeau mâinile.

— Îmi pare rău! Îmi pare rău! Vă rog!

Ştia că nu vor lua mesajul. Deja ridicau pânza, manevrau cârma, apucau vâslele.

Şi apoi se îndepărtară, pornind către insulele joase şi întunecate pe care le vedea cu ochii minţii, insulele care erau căminul lui, luându-i inima cu ei.

28 UN MOMENT

— Mung! îl strigă căpitanul Davis, privindu-l încruntat, încerci să dezertezi de pe Franklin?

— Nu, domnule. Eu... noi... se bâlbâi Manjiro. Mi-ai promis că, dacă ajungem suficient de aproape de insule, o să pot să încerc să ajung acasă. Nu-ţi aminteşti? Căpitane, dă-mi o barcă.

Aruncă o privire către pescarii care se îndepărtau. Dacă ar fi plecat acum, s-ar fi putut ţine pe urmele lor.

— Pot să vâslesc de aici, se rugă el.

— Nu mă pot lipsi de o barcă de vânătoare. Ar trebui să ştii asta, zise Davis.

— Atunci trimite un echipaj cu mine ca să aducă barca îndărăt.

— Ce?! Să-mi pun echipajul în pericol? Ce m-aş face fără echipaj? Te aştepţi să navighez fără echipaj?

— Numai câţiva camarazi, domnule.

— Tunete şi fulgere, nici vorbă!

Căpitanul Davis îi întoarse spatele, blestemând.

— Auzi, să-ncerci să furi una dintre bărcile mele din lemn de cedru! Şi când te gândeşti că cedrul alb s-a scumpit cu trei la sută anul ăsta! răcni el, lovind furios

puntea cu bastonul. Dacă vrei să mergi în China, din partea mea n-ai decât să înoţi până acolo!

Davis se îndepărtă mânios, lovind cu bastonul în toate obiectele pe lângă care trecea şi făcându-i pe marinarii de pe punte să se ferească din calea lui.

— Să fiu afurisit, dacă mai încerci o dată, o să fii pedepsit pentru dezertare! M-ai auzit?

29 ŢESTOASA DE MARE

FEBRUARIE 1848 (PRIMUL AN KAEI, ANUL MAIMUŢEI)

Mai trecu un an. Puţine balene fură văzute, iar majoritatea vânătorilor, lipsite de succes. Echipajul deja se demoralizase, iar căpitanul nu-şi afla odihna. Apoi vântul încetă să mai bată. Marea era ca o tipsie uriaşă de argint. Soarele sclipea necruţător pe suprafaţa ei. Zi după zi trecea fără nicio adiere şi vasul stătea neclintit, cu pânzele atârnând fără vlagă.

Echipajul era la fel de lipsit de vlagă ca velele. Un marinar plimba fără tragere de inimă un şomoiog ud, într-un efort inutil de a răcori puntea. Alţi doi ciopleau cu mişcări încete oase de balenă, încercând să creeze în sculpturile lor însufleţirea care lipsea la bord. Câţiva îşi oblojeau băşicile căpătate cu o zi înainte dând la vâsle. Căpitanul insistase să încerce să-l scoată pe Franklin din apele acelea nemişcate. După ce vâsliseră patru ore sub soarele incandescent, se aleseseră cu arsuri pe mâini şi pe spate.

Mici pâlcuri de bărbaţi îi aruncau lui Manjiro priviri mohorâte când trecea pe lângă ei. Un grup care şuşotea lângă copastie amuţi brusc când el apăru în preajmă. Manjiro se obişnuise cu asta şi încetase să se mai

sinchisească. Din ziua în care încercase să discute cu pescarii japonezi, nu-i mai păsa de nimic.

Se rezemă de arborele principal şi privi oceanul, încercând să-şi amintească ce anume îl motivase până atunci. Ca printr-un văl transparent, îşi aminti cu câtă disperare îşi dorise să se întoarcă acasă. Dar acum ştia că asta nu se va întâmpla niciodată.

Nu conta, îşi zise el. Oricum nu ar mai fi fost acceptat acasă. Mai bine să-şi trăiască zilele în mijlocul acestei mări nesfârşite şi neclintite. Dacă nu ajungeau să pună în curând piciorul pe uscat, probabil că zilele astea nici nu aveau să mai fie prea multe. Puţina apă care le mai rămăsese era stătută şi duhnea, iar biscuiţii erau compuşi mai mult din gărgăriţe decât din pâine. Unii membri ai echipajului se îmbolnăviseră de scorbut.

O voce aspră străpunse tăcerea.

— Tot nu-i vânt? Şi nici urmă de balene, presupun.

Manjiro recunoscu glasul căpitanului, care le vorbea marinarilor de pe dunetă. Nu-l putea vedea pe Davis şi, fiind ascuns de catarg, nici căpitanul nu-l vedea pe el.

Echipajul amuţise. Nimeni nu voia să-l înfurie pe căpitan. Davis începuse să-şi altoiască oamenii mai întâi cu limba lui ascuţită, pe urmă trecuse la biciuiri adevărate, cu „pisica”[74], şi acum ajunsese să se plimbe pe punte fluturând o muschetă.

— Ştiu că sunt superstiţioşi printre voi. Credeţi că nu ştiu că vorbiţi despre un Iona la bord?

Oare căpitanul era cel pe care echipajul îl credea Iona? Sau nu cumva Manjiro era cel pe care-l învinovăţeau pentru ghinionul lor? Manjiro înghiţi în sec.

— Tu să fii, Pantaloni Vărgaţi? i se adresă căpitanul Davis lui Wilcox. Tu, Ochi Peticit? îl întrebă el pe Grimley.

[74] Pisica cu nouă cozi, bici folosit în marină pentru administrarea pedepselor

Nooo, cred că ştim cu toţii cine e Iona, nu? Unde-i? A venit vremea să ne ocupăm de treaba asta.

Manjiro îşi ţinu respiraţia. Echipajul ştia unde se afla. Aveau ei să îl pedepsească aşa cum auzise că erau pedepsiţi ghinionişti Iona? Aveau să-l arunce peste bord?

— Dacă niciunul dintre voi, neisprăviţilor, nu-l aduce încoace, o să încep să vă arunc pe voi în mare, unul câte unul. Cu cine să încep? Şi-aşa sunteţi la fel de inutili cu toţii. Uite-l pe bătrânu' ăsta pe jumătate orb: cine o să-i simtă lipsa? Uite şi-un copil, la fel de inutil şi el, un ageamiu!

Manjiro îl auzi pe Daniel ţipând de parcă ar fi fost strâns de gât şi sări din dosul catargului. Preţ de o clipă, chipurile posomorâte ale mateloţilor se întoarseră spre el, iar Manjiro le privi la rândul lui. Se uită la figura schimonosită de mânie a căpitanului care odinioară îi fusese prieten. De sub braţul lui, faţa speriată a lui Daniel îşi privea rugător tovarăşul de veghe.

— Uite-l, zise Davis. Până şi el ştie unde-i hiba. Înşfăcaţi-l!

Dar un strigăt dinspre babord le distrase atenţia tuturor. Căpitanul îi dădu drumul lui Daniel, care o zbughi, şi echipajul se repezi spre copastie să vadă ce se întâmplase. Ceva plutea la suprafaţa apei. O ţestoasă marină uriaşă, ca o umbră imensă. Când făptura din adâncuri îşi întoarse ochiul întunecat către el, Manjiro se simţi străbătut de un fior.

— Carne proaspătă! hăuli unul dintre marinari.

— Prindeţi-o! ţipă un altul.

— Ucideţi-o! strigă un al treilea.

Cineva smulse un cuţit din mâna altcuiva şi-l azvârli către făptură, în ciuda strigătelor de protest ale posesorului. Cuţitul lovi capul ţestoasei, crestându-i pielea,

după care alunecă şi se pierdu în mare. Din rană începu să se prelingă sânge, colorând apa în roşu.

— Coborâţi o barcă!

— O plasă!

— Harpoanele!

Ţestoasa înotă o vreme în cerc şi pe urmă se scufundă.

Manjiro o privi o clipă, după care îşi trase un cuţit scurt de la cingătoare, îşi aruncă încălţările şi, luându-şi avânt, sări în apă.

Se scufundă din ce în ce mai adânc în oceanul de un verde întunecat, spintecând apele cu cuţitul. Bule de aer şi o dâră fantomatică de sânge se înălţau ca un fum dinspre ţestoasa care cobora. Manjiro se ţinea după ea.

Atinse cu degetele carapacea tare şi îşi încleştă degetele în jurul unei înotătoare. Se simţi smucit şi târât de animal şi fu surprins de forţa şi de viteza acestuia. Totul părea să alunece în jurul său, în timp ce gonea printre nuanţe strălucitoare de albastru şi de verde. Bule de aer se lipeau de pielea lui, reci ca gheaţa.

Sărind singur, îl scutise pe căpitan de osteneala de a-l arunca peste bord. Dar nu se ducea pur şi simplu la fund. El şi ţestoasa mergeau cu un scop, îndreptându-se spre ceva. Timpul dispăruse. Erau doar ei doi şi liniştea oceanului.

Când era mic, mama lui Manjiro îi spusese povestea lui Urashima Taro. Taro, un pescar sărac, salvase o ţestoasă de nişte băieţi răi, care o chinuiau. Ţestoasa îl răsplătise pe Taro ducându-l într-o lume fermecată, aflată pe fundul mării.

Parcă auzea aievea glasul mamei spunându-i povestea băiatului pescar şi a prinţesei pe care o iubise el în regatul de sub apă. Prinţesa purta o rochie din cochilii trandafirii,

strălucitoare, fiecare sclipind ca o stea, iar în păr avea împletite bijuterii scânteietoare.

„O serveau douăzeci de fecioare, fiecare într-o rochie sclipitoare de melci marini şi perle”, îi şopti vocea mamei la ureche. „În palat era aşternută o masă încărcată cu... De ce asculţi povestioara asta prostească, măi copile? O să te îneci dacă nu-i dai drumul ţestoasei şi nu ieşi la suprafaţă!”

„Nu pot”, zise Manjiro în gând. „Ţestoasa mă duce spre locul ăla...”

„Ştii cum se termină povestea. Taro trăieşte ca un prinţ, dar ce sfârşeşte prin a-şi dori mai mult ca orice?”

„Să se întoarcă acasă”, îşi zise Manjiro. Să se întoarcă acasă şi să-i vadă pe bătrânii săi părinţi. Taro îşi dorea asta cu atâta ardoare, încât a părăsit-o pe prinţesa cea frumoasă şi a plecat din regatul ei sclipitor. Manjiro nu avea nevoie să ajungă într-un regat de sub mări ca să ştie că asta îşi dorea şi el, mai mult ca orice.

Se hotărî să înoate spre suprafaţă. O să înoate spre suprafaţă, o să respire şi o să trăiască. O să găsească în cele din urmă o cale de a ajunge acasă. O să-şi regăsească vechii prieteni şi vor merge acasă împreună.

Va face toate astea. Dar mai întâi, ţestoasa. De câte ori, pe Insula Păsărilor, nu se uitase cu jind la ţestoasele marine care pluteau în ocean? În cele cinci luni nesfârşite, Manjiro reuşise o singură dată să ucidă o ţestoasă – şi fusese una mică.

Bâjbâi, căutându-i capul. Degetele sale găsiră gâtul musculos şi îl spintecară iute cu briceagul.

Se hotărî să recite mai târziu o *sutra* pentru ţestoasă. Dar deocamdată avea nevoie de aer. Urgent. Cu disperare.

Apucând ţestoasa de o aripioară, Manjiro începu să înoate spre suprafaţă. Tot mai sus, dând din picioare, trăgând după el trupul cel greu. Îşi simţea plămânii pe

punctul de a exploda şi ştia că trebuie să respire. Dacă nu putea să inhaleze aer, avea să inhaleze apă, dar de respirat, trebuia să respire.

Deasupra lui, soarele străpungea penumbra apei şi Manjiro se avântă spre el.

Un foşnet şi apoi un zgomot puternic. Aerul îl învălui aşa cum îl învăluise apa cu o clipă în urmă, iar Manjiro îl trase în piept cu lăcomie. Când îşi ridică privirile spre navă, îşi văzu tovarăşii lovind puntea cu picioarele şi strigând. Nu, nu strigând, ci aclamând! Şi râzând. Până şi Jolly zâmbea. Căpitanul însă nu. Îi aruncă lui Manjiro o căutătură cruntă şi îi întoarse zorit spatele.

30 ÎN APE PRIMEJDIOASE

La un moment dat în timpul nopţii, Manjiro se deşteptă. Se schimbase ceva. Nu reuşi să îşi dea seama de la început ce anume. Dar când auzi murmurul apei în jurul carenei[75], clinchetul insistent al vergilor şi trosnetul velelor întinse de vânt, ştiu: corabia se mişca!

Îşi trase pantalonii pe el şi urcă pe punte. Vântul îl ciufuli triumfător şi-i umflă cămaşa. Marea şi cerul păreau de catifea, noaptea, brodată cu un milion de stele scânteietoare, iar fiecare val, poleit cu argint de lumina lunii.

Se părea că toţi membrii echipajului ieşiseră pe punte. Vântul le spulberase proasta dispoziţie şi, când Manjiro trecea pe lângă ei, toţi îl băteau pe spate, îi strângeau mâna sau îi spuneau o vorbă bună.

[75] Partea din navă care se află sub apă.

Foarte ciudat! De ce erau deodată atât de prietenoşi şi de ce atât de tăcuţi? Oamenii umblau pe punte în vârful picioarelor, ca şi cum s-ar fi ferit de ceva.

Jolly stătea în preajma cuptoarelor, cu ochiul lui strâmb sclipind în lumina felinarelor. În jurul lui se adunase un mic grup de oameni care şuşoteau. Printre ei, Manjiro îi recunoscu pe Gridley, pe Dunn şi pe fierarul Lafayette. Nu era nimic neobişnuit în asta, cu excepţia patimii cu care discutau.

Îi aruncară o privire şi el se îndepărtă, presupunând că aveau să se încrunte la el, ca de obicei.

— Mung! îl chemă Dunn în şoaptă.

— Aici! Îi făcu semn Gridley.

Manjiro se apropie de pâlcul de oameni.

— Ai fost foarte viteaz astăzi, zise Dunn. Să te scufunzi aşa după ţestoasa aia...

— Ai făcut să ni se întoarcă norocul. Uite, acum avem vânt în pânze! spuse Gridley.

Daniel se apropie de ei lipăind, cu răsuflarea tăiată.

— Căpitanul e în cabina lui, şopti el. Poate ar trebui să-l încuiem acolo!

— Nici c-am auzit idee mai proastă, pufni Jolly cu arţag, smulgându-i lui Daniel şapca din cap şi pocnindu-l cu ea peste ceafa. Unde crezi tu că-s depozitate armele de foc? Nu, ne ţinem de plan.

— Jolly are un plan, ţinu Daniel să explice.

Jolly îi mai trase una peste scăfârlie.

— Tocmai am zis asta, nu?

— N-are niciun plan, interveni Lafayette.

— Cine zice că n-am? se răsti Jolly. Vrem să preluăm controlul vasului, îi şopti el lui Manjiro.

— Dar asta-i... răzvrătire, zise Manjiro.

— Şşt!

— Acuzaţia de răzvrătire e foarte gravă, continuă Manjiro, coborându-şi vocea până la o şoaptă. Poţi să fii şi spânzurat pentru asta.

— Şi crezi că noi nu ştim? spuse Jolly. Doar vezi şi singur care-i situaţia! Am încercat să te pun în gardă în legătură cu Davis încă din prima zi, da tu te-ai încăpăţânat să rămâi!

— M-ai pus în gardă cu privire la Davis?!

— Sigur! zise Jolly. Despre cine ai crezut că vorbeam?

— Despre tine! Am crezut că mă ameninţai.

— Ptiu! scuipă Jolly. De mine ţi-ai găsit să-ţi fie teamă, când căpitanu' umblă de colo-colo în izmene, certându-se cu norii şi ameninţând echipaju’ cu muscheta?

— Căpitanu’ tot o să omoare pe cineva într-o bună zi, ascultă aici! întări Gridley.

— Domnul Aken ştie despre asta? întrebă Manjiro.

Urmă o clipă de tăcere, apoi Jolly zise:

— N-avem încredere în el. Nici în tine, ca să fiu sincer. Din moment ce voi aţi fost prieteni cu Davis pă John Howland şi-aşa mai departe.

O clipă, Manjiro se întrebă dacă nu era vorba despre o urzeală complicată menită să-l bage pe el în bucluc.

— Care-i planul? apucă el să întrebe, dar fu întrerupt de un bubuit puternic.

Se întoarseră în direcţia din care se auzise zgomotul şi îl zăriră pe căpitan, care părea să plutească de-a lungul dunetei în cămaşa lui albă de noapte, cu muscheta în mână.

— Parcă-i o fantomă, murmură Lafayette.

Davis se opri să reîncarce arma, când bombănind în barbă, când strigând:

— Să faceţi bine să găsiţi balene, mocofani leneşi, sau o să aflaţi cum muşcă un glonţ de muschetă!

Umbla pe punte, delirând. Când se apropie de cuptoare, se întoarse o clipă cu spatele şi camarazii lui Manjiro se folosiră de prilej ca să se ascundă în dosul unei bărci. Manjiro se întoarse şi-l zări pe Davis măsurându-l mânios din priviri.

— Să nu crezi că nu ştiu ce pui la cale.

Manjiro simţi sudoarea prelingându-i-se pe spate.

— Plănuieşti să-mi furi una dintre bărcile de vânătoare!

— Nu, domnule! protestă Manjiro, uşurat că măcar căpitanul nu părea să ştie despre revoltă. Chiar dacă aş plănui aşa ceva, am lăsat de mult în urmă arhipelagul Japoniei. De-acum e prea departe ca să mai am trebuinţă de o barcă.

— Deci recunoşti că plănuieşti să furi o barcă?

— Nu, domnule. Spuneam numai...

— Dă-i bătaie, ia o barcă, zise căpitanul. Coboară o barcă la apă, acum!

Manjiro şovăi.

— Dă-i bătaie, omule! De ce nu te mişti? răcni căpitanul Davis, izbind puntea cu patul muschetei. Coboară barca!

Preţ de o clipă, Manjiro îşi plecă ochii, neştiind ce să facă. Nu putea să nu respecte un ordin direct! Dar dacă se supunea, ar fi insistat Davis ca Manjiro să fie lăsat pradă valurilor? Aici? Singur? În întuneric şi în bătaia vântului, la sute de mile de orice uscat?

Auzind cocoşul muschetei, Manjiro îşi ridică privirea. Căpitanul Davis îşi sprijinise arma pe umăr şi privea de-a lungul ţevii, ochindu-l.

31 HARPONIER

După ce trecu primul val de frică, Manjiro îşi dădu seama că tremura nu de teamă, ci de furie. Încercă să îşi potolească mânia, dar nu reuşi. Davis nu avusese nicio clipă intenţia să-l lase să se ducă acasă, în Japonia. Fusese o minciună ca să-l facă să se angajeze la bord pe o leafă de steward.

„Ce ar fi făcut căpitanul Whitfield în locul meu?” se întrebă Manjiro. Şi el se mânia uneori pe echipajul său şi îşi făcea furia cunoscută, dar îşi păstra mereu cumpătul.

— Domnule Davis! zise Manjiro cu asprime, aşa cum îşi imagina că ar fi făcut căpitanul Whitfield.

Davis tresări uşor: Manjiro îl luase prin surprindere. Dar, chiar şi aşa, îşi păstră arma aţintită asupra lui.

— Băiete, tu nu-ţi mai ştii lungul nasului! mârâi Davis, smucind ţeava muschetei către Manjiro. Eşti un subaltern! Nu aşa se vorbeşte cu căpitanul!

Mânia lui Manjiro dădu în clocot. Simţea furie pentru fiecare împrejurare în care fusese tratat ca un ins care nu merita să fie ascultat, ca un om care nu avea nimic de spus, ca o persoană a cărei opinie nu conta, indiferent dacă era din cauza familiei în care se născuse, a felului în care arăta, a dificultăţii de a vorbi limba sau a rangului său social.

— Ba o să spun ce-am de spus! zise el ferm.

Davis tresări şi făcu un pas îndărăt, iar Manjiro înaintă spre el.

— O să petrec trei sau patru ani pe vasul ăsta. Şi pentru ce? spuse Manjiro, înaintând hotărât către Davis, care bătea în retragere. Sunt un navigator educat, un dogar priceput şi fac o muncă de matelot pe nava asta pentru cota unui steward. Mi-ai promis o şansă să mă

întorc acasă! Ai făcut-o numai ca să mă faci să semnez ca steward, pe o nimica toată, nu? Celorlalţi ce le-ai promis?

Davis se retrăsese deja până la barca în dosul căreia se ghemuiseră tovarăşii de echipaj ai lui Manjiro. Acesta se repezi şi-i smulse muscheta din mână, iar Jolly şi ceilalţi îi săriră în spinare, culcându-l la pământ.

În aceeaşi clipă, răsună un strigăt din vârful arborelui mare:

— Cozi şi jeturi!

Urmă o tăcere nefirească, pe parcursul căreia toţi se priviră nedumeriţi. Chiar erau balene? Dacă fuseseră într-adevăr văzute balene, căpitanul ar fi trebuit să le dea ordinele necesare. Dar ei tocmai îl legau pe Davis fedeleş cu un capăt de parâmă.

— Ia uitaţi-o! strigă observatorul.

— Încotro? îi răspunse Jolly.

— La două grade în bătaia vântului, veni răspunsul.

— Cât de departe? strigă Jolly.

— La o milă şi-un sfert!

— Stabiliţi un curs de urmărire pe parcursul nopţii, se auzi o voce din spatele lor.

Manjiro se răsuci. Era domnul Aken.

— Sper că vă daţi seama de consecinţele acţiunilor voastre.

Aken se aplecă şi ridică muscheta căpitanului de pe punte.

— Da, domnule, murmurară oamenii.

— Răzvrătiţii pot ajunge să danseze la capătul funiei, dacă sunt găsiţi vinovaţi de revoltă fără temei, zise Aken.

Oamenii îşi plecară capul.

— Cu toate acestea, continuă Aken, dacă putem să ne întoarcem acasă cu magazia plină de butoaie cu untură şi de spermanţet, n-am nicio îndoială că proprietarii navei vor fi suficient de mulţumiţi ca să ne ierte aceste nereguli.

Mai ales că-i clar ca lumina zilei că minţile bietului domn Davis sunt cam împrăştiate.

Mateloţii îşi murmurară acordul.

— Şi-acum, zise domnul Aken, haideţi să ne apucăm să alegem ofiţeri noi. Avem balene de vânat!

După ce Davis fu închis în siguranţă sub punte, domnul Aken fu votat căpitan, al doilea secund fu promovat secund plin, iar ceilalţi avansară ca să ocupe locurile libere. Se stârniră discuţii despre ocuparea poziţiei de harponier, care rămăsese vacantă. Gândurile lui Manjiro zburaseră însă în altă parte: se întreba care or fi fost intenţiile iniţiale ale răzvrătiţilor. Nu credea că revolta decursese după vreun plan anume. Se petrecuse pur şi simplu.

— Este important să alegem cu mare grijă cârmacii bărcilor şi echipajul lor, spuse domnul Aken, care ţinea să le reamintească membrilor echipajului că datoria lor sacră era să prindă balene. Altminteri cum o să-şi mai păstreze soţiile şi fiicele noastre mijlocelul subţire, fără oase de balenă care să le strângă corsetele? Gândiţi-vă cum o să lenevească toţi caii pe străzi, oprindu-se să tragă câte un pui de somn, în timp ce oamenii din trăsuri o să ne blesteme pentru că nu le-am adus fanoane din care să-şi facă bice. Gândiţi-vă la toate pălăriile şi şepcile, bretelele, bonetele şi panglicile rămase fără întăritură. Şi cum rămâne cu undiţele, cu detectoarele de apă[76], cu întăritoarele pentru spate, curăţătoarele de limbi, suporturile pentru peniţe, şanurile pentru cizme, limbile de pantofi şi periile de toate soiurile, care nu pot fi fabricate fără ajutorul măreţei balene? Maşinăria însăşi a lumii

[76] Dispozitive în forma literei Y folosite de persoanele care pretind că pot găsi apă sub pământ. De obicei se confecţionează din lemn, dar s-au folosit şi oase de balenă.

noastre ar sta în loc dacă n-ar mai fi unsă cu ulei de balenă! Şi, mai presus de orice, gândiţi-vă la prietenii, vecinii şi familiile noastre, care ar rămâne pe întuneric, fără ulei pentru lămpi! În zori ne aşteaptă nişte balene. După cum ştiţi, ne trebuie harponieri cu experienţă şi, mai ales, camarazi în mâinile cărora să ne putem pune viaţa.

După acest discurs, se aşternu tăcerea. Mateloţii cugetau la cele auzite. Toţi îşi doreau în aceste posturi persoanele cele mai de încredere, cu sângele cel mai rece şi mintea cea mai clară.

— John Mung! strigă cineva.

— Da! Da! se înălţă un cor de voci.

— Să votăm, zise căpitanul Aken.

Votul făcu ocolul grupului şi toată lumea zise „da” până se ajunse la cea din urmă persoană: Jolly.

— Îl cunosc pe John Mung, spuse Jolly după o clipă de tăcere. Am fost cu el la prima lui vânătoare de balene, la bordul lui John Howland. Nu înţelegea niciun cuvânt din ce spuneam.

„Ei, asta nu e chiar adevărat”, îşi zise Manjiro.

— Şi pă cuvântul meu că i-am dat niţel de furcă.

„Puţin spus”, îşi zise Manjiro.

— Şi n-am fost deloc încântat să-l văz la bordul lui Franklin, drept să spui. Dar recunosc că are curaj şi ne-a arătat-o când a sărit în mare după haleala noastră. Şi are şi tupeu, pe care l-a dovedit în noaptea asta, când l-a înfruntat pă fostul nostru căpitan. Faptul că poate rezista o veghe întreagă cu Danny al nostru – şi îl arătă pe Daniel cu degetul – demonstrează că are răbdare. Şi poa’ să se şi lupte la nevoie, chestie pe care o ştiu din... proprie experienţă, adăugă el, scărpinându-şi ochiul bolnav. Aşa că votul meu e „da”, aş zice.

Votul fusese unanim. Manjiro era de-acum John Mung, harponier pe vasul Franklin.

32 BALENA

Manjiro nu avu timp nici măcar să se gândească dacă îşi dorea să fie harponier, că se şi pomeni aşezat la pupa bărcii de vânătoare, cu genunchiul îndesat în tachet[77], gata să arunce harponul. Auzea ca de departe îndemnurile cârmaciului de la prova.

— Trageţi, băieţi! Trageţi cu furie! Aşa, bun, ne apropiem! Rupeţi-vă spinările! Să vă plesnească inimile! Să vă crape ficaţii şi bojocii! Trageţi! Trageţi, iubiţilor, trageţi, eroilor! Nu vă daţi bătuţi acum, naiba să vă ia! Daţi-i bătaie! Sunteţi treji sau dormiţi?

Din cauză că restul oamenilor erau aşezaţi cu spatele ca să vâslească, numai cârmaciul şi Manjiro, ambii cu faţa înainte, vedeau ce se petrecea dinaintea lor. Chiar lângă babord, o insulă păru să se ridice din ocean. Insula crescu şi crescu până când ajunse de mărimea unui continent, un continent cu un singur ochi enorm.

— Dacă aţi vedea balena aia, băieţi, aţi vâsli până v-ar ieşi ochii din cap ca nasturii, îi îndemnă cârmaciul.

Manjiro, în schimb, şi-ar fi dorit ca ei să nu vâslească atât de iute.

— Încet acum! Uşurel, flăcăi, uşurel... Acum! Harponier, pregăteşte fierul!

Manjiro îşi aminti cum, întâia oară când se aflase într-o barcă de vânătoare, se întorsese să-l privească pe Jolly, care stătuse unde stătea el acum. Îşi aminti cât de tare îl scârbiseră aceşti străini care ucideau cu atâta cruzime şi cum se temuse că l-ar putea ucide şi pe el, cu tot cu

[77] Banchetă scurtă, aflată la prova, cu o adâncitură în care harponierul îşi propteşte genunchiul pentru a avea mai multă stabilitate când aruncă harponul (n. a.).

tovarăşii săi. Acum lancea era în mâna lui. Prin comparaţie cu balena, nu părea mai mare decât acul de ţesut al doamnei Whitfield.

În depărtare vedea bărcile de vânătoare ale camarazilor săi înconjurând spinările lucioase ale altor balene. Balenele arătau exact ca nişte insule, îşi zise el, înfiorându-se la gândul că şi insulele Japoniei semănau cu nişte caşaloţi înconjuraţi de vânători, toţi cu harpoanele pregătite de atac.

— Harponier, ţine fierul bine! zise cârmaciul şi Manjiro se dezmetici.

Apa fierbea în jurul lor, pe măsură ce animalul se ridica tot mai mult la suprafaţă.

— Şi-acum... ia arată-i tu ei! strigă cârmaciul.

Ca însufleţită de o voinţă proprie, lancea ţâşni din mâna lui Manjiro. Totul păru să se oprească în loc în timp ce harponul se năpustea răsucindu-se către balenă, cu coada de oţel scânteind în soare. Nu-l mai putea întoarce din drum. Ceea ce avea să se întâmple nu mai putea fi evitat.

Jetul balenei avea să se înroşească de sânge până ce apa avea să se îngroaşe din pricina lui. Sifonul avea să se astupe cu sânge. Animalul avea să mugească de durere, să se zbată şi să moară.

Manjiro ştiu că zilele lui de vânător de balene se încheiaseră. Voia – trebuia – să se întoarcă acasă.

Pe când barca îşi târa măreaţa încărcătură înapoi spre corabie, Manjiro cugeta la viziunea pe care o avusese. Oare lumea occidentală va distruge ţara de care îşi amintea ca de căminul său? Ar fi fost mai bine ca japonezii să primească Vestul cu braţele deschise în loc să aştepte, neştiutori, să fie distruşi de el. Dar cum s-ar fi putut întâmpla asta? Compatrioţii săi îi urau pe „demonii

mâncători de leşuri” din lumea vestică. Cum ar fi putut să-i întâmpine cu braţele deschise?

Dincolo de dorinţa de a-şi vedea mama, rudele şi ţara natală, Manjiro simţi că mai avea un scop. Încă de când fusese în America îi venise o idee, dar crezuse că nu era decât un vis. Acum, îşi zise el, dacă reuşise să-l facă pe Jolly să renunţe la prejudecăţile sale, poate izbutea să facă acelaşi lucru şi în Japonia, chiar de-ar trebui s-o ia din uşă în uşă. Poate chiar avea să contribuie la schimbarea lumii.

Pentru aşa ceva, i-ar fi trebuit însă bani, mai mulţi bani decât ar fi putut face vânând balene. Trebuia să facă rost de o avere.

Abia atunci avea să-şi regăsească prietenii din Oahu şi să meargă acasă.

33 TORI

FEBRUARIE 1849 (CEL DE-AL DOILEA AN KAEI, ANUL COCOŞULUI)

Manjiro trăgea în piept mirosurile insulei, scăldându-şi ochii în culorile ei. Maimuţe gălăgioase se zbânţuiau prin copaci. Păsările zburau de la o creangă la alta ca o străfulgerare roşie, un fâlfâit albastru, o dâră de galben. După atâta timp pe mare, era o plăcere să îşi înfunde picioarele în nisipul cald şi să asculte foşnetul valurilor, murmurul mării întâlnind uscatul.

Franklin urma să se aprovizioneze de aici cu mâncare şi apă proaspătă, iar unora dintre membrii echipajului li se dăduse voie să coboare la ţărm şi să-şi facă propriile cumpărături. Viaţa la bord devenise mult mai bună de când domnul Davis fusese predat unei agenţii de baleniere

din Manila. Până acum probabil că fusese deja trimis acasă cu vreo altă corabie americană.

Insularii se grăbeau să iasă în întâmpinarea marinarilor cu marfă de vânzare: cartofi dulci, fructe ale arborelui-de-pâine, nuci de cocos, găini, maimuţe şi fuste împletite din ierburi. Un bărbat trecu în fugă pe lângă ei, trăgând după el un porc legat cu sfoară. Oamenii aduceau măşti făcute din coajă de nucă de cocos, coliere din colţi de rechin, covoraşe, coşuri împletite şi sculpturi din lemn.

Manjiro examina totul cu atenţie, în speranţa că va găsi un cadou pentru William Henry. Calculă de câţi ani era plecat. Avea acum douăzeci şi doi de ani şi, până când avea să se întoarcă în Fairhaven, William avea să împlinească cinci. Tânărul William merita un dar frumos, ca o compensaţie pentru toate Crăciunurile şi zilele de naştere de la care lipsise Manjiro.

Pe când se frământa să găsească un cadou potrivit, o voce cârâi îndărătul lui:

— *Konichiwa?*

Manjiro se răsuci şi cercetă mulţimea, căutând un chip ca al lui. *Konichiwa* însemna „bună ziua” în japoneză.

— *Konichiwa,* răspunse el. Bună ziua.

De unde venise glasul acela? Nu zărea pe nimeni.

— *Konichiwa?* zise din nou vocea misterioasă.

Manjiro se uită din nou în jur, până când privirea îi căzu pe o pasăre în culori strălucitoare, care se odihnea pe o creangă de palmier: un papagal.

Papagalul îl studie pe Manjiro cu un ochi scânteietor şi clipi, în chip de răspuns, Manjiro îi făcu şi el cu ochiul. Era aproape sigur că găsise un prieten deosebit pentru William Henry.

Se târgui cu stăpânul papagalului, care îl cumpărase de la cineva care, zicea el, „arăta ca dumneata”. Poate vreun alt japonez naufragiat. Întâlnise câţiva în călătoriile

sale, toţi căutând o cale de a se întoarce acasă. Manjiro nu ştia să fi reuşit vreunul.

Se zori să revină la bordul lui Franklin, nerăbdător să le facă tovarăşilor săi cunoştinţă cu papagalul. Dar, când ajunse, toată nava zumzăia de veşti incredibile: „Aur! În California e aur! Grămezi de aur! Se spune că sunt bulgări de aur mari cât pumnul, care zac pur şi simplu împrăştiaţi pe pământ. Nu trebuie decât să te duci acolo şi să-i culegi!”

Pe parcursul lungii călătorii către casă, Manjiro întoarse aceste veşti pe toate părţile. Se hotărî să se ducă. Se va duce în California şi aurul pe care îl va găsi acolo îl va folosi ca să se întoarcă în Japonia împreună cu prietenii săi.

Între timp, se puse să îşi înveţe papagalul, pe Tori (nume care în japoneză înseamnă „pasăre”), şi alte cuvinte în limba lui. Dat fiind că Tori ştia deja să spună *konichiwa,* îl învăţă şi „la revedere” (*sayonara*). Apoi „mulţumesc” *(arigatou gozaimasu)* şi „scuze” *(gomen nasai*). Astfel, William Henry avea să ştie deja câteva cuvinte când avea să-l viziteze pe Manjiro în Japonia.

Când ajunseră la New Bedford, Manjiro era mândru de vocabularul bogat al păsării. Abia aştepta să vadă sclipirea din ochii lui William Henry la vederea darului.

Când intrară în port, într-o zi frumoasă de septembrie, toţi cei de la bordul lui Franklin erau cuprinşi de nelinişte. Nu aveau nicio îndoială că veştile despre răzvrătirea lor ajunseseră la New Bedford. Cum or fi fost primite? Auziseră autorităţile şi varianta răzvrătiţilor? Nu era limpede dacă scrisorile lor ajunseseră acasă înainte să se răspândească alte versiuni ale incidentului.

Aşa că, văzându-l pe căpitanul Whitfield, care aştepta împreună cu soţia ca Franklin să tragă la chei, Manjiro se tulbură. Îşi aminti şi că se îmbarcase fără permisiunea căpitanului. Oare avea să fie supărat pe el? Îngrijorarea era însă amestecată cu încântarea de a-şi revedea bunul prieten după cinci ani de absenţă.

Cu Tori cocoţat pe umăr, Manjiro se apropie încet de soţii Whitfield.

— N-ai de ce să-ţi faci griji, John, îl întâmpină căpitanul Whitfield. Am auzit ce s-a petrecut şi toată lumea a înţeles situaţia.

Uşurat, Manjiro zâmbi şi o îmbrăţişă pe doamna Whitfield, apoi strânse mâna vechiului său prieten.

— Îmi pare rău că am plecat fără să mă consult cu tine, zise el.

— Nu e cazul. Sunt mândru că ai luat iniţiativa şi te-ai îmbarcat. Am auzit chiar c-ai fost promovat. Şi văd că ţi-ai mai făcut un prieten, zise el, făcând semn din cap către pasărea cocoţată pe umărul lui Manjiro.

— Aşa-i, dar vreau ca Tori să fie prietenul micuţului William.

Se uită în jur, căutându-l pe băiat.

— Unde e? E la şcoală? Învaţă bine? Sau dă o mână de ajutor la cules? Ah, pun pariu că-i face de ruşine pe lucrători cu hărnicia lui...

Manjiro se opri, observând capul plecat al căpitanului Whitfield. Prietenul său îmbătrânise. În părul îi sclipeau câteva fire argintii şi fruntea îi era brăzdată de riduri. La rândul ei, doamna Whitfield părea obosită şi roasă de griji.

— Vai, John, mă temeam eu că n-ai aflat, zise soţia căpitanului. Pe William Henry l-au lovit frigurile şi a murit cu ceva timp în urmă.

Vântul se stârni brusc şi Manjiro îl simţi pătrunzându-i până în măduva oaselor. Privi dealurile oraşului,

înflăcărate de culorile trecătoare ale toamnei. Cele mai frumoase lucruri de pe pământ sunt şi cele mai trecătoare, ştia asta. Dar faptul că ştia nu îi aducea nicio consolare. Ce lume era aceasta, fără William Henry? Toată strălucirea ei pierise.

— Adusesem pasărea pentru William Henry, ca să-l înveţe japoneză... Ca atunci când avea să vină în vizită în Japonia...

Manjiro nu reuşi să termine fraza.

Tori se foi pe umărul lui şi îi ciocăni creştetul cu simpatie.

— Bună, Henry, zise pasărea. *Konichiwa?*

În zilele ce urmară, Manjiro abia de ieşi din casă. Se uita la Tori, care zbura fără ţintă de la o mobilă la alta. Îi căzuseră penele. Era jigărit şi slab. Tânărului îi făcea rău să îl privească. Ce făcuse? Luase această pasăre frumoasă şi o adusese aici, departe de soare şi de briza caldă a oceanului, ca să-şi trăiască lunga ei viaţă într-un salon prăfuit. În loc să zboare de la un cocotier la altul, fâlfâia din aripi de colo-colo prin toamna posomorâtă.

Papagalul îl făcea să simtă ceva ce nu simţea de obicei: milă faţă de sine. Şi el fusese smuls şi dus departe de casa lui de forţe pe care nu le putea controla, silit să trăiască într-un mediu străin şi uneori ostil.

Dar ce era de făcut în privinţa asta?

34 DAGHEROTIPUL

OCTOMBRIE 1849, FAIRHAVEN

Manjiro stătea rezemat în sapă şi asculta vântul suflând printre copaci. Ar fi fost o zi bună pentru navigaţie.

Cu vântul din pupa, o corabie ca Franklin ar fi putut probabil să înainteze cu zece sau unsprezece noduri, punând o sută de mile între ea şi New Bedford înainte de apus. Se luptă să gonească aceste gânduri. Nu ar fi fost corect să-i părăsească acum pe soţii Whitfield; era nevoie de el aici. Încercă să nu îşi mai abată atenţia de la săpatul cartofilor.

— Mung!

Terry apăru în goană, oprindu-se lângă el ca să-şi tragă sufletul.

Vino cu mine.

— Nu pot. Muncesc.

— Ba nu munceşti, zise Terry. Te-am văzut. Visai cu ochii deschişi. Vino cu mine. A sosit omul cu portretele şi vreau să mă imortalizeze.

— Omul cu ce?

Terry îl apucă de braţ şi-l trase cu de-a sila pe drum, pălăvrăgind despre omul cu dagherotipul.

— Are o invenţie nouă, care se cheamă dagherotip şi care face portrete, zise el. Unii le zic fotografii.

La ieşirea din oraş dădură peste o căruţă pictată în culori vii, unde un bărbat încerca să fixeze o pancartă care fusese dărâmată de vânt. Când aceasta fu din nou ridicată, Manjiro citi: PORTRETE PERSONALE ŞI FUNERARE, 25 DE CENŢI PLĂCUŢA DE 0,06 ŢOLI[78]. Exemplare ale muncii fotografului erau aşezate la vedere, iar Manjiro şi Terry le priviră uluiţi.

— E minunat ce face aparatul ăsta, zise Terry încântat. E atât de precis, încât nici în oglindă nu te vezi aşa de bine. Şi rapid! Nu mai trebuie să stai zile sau săptămâni în şir ca să ţi se picteze portretul. Oricum nimeni nu şi-ar fi permis aşa ceva.

---

[78] 0,06 ţoii înseamnă 1,5 mm.

În timp ce străinul îşi pregătea aparatul, Manjiro se uită la fotografii. Erau portrete de familie, fotografii de nuntă şi chiar şi poze ale unor oameni recent decedaţi, ca amintire pentru cei care îi iubiseră. Era aşa cum spusese Terry: parcă ai fi privit chipul cuiva reflectat în oglindă.

— Ascultă, John. M-am hotărât. Plec în California ca să-mi încerc norocul în minele de aur. De-aia îmi fac portretul. E pentru ai mei, ca să-l aibă ca amintire de la mine. Cine ştie cât timp o să fim plecaţi!

— Noi? zise Manjiro. Dar cine mai merge cu tine?

— Păi tu, normal. Ce altceva să faci? Să câştigi o nimica toată vânând balene pentru tot restul vieţii?

Fotograful îl puse pe Terry să stea pe un scaun în faţa unui decor complicat şi îşi pregăti maşinăria, o cutie instalată pe un trepied înalt.

— Nu ştiu ce să zic, Terry, spuse Manjiro. Cum să-i părăsesc pe soţii Whitfield acum? Nu pot să plec şi să-i las singuri.

— O să te întorci. O să te întorci *bogat*!

Manjiro clătină din cap.

— Nu, Terry. Dacă plec, nu mă mai întorc. Singurul motiv pentru care voiam să plec era ca să câştig suficienţi bani pentru ca eu şi prietenii mei din Oahu să ne întoarcem în Japonia.

— Gata, acum nu mai vorbi, te rog, zise omul cu portretele, vârându-şi capul sub o pânză neagră care atârna de maşinăria lui în formă de cutie.

— Ceri prea mult, îi spuse Manjiro în glumă. Să-i ceri lui Terry să nu mai vorbească! Aşa ceva e imposibil.

Terry râse.

— Şi nu mai râde! se răsti bărbatul.

Terry încercă să se stăpânească şi îi făcu lui Manjiro cu ochiul, zâmbindu-i.

— Şi nu mai face cu ochiul.

Bărbatul îşi scoase capul de sub pânză şi îşi ridică mâinile spre cer.

— Şi nu zâmbi! Nu înţelegi? N-ai voie să te mişti deloc, altfel poza o să iasă neclară!

După câteva clipe de linişte, Terry şopti:

— Eşti un om în toată firea, John! Ai... cât? Douăzeci şi doi de ani? În ţara noastră, tinerii obişnuiesc să pornească la drum pe cont propriu. Căpitanul şi soţia lui nici nu se aşteaptă la altceva. O să mai aibă şi alţi copii, aşteaptă şi-ai să vezi. Sau mai bine nu aştepta. Hai să mergem.

Şi se plesni cu palma pe genunchi.

Fotograful reapăru, agitându-şi mustrător degetul către Terry.

— Ascultă, tinere. Nu mai permit aşa ceva. Dacă nu te potoleşti, imaginea n-o să fie decât o ceaţă. Dacă promiţi că-l faci să tacă, se rugă el de Manjiro, mai las din preţ la dagherotipul tău. Poţi să li-l dăruieşti celor dragi şi o să fie ca şi cum ai fi încă aici.

— Ce idee grozavă! exclamă Terry.

Manjiro nu credea că un dagherotip ar fi putut într-adevăr să înlocuiască pe cineva, aşa că refuză oferta. Cu toate acestea, şi-ar fi dorit să aibă o fotografie a mamei sale. Se întoarse cu spatele la portretele expuse şi încercă să-şi imagineze că privea un portret al ei; încercă să-i recompună trăsăturile în minte, dar erau învăluite în umbră, tristeţe şi dor.

Venise momentul să plece acasă, în Japonia. Cota sa de pe Franklin nu se ridicase decât la trei sute cincizeci de dolari. Nu era destul ca să ajungă acasă. Dar putea fi destul ca să ajungă în California.

Fotograful ieşi de sub pânza sa, clătinând din cap.

— Am terminat. Sper ca poza să nu fie mişcată, dar dacă vrei să încerci din nou, o să trebuiască să plăteşti din nou.

— Nu, zise Terry, o iau oricum o fi.

Când reveniră mai târziu să ia fotografia, Manjiro se întrebă dacă dagherotipul reuşise să surprindă expresia veşnic mirată a lui Terry. Dar fotograful avusese dreptate: Terry era o ceaţă, ca şi cum ar fi plecat deja.

35 CÂMPURILE AURIFERE

PRIMĂVARA ŞI VARA LUI 1850 (AL TREILEA AN KAEI, ANUL CÂINELUI)

— Cică albiile râului sunt acoperite cu aur, spuse Terry.

Citise din *Regiunile aurifere ale Californiei* pe tot parcursul drumului de-a lungul coastei Americii de Sud. Citise chiar şi în timp ce corabia lor se agita şi sălta pe valurile enorme din preajma Capului Horn[79].

— În California există filoane de aur care se-ntind pe sute de kilometri în lungime şi-n lăţime. Nu trebuie decât să scurmi puţin pământul ca să le descoperi!

Când plecară din San Francisco la bordul unui vas cu aburi ce se îndrepta către Sacramento, Terry începu să citească din *Trei săptămâni în minele de aur.*

— Aurul e de două ori mai greu decât plumbul, îşi informă el prietenul.

— Imaginează-ţi! zise Manjiro. Suntem pe un vas alimentat cu aburi.

— Aurul este de nouăsprezece ori mai greu ca apa, continuă Terry neabătut.

---

[79] Uneori, ca să nu traverseze Statele Unite de la est la vest, călătorie periculoasă, căutătorii de aur preferau să meargă pe mare, ocolind America de Sud.

— Vezi roata aia mare, de fier, învârtită de aburi? Aia face vasul să înainteze, nu vântul.

— Mă asculţi? spuse Terry. Am zis că aurul este de nouăsprezece ori...

— Şi viteza, Terry! Îţi vine să crezi ce viteză prinde?

În Sacramento luară un tren, o altă minune pe care Manjiro nu o mai experimentase până atunci. În timp ce Terry încerca să descrie ceva numit *long tom,* folosit pentru strecurarea aurului, Manjiro făcea schiţe ale trenului şi, din când în când, privea pe fereastră peisajul care îi zbura pe dinainte ca o ceaţă.

— Câte moduri de a te deplasa există pe lume! zise Manjiro. Când eram copil, în Japonia, nu cunoşteam decât două: barca de pescuit şi picioarele. Nu aurul, ci asta-i adevărata comoară: căile ferate şi vasele cu aburi şi velierele cu greement pătrat[80]. Lucruri care se mişcă rapid. Lucruri care m-ar putea duce acasă cât ai bate din palme. Nu e ironic că, pentru a ajunge mai repede acasă, trebuie să dezgrop cel mai greu metal din lume?

— O să trebuiască să ne drămuim bine banii, spuse Terry în timp ce săltau pe spinarea cailor de-a lungul cărăruilor săpate prin munţi. Unul dintre tipii ăştia mi-a zis că un borcan de murături şi doi cartofi dulci l-au costat unsprezece dolari.

Şi, în timp ce se chinuiau să străbată la pas o trecătoare prea abruptă până şi pentru cai, Terry continuă:

— O cutie de sardele costă şaisprezece dolari, o livră de pâine, doi dolari, o livră de unt, şase dolari... Şi cine ar fi crezut că munca o să fie atât de grea? Când te gândeşti că greul de-abia de acum începe, pentru că nici măcar n-am ajuns încă acolo!

---

[80] Nave cu pânze pătrate, spre deosebire de bărcile de pescuit, care aveau vele triunghiulare.

La capătul călătoriei, Terry şi Manjiro coborâră într-o vale abruptă, către un pârâu în care deja roiau căutătorii de aur.

— Uite un loc liber! îi strigă Manjiro lui Terry.

Malurile pârâului erau presărate cu târnăcoape, castroane şi lopeţi, iar pretutindeni fuseseră ridicate corturi strâmbe de pânză. Văzduhul răsuna de ordine răstite, de ţipete şi de certuri.

— Oricine a apucat deja să plece de aici probabil că a dat lovitura, zise Terry în timp ce el şi Manjiro păşeau prin apa rece ca gheaţa.

— Mai probabil a plecat cu inima frântă şi cu coada-ntre picioare, îi răspunse din vale un bărbat cărunt, murdar din cap până-n picioare de noroi uscat.

— Adu-ţi aminte ce ţi-am zis, se înverşună Terry. Aurul se va duce la fund, oriunde. De-aia trebuie să treci totul prin strecurătoare ca să dai de el. Ce ai acolo?

Manjiro se uită pe fundul sitei sale. Văzu noroi şi pietricele cenuşii, dar şi ceva scânteietor.

— Aur! strigă el.

Cât ai bate din palme, în jurul lor se adunară vreo zece indivizi, care se uitară în sita lui şi se puseră pe râs. Râdeau şi-l arătau cu degetul.

— Aurul prostului[81], zise unul dintre ei.

— La pachet c-un prost sadea! zise altul.

— Prostovanul! strigară ei, iar râsetele se întinseră în susul şi în josul pârâului.

Manjiro roşi. Terry îl bătu pe spate.

— Nu-ţi face griji, îl îmbărbătă el. N-am nicio îndoială că şi ei au păţit la fel prima oară când au văzut chestia asta.

---

[81] Pirită, mineral auriu, scânteietor, nici pe departe atât de valoros ca aurul, dar confundat adesea cu acesta de către căutătorii de aur.

Luă fărâmele scânteietoare şi le aruncă înapoi în pârâu.

— Vezi cum plutesc? Uite, acum le duce apa să mai prostească şi pe alţii. Ţi-aduci aminte ce ţi-am zis? Aurul e cel mai greu. Se duce la fund, îi facu el cu ochiul lui Manjiro când ceilalţi se întoarseră la muncă. În plus, aurul nu sclipeşte şi nu scânteiază. Are un luciu şters.

Deşi lui Manjiro îi venea să intre în pământ de ruşine, îşi plecă fruntea şi se întoarse la munca lui. În curând, fu absorbit de ritmurile ei: scobea fundul pârâului şi cernea noroiul, aluviunile şi nisipul, dimpreună cu acea substanţă scânteietoare care nu era aur.

Zilele se transformară în săptămâni, iar săptămânile, în luni. Doar experienţa acelor luni îndelungate de la bordul lui Franklin, când nu se zărea nici urmă de balene, îl împiedică pe Manjiro să-şi piardă speranţa. Scobeşte, cerne, spală, cerne, scutură, spală... Acesta deveni ritmul vieţii sale.

Alţi căutători de aur din preajma lui se dăduseră bătuţi. Munca grea, crizele de dizenterie, statul toată ziua în apa rece ca gheaţa şi traiul scump îi goniseră pe mulţi. Dar veneau şi mai mulţi decât plecau, aşa că pârâul era tot timpul plin de mineri.

Într-o zi, gândurile lui Manjiro pluteau undeva departe, în larg, pe o corabie, în timp ce trupul său făcea acelaşi lucru pe care îl făcea de luni întregi: scobea fundul pârâului, cernea şi spăla, amesteca şi spăla, până ce toate pietrele şi nisipul şi aluviunile dispăreau şi nu mai rămânea nimic. Apoi scobea din nou albia pârâului.

Ziua era senină. Terry se ocupa de alt sector al pârâului. Acolo, albia era plină de bărbaţi care stăteau în apa îngheţată, strecurând noroiul prin site sau folosindu-se de „leagăne” şi de câte un *long tom.* La urechile lui

Manjiro ajungeau clinchetul lopeţilor şi al sitelor, deopotrivă cu bombăneli, pălăvrăgeală şi crâmpeie de cântece: „Oh, din Sacramento vin, cu o sită pe genunchi…”

Dar, pentru o clipă, zgomotele se estompară şi în urechile lui Manjiro nu mai răsună decât un vuiet îndepărtat. Privea bulgărele greu, de culoare ştearsă, care rămăsese pe fundul sitei sale după ce tot restul fusese îndepărtat. „Deci aşa arată visele”, îşi zise el. „Nu strălucitoare şi scânteietoare. Doar un bulgăre de metal cu o strălucire stinsă. Mai greu decât apa, mai greu chiar decât plumbul.”

Pentru Manjiro, această bucată stranie şi diformă de metal însemna un singur lucru: că el şi prietenii lui aveau să se întoarcă acasă.

Partea a cincea

ACASĂ

Dedică-ţi inima în întregime unui singur ţel.

Hagakure: Cartea samuraiului

36 ÎNTRE DOUĂ LUMI

IANUARIE 1851 (AL PATRULEA AN KAEI, ANUL MISTREŢULUI)

Manjiro trăgea cu toată râvna de vâslele Aventurierului, sperând să călăuzească barca spre insulele pe care nu le putea vedea, dar despre care ştia că se aflau în spatele lui. Îşi imagina silueta lor întunecată ivindu-se şi dispărând cu fiecare mişcare a mării.

Totul se aranjase de la sine, în linii mari. Din San Francisco plecase la Oahu. Acolo îşi regăsise prietenii şi, după ce trecu bucuria revederii, discutase cu ei planul său. Găsiseră un căpitan dispus să-i ia şi pe ei la bord, împreună cu barca de vânătoare pe care o cumpărase Manjiro. Nava se îndrepta către China. Aveau să fie lăsaţi în preajma coastelor Japoniei şi puteau vâsli restul drumului în barca pe care Manjiro o botezase Aventurierul.

Totul mersese mai mult sau mai puţin conform planului, cu excepţia faptului că Toraemon refuzase să vină cu ei, iar Jusuke murise, spre întristarea lui Manjiro. Dar căpitanul navei Sarah Boyd fusese de acord să-i ducă până în apele Japoniei. Acum, în ziua plecării lor de pe corabie, era furtună.

— „Haideţi cu mine înapoi în Japonia”, spuse Goemon cât putu de tare, încercând să acopere urletul vântului. Aşa ai zis. Nu ai zis „Haideţi să murim împreună într-o furtună”.

Manjiro îşi scutură gheaţa din păr şi continuă să vâslească. Nu ştia dacă îndreptase barca spre uscat, dacă îi menţinea traiectoria sau dacă se ostenea degeaba. Dar vâslea în continuare.

— Am supravieţuit noi şi unei furtuni mai rele ca asta, zise Denzo, sau ai uitat?

Denzo se lupta să arunce afară apa care trecea peste bordul bărcii, în timp ce Goemon, speriat, se ghemuise pe fundul ambarcaţiunii.

Cu zece ani în urmă, fuseseră cinci. Manjiro îşi aminti cum se agăţa de banca bărcii în timp ce luntrea sălta pe marea învolburată. Vântul bătea cu putere. Grindina şi lapoviţa cădeau din norii cenuşii care se adunaseră pe cer. La fel ca acum.

— A fost mai deştept Toraemon c-a rămas în Oahu. Până şi Jusuke a avut bunul simţ de-a muri înainte să îndure asta! se văicări Goemon în timp ce un alt val îngheţat se abătea asupra lor. Chiar dacă o să supravieţuim furtunii ăsteia, o s-o facem numai ca să ne taie shogunul capetele. Ar fi trebuit să rămânem în Oahu – Goemon se apucă de parapetul bărcii – sau măcar să stăm în siguranţă la bordul lui Sarah Boyd în loc să plecăm în bărcuţa asta chinuită.

Manjiro strânse din dinţi, ca să nu se răstească la Goemon. Îşi aminti cât de tare suferise prietenul său de rău de mare pe John Howland, cât de mult ura oceanul şi că nu ar fi vrut să mai pună piciorul pe o navă niciodată. Urâse şi Insula Păsărilor, tot pentru că era înconjurată de apă.

Un nou val trecu peste marginea bărcii.

— E mai multă mare în barcă decât afară, se văicări Goemon.

— Atunci pune mâna şi arunc-o afară, nu mai sta degeaba! spuse Manjiro, azvârlindu-i o găleată.

Cu un scâncet, Goemon începu să arunce peste bord apa îngheţată.

— „Am cumpărat o barcă bună, care-o să ne ducă acasă”, aşa ai zis. „După ce ne apropiem suficient de insule, putem să contăm pe ea.” Altă idee deşteaptă de-a

ta. Ca şi mersul în America. Dacă America era aşa de minunată, de ce n-ai rămas acolo, cu prietenii tăi?

— Uitaţi! îl întrerupse Denzo. Pământ!

Manjiro, care stătea cu spatele ca să vâslească, putea doar să-şi închipuie stâncile zimţate, copacii strâmbaţi de vânt şi dealurile rotunjite răsărind din mare.

— Chiar am ajuns, nu? zise Goemon cu o încântare din ce în ce mai mare. Chiar suntem acasă!

— Acasă, zise Manjiro, plimbând cuvântul pe limbă ca pe o stafidă dulce.

Acasă. Oare chiar ajunseseră acasă?

Din cei zece ani în care fusese departe de Japonia, aproape şase şi-i petrecuse pe mare. Oare aşa avea să arate viaţa lui întotdeauna? Captiv pe o barcă, în ghearele furtunii, încercând cu disperare să vâslească spre un ţărm sau altul? Începuse deja să-i fie dor de America, aşa cum, cât timp fusese plecat, îi fusese dor de Japonia. În clipa în care carena bărcii se frecă de nisipul plajei, ştiu că îi va fi dor de familia sa din America la fel de mult cum îi fusese dor de familia lui de aici.

„Sper să nu mă uiţi niciodată”, îi scrisese el căpitanului Whitfield înainte să plece din Honolulu, „căci eu m-am gândit la tine în fiecare zi. Eşti cel mai straşnic prieten al meu pe lumea asta, în afară de bunul Dumnezeu”.

Bărbaţii săriră afară din barcă şi o târâră din valuri. Apoi căzură în genunchi, copleşiţi de recunoştinţă.

— Ah, nisipul moale al ţării noastre, spuse Denzo.

— Şi aerul ei dulce, zise Goemon, respirând cu nesaţ.

— Şi mirosul de pini, suspină Manjiro.

— Şi...

Goemon amuţi, cu privirea aţintită spre un pâlc de copaci. Ceilalţi se întoarseră şi ei într-acolo.

— ...Şi oamenii care vin să ne aresteze, încheie el.

37 SPIONI!

Mai întâi un chip. Apoi o mână. Apoi foşnetul unor veşminte. Siluete se iviră la umbra copacilor.

— Scoate pistolul! sări Goemon.

— Nu, zise Manjiro. O să creadă că vrem să le facem rău.

— Şi dacă au de gând să ne facă ei rău nouă?

— Dacă au de gând să ne facă rău, o s-o facă oricum, fiindcă sunt mai mulţi decât noi, spuse Manjiro.

— Ce au în mâini?! se sperie Goemon.

Într-adevăr, duceau ceva în mâini. Cuţite? Pumnale?

Manjiro râse.

— Cartofi dulci! Ne aduc de mâncare!

Un sat întreg de privitori curioşi se adunase timid la liziera pădurii. Câţiva mai viteji se apropiară şi le oferiră cartofi dulci, aburinzi şi boluri de orez.

Când Denzo le arătă plosca goală, sătenii dădură fuga să o umple cu apă.

— Vezi, Goemon? zise Manjiro. Oamenii ăştia nu vor să ne facă rău.

Manjiro se întoarse taman la timp pentru a vedea mulţimea retrăgându-se şi pe oameni înclinându-se adânc. Câţiva bărbaţi cu un aer oficial şi cu expresii grave pe chip înaintară către pescari.

— Poate că nu, zise Goemon, dar ăştialalţi s-ar putea să vrea.

***

Mărşăluiră până târziu după apusul soarelui. Funcţionarii care îi însoţeau aprinseră torţe şi o luară înainte, împiedicându-se întruna. Ploaia preschimbase cărările în noroi şi, la fiecare pas, picioarele lui Manjiro se

scufundau în mocirla rece. Epuizat de nesomn şi de drumul cel lung, simţea că nu mai poate să facă nici măcar un singur pas. Denzo se împleticea înaintea lui, iar Goemon gemea în spate.

În cele din urmă, însoţitorii lor se opriră sub un pin mare. Cineva făcu focul şi puse la fiert o oală cu terci. Manjiro se aşeză pe pământul rece şi umed şi răsuci între degete *tengui*-ul zdrenţuit pe care i-l dăruise maică-sa cu atâţia ani în urmă. Frecă între degete pânza moale a banderolei, care fusese odinioară aspră şi apretată, dar care, tocindu-se, devenise fină ca o mătase. Se simţea sfâşiat şi zdrenţuit, ca pânza aceea veche, şi atât de subţiat, că se întrebă dacă nu cumva oamenii puteau vedea prin el.

— Ce-o să se întâmple cu noi? şopti Denzo. Ăştia spun că suntem spioni!

— Fă ce-ţi cer, murmură Manjiro. Poate aşa o să priceapă că nu vrem răul nimănui şi o să ne lase să ne întoarcem acasă, la familiile noastre.

38 ÎN FAŢA UNUI DAIMYO

TOAMNA LUI 1851 (AL CINCILEA AN KAEI, ANUL ŞOBOLANULUI)

Manjiro îşi ridică manşetele *kimono*-ului, ca să nu şi le murdărească de cerneală. Şedea pe podea dinaintea unei măsuţe joase, cu pensula în mână. Învăţa să scrie ideograma[82] pentru „grădină”, care, îşi spunea în sinea lui, ar fi putut la fel de bine să fie şi ideograma pentru „închisoare”. Fiindcă adesea nu avea nimic de făcut, îşi

[82] În limba japoneză, cuvintele nu se scriu cu litere, ci cu ajutorul unor semne (ideograme) care desemnează fiecare câte o noţiune.

folosea timpul învăţând să scrie şi să citească în propria lui limbă.

Se opri şi privi afară, în curte. În micuţa grădină, trei copaci străjuiau un mic lac. Primăvara, mugurii înfloriseră, oferind priveliştea florilor palide de cireş. Pe urmă, petalele căzuseră, frunzele se desfăcuseră şi venise vara. Asupra grădinii se aşternuse o tăcere umedă, tulburată numai de salturile unei broaşte.

Era o închisoare liniştită, dar tot o închisoare.

Luna crescuse şi scăzuse de multe ori şi lor tot nu li se dăduse voie să-şi vadă familiile sau măcar să le trimită veşti. Cum de-i trecuse prin cap că ar fi putut să aibă vreo contribuţie la schimbarea Japoniei? Nu putea să convingă pe nimeni de nimic! Nu putea nici măcar să convingă autorităţile că el şi prietenii săi erau nevinovaţi şi că nu voiau decât să ajungă acasă.

Oficialităţile veneau şi plecau. Uneori voiau să stea de vorbă cu pescarii. Unii voiau doar să se uite la ei, alţii voiau să-i interogheze, de parcă ar fi fost spioni. Manjiro, Denzo şi Goemon spuseră povestea naufragiului din nou şi din nou. Explicară că furtuni aveau loc şi în alte părţi ale lumii, nu doar în Japonia şi că puteai vedea Calea Lactee oriunde te-ai fi aflat. Li se ceru să mănânce cu beţişoarele ca să demonstreze că erau japonezi.

Acum curtea era mohorâtă, lipsită de culoare şi învăluită în ceaţă. Manjiro stătea la masa joasă, cu pensula în mână. Tocmai îşi sufleca din nou mânecile când oficialităţile veniră să îl cheme. Doar pe el. Singur.

— Manjiro! izbucni Goemon, apucându-l de mână. Bagă de seamă ce spui! Nu poţi să zici tot ce-ţi trece prin cap. Aici nu-i ca-n America!

— O să am grijă, spuse Manjiro.

După ce traversă curtea, fu condus într-o încăpere largă. În comparaţie cu încăperile americane, înţesate de

mese, scaune, covoare, bufete şi bibelouri, camerele din casele japoneze – chiar şi cele folosite ca închisori – erau spaţioase, aerisite şi neaglomerate.

Cu toate acestea, Manjiro descoperi că respira cu o oarecare dificultate. De cealaltă parte a încăperii, un *daimyo,* seniorul Nariakira, şedea în genunchi pe o platformă înaltă. *Kimono*-ul lui de mătase foşni uşor când seniorul flutură din mână, trimiţându-i afară din cameră pe toţi în afară de Manjiro. Tânărul se lăsă imediat în genunchi şi îşi apăsă fruntea de podea.

— Povesteşte-mi despre ţara asta în care ai fost, America, zise *daimyo*-ul.

Manjiro îşi ridică privirea şi văzu scânteia din ochii marelui senior. Era interes? Era duşmănie? Ştia că soarta lui depindea de răspunsurile pe care avea să le dea la întrebările pe care avea să i le pună Nariakira. Inima îi bătea cu putere. Auzi, în minte, vuietul familiar al fricii.

Îşi aminti de hotărârea sa de a schimba felul în care Japonia îi privea pe străini. Dar voia cu atâta disperare să se ducă acasă, la familia sa! Dacă dădea nişte răspunsuri simple, poate că aveau să-l lase să plece.

— În America, zise el, femeile îşi fac găuri în urechi şi îşi trec prin ele fire cu mărgele.

Se opri, apoi continuă:

— Toaletele americane sunt aşezate deasupra unor găuri în pământ. Se obişnuieşte să citeşti în timp ce le foloseşti.

Daimyo-ul îl sfredeli cu privirea.

— Asta-i tot ce poţi să-mi spui?

Omul acesta nu putea fi impresionat cu fleacuri, înţelese Manjiro. Voia să afle noutăţi. Noutăţi importante.

— America e o ţară deschisă şi acolo cunoaşterea sporeşte pe zi ce trece, zise el. Americanii au inventat tot felul de lucruri. Cum ar fi... telegraful. Un telegraf e un fir

întins sus, peste drum, care face ca scrisorile să meargă de la o staţie la alta, fără ajutorul vreunui mesager.

Daimyo-ul asculta atent.

— Cred că scrisorile sunt atrase cu magnetul.

— Continuă, îl îndemnă seniorul Nariakira.

— Mai au ceva ce se cheamă tren de cale ferată. E format din douăzeci şi trei sau douăzeci şi patru de cutii de fier legate unele de altele. Marfa e pusă deasupra, iar pasagerii stau înăuntru. Cutiile astea au două-trei ferestre cu panouri de sticlă. Când te uiţi prin ele şi trenul e în mişcare, el merge atât de iute, că nu poţi să vezi obiectele pe lângă care treci decât preţ de o clipă. Această corabie de uscat merge pe şine de fier.

Când seniorul Nariakira îl întrebă despre corăbii, Manjiro vorbi pe larg despre vasele care vânau balene şi despre iuţimea lor. Îi povesti despre velele lor cele multe şi îi descrise cât de bune erau prin comparaţie cu navele japoneze pe timp de furtună şi cum puteau transporta mii de butoaie de untură şi zeci de oameni. Vesticii, zise el, stăpâneau arta navigaţiei şi acum construiau vase care nu aveau nevoie de vânt, căci erau purtate de abur!

— Fac un foc în cala vasului. Dintr-un cazan în fierbere iese aburul. Aburul învârte un motor, care, la rândul lui, face să se învârtă roţile aflate pe ambele părţi ale navei. Iar corabia pluteşte pe apă atât de iute, de parcă zboară! Asta se cheamă navă cu aburi. Nu găsesc nimic cu care s-o compar.

Seniorul îi oferi lui Manjiro o ceaşcă de sake[83] şi îi ceru să-i povestească despre modul de guvernare al americanilor şi despre forţa armată a ţării.

— Guvernul american este, se spune, cel mai bun din lume, începu Manjiro. Nu există rege ereditar. În schimb, un om foarte învăţat şi foarte priceput este ales rege. El

[83] Băutură tradiţională japoneză.

stă pe tron timp de patru ani. Acestui rege i se spune preşedintele Statelor Unite. Trăieşte foarte simplu şi umblă călare, urmat de un singur servitor. Nu există separaţii între clase. Până şi un om de rând poate ocupa o funcţie importantă. Obârşia şi familia nu au decât foarte puţină importanţă. Oamenii îşi câştigă poziţia în societate în funcţie de abilităţile lor. Respectul pentru drepturile individuale este un principiu de bază al societăţii.

Îşi ridică privirea către cel care îl interoga. *Daimyo*-ul dădea gânditor din cap, cu chipul calm şi senin.

— Şi armele? întrebă el. Arme de foc? Puşti?

Manjiro desenă fortificaţiile pe care le văzuse în portul Boston.

— Până şi micul port al oraşului unde am locuit eu este fortificat cu tunuri, zise el. Ghiulelele au un diametru de aproape douăzeci şi cinci de centimetri. Tunurile au cam şase metri în lungime. Corăbiile sunt dotate cu tunuri, iar marinarii au puşti. Nu cred că există vreo armă care să-i poată înspăimânta pe americani. Dar americanii sunt ocupaţi să-şi dezvolte propria ţară. Nu au timp să atace alte state, se grăbi el să adauge.

Daimyo-ul aruncă o privire spre grădină. Raze de soare începeau să străpungă ceaţa. Apoi desfăcu un sul mare şi îl aşeză dinaintea lui Manjiro. Tânărul recunoscu harta pe care o adusese cu el, unul dintre multele lucruri care-i fuseseră confiscate. Se trase mai aproape şi studie mapamondul cu nesaţ, pierzându-se din nou în albastrul palid al oceanelor. Prima oară când văzuse o hartă ca aceasta, totul îi păruse nefiresc, imposibil, de neatins. Acum fusese în multe dintre locurile însemnate pe hărţi. Cunoştea plajele cu nisip alb ale coastei de ici şi munţii care parcă stăteau să erupă din insulele de colo. Aici erau păuni, iar dincolo zăpada se aşternea uneori cât casa. Aici

suflau vânturi reci, dar dincolo adierea era blândă ca respiraţia unui bebeluş.

— Asta e lumea, zise el. Aici e America.

Trase aer adânc în piept şi continuă. Orice s-ar fi întâmplat, aceasta era probabil singura lui şansă de a spune ce avea de spus.

— Când o corabie care vânează balene sau un vas comercial întârzie din pricina unei furtuni, zise el, arătând apele din largul coastei Japoniei, apa şi combustibilul se împuţinează. Guvernul japonez alungă toate navele, indiferent dacă echipajul suferă sau nu. Americanii ar dori să primească permisiunea de a cumpăra cele trebuincioase din porturile japoneze. Nu vor să cucerească Japonia, ci doar să aibă un port unde să-şi refacă proviziile.

Seniorul Nariakira se ridică şi privi curtea. Tăcea. Manjiro se întrebă dacă nu vorbise prea mult, dacă nu cumva îl mâniase pe puternicul *daimyo***.** O pală de vânt suflă prin încăpere, ridicând un colţ al hărţii.

— Se schimbă vremea, zise *daimyo*-ul.

— La fel şi lumea, zise Manjiro, iar seniorul se întoarse să-l privească, ridicând o sprânceană. Dar cred că schimbarea e spre bine.

39 LA NAGASAKI

— Nagasaki! exclamă Goemon. Dar asta e şi mai departe de casă! De ce trebuie să mergem taman acolo?

— Seniorul Nariakira spune că e doar o formalitate, zise Manjiro. A scris o scrisoare prin care recomandă să fim eliberaţi. Cred că după această ultimă vizită oficială, o să ni se dea voie să mergem în sfârşit acasă.

Dar de îndată ce ajunseră la Nagasaki, fură din nou vârâţi în închisoare. De data aceasta, cei care îi interogară

nu fură deloc prietenoşi, ca seniorul Nariakira, ci cruzi. O dată la câteva zile erau târâţi într-o curte şi siliţi să îngenuncheze în nisipul alb, fierbinte. Erau potopiţi cu întrebări, iar noaptea, târâţi din paturile lor ca să răspundă din nou. Manjiro le povesti tot ce îi povestise seniorului Nariakira şi încă pe-atât.

În cele din urmă, fură escortaţi într-o curte, unde li se arătă o imagine gravată pe o placă de cupru. Manjiro recunoscu o reprezentare a Fecioarei cu Pruncul. Li se spuse să calce imaginea în picioare. Se numea *fumi-e:* însemna că resping religia străină.

— Faceţi-o, zise Manjiro, şi atunci o să fie nevoiţi să ne dea drumul

Cei trei o călcară în picioare, aşa cum fuseseră îndemnaţi.

— Acum o să ne dea voie să mergem acasă, se bucură Manjiro.

Fură însă duşi într-o celulă mică, mai degrabă o cuşcă, şi atât de joasă, că nici nu puteau sta în picioare.

Intrând, Manjiro auzi şoapte şi târşâit de paşi şi, când ochii i se obişnuiră cu întunericul, văzu câţiva năpăstuiţi înşiraţi de-a lungul peretelui, cu genunchii la piept. Şi ei erau naufragiaţi.

— Ce-o să ne facă? întrebă Goemon.

— Asta e doar o formalitate, zise unul. Întotdeauna fac asta înainte să te elibereze.

— Sau aşa am auzit noi, mârâi un altul.

— Aţi aflat veştile? şopti cineva.

— Shogunatul se dezintegrează, zise un bărbat încet.

— China cedează în faţa Vestului, ştiaţi? se auzi un glas răguşit din colţul cel mai îndepărtat.

Nu, ziseră ei, nu ştiau. Fuseseră atât de izolaţi în ultimele luni, încât nu aflaseră nimic.

— Nişte *daimyo* rivali încearcă să-şi smulgă unii altora puterea, zise un prizonier.

— Olandezii l-au prevenit pe shogun în privinţa Vestului, interveni altcineva. I-au povestit despre tunuri şi arme de foc, despre măreţia şi puterea Vestului. I-au spus că America e ca un uriaş mânios, gata de atac! Ştiaţi? Aşa o fi?

Manjiro se gândi la fortificaţiile pe care le văzuse în Boston şi la corăbiile înarmate cu tunuri.

— America e puternică, da, întări el. Are multe arme. Dar America nu e mânioasă! America nu vrea să atace Japonia!

Spera că nu se înşală.

— Umblă zvonul c-o să izbucnească un război civil. Şi poate şi un război cu Vestul, zise vocea din colţ.

Manjiro, Denzo şi Goemon se priviră. În ce fel de lume se întorseseră? Dacă ieşeau cu viaţă din închisoare, aveau oare să supravieţuiască şi tulburărilor din ţară?

40 DRUMUL SPRE CASĂ

IUNIE 1852 (AL CINCILEA AN KAEI, ANUL ŞOBOLANULUI)

În locul unde poposi în drum spre casă, Manjiro trăgea cu lăcomie în piept aerul proaspăt, cu un vag miros de sare şi se simţea aproape liber. Mersese alături de prietenii săi până în satul lor de baştină şi acum era singur. Când fuseseră eliberaţi, li se înapoiaseră aproape toate bunurile şi primiseră şi nişte bani. Li se ceruse să nu vorbească despre experienţele lor din Vest. Manjiro vorbise despre ale lui atât de mult în ultimii doi ani, încât oricum se simţea golit de cuvinte.

Umbrindu-şi ochii cu mâna, contemplă întinderea scânteietoare a oceanului. Cu excepţia câtorva bărcuţe de

pescuit care se legănau pe valuri în apropierea ţărmului, era la fel de vastă, de albastră şi de pustie precum cerul.

Drumul, în schimb, era aglomerat. Oamenii de rând călătoreau pe jos, purtând boccele pe cap sau coşuri de orez pe umeri. Samuraii, în schimb, călătoreau călare sau pe *kago*, platforme cărate de servitorii lor. Când trecea câte un samurai, toată lumea se oprea şi se înclina. Iar când treceau puternicii *daimyo* cu lungile lor alaiuri, oamenii de rând cădeau în genunchi, fără să ia seama la praf sau la noroi şi îşi lipeau frunţile de pământ. Manjiro se simţise adesea ispitit să ignore acest obicei, dar atunci ar fi ajuns din nou la închisoare – sau chiar mai rău.

În clipa aceea, nu dădea atenţie aglomeraţiei. Gândurile lui goneau pe apă, către ţărmuri îndepărtate.

Un bătrân se opri pe vârful dealului ca să-şi tragă sufletul.

— Ce vezi acolo? întrebă el.

Manjiro se întoarse spre el şi se înclină.

— Corăbii, *ojiisan*[84] zise el. Corăbii mari, care se apropie.

Bărbatul scrută din priviri albastrul oceanului.

— Voi vedeţi cumva nişte corăbii apropiindu-se? îi întrebă el pe ceilalţi trecători. Nişte corăbii mari? Eu nu le văd, dar poate ar trebui să anunţăm autorităţile!

Se mai opriră câţiva trecători să se uite la ocean.

— Nu-i nimic, zise unul.

— Numai nişte bărci de pescuit, spuse altul. Ce ziceai c-ai văzut?

— Lumi, zise Manjiro. Lumi întregi, care se apropie.

— Ah! făcu bătrânul, scuipând în ţărână. E nebun!

Trecu pe lângă Manjiro, dând din mână a lehamite.

---

[84] „Bunicule”; termenul este folosit şi faţă de persoanele vârstnice cu care nu există această relaţie de rudenie (jap. În original).

Ceilalţi clătinară din cap şi îşi văzură de drum. Cum mai avea două zile de mers, Manjiro porni mai departe, spre casă.

La intrarea în sat, se opri. Când plecase de acolo, era doar un băieţandru de paisprezece ani, într-o tunică zdrenţuită şi cu sandale de paie. Acum se întorcea ca un bărbat în toată firea, îmbrăcat cum se cuvine, în *hakama*[85] şi *haori*[86]**.** Dacă nu-l recunoştea nimeni?

Satul se întindea la picioarele lui, acelaşi sat somnoros pe care-l părăsise cu aproape doisprezece ani în urmă. Fumul se ridica leneş din vetre şi din focurile pe care se afumau pălămidele. Când mirosul îi ajunse la nări, fu cât pe ce să izbucnească în lacrimi. Recunoscu mirosul satului său, în care se simţeau sarea şi peştele oceanului, iar fumul vetrelor era pentru el dulce ca tămâia.

Lucrurile îi păreau familiare şi totuşi noi. Iată satul, cu locuinţele lui confortabile şi străzile lui înguste, cuibărit între dealuri şi ocean. Iată şi dealul în vârful căruia se aflau templul şi cimitirul. Dar toate păreau atât de mici în comparaţie cu felul în care şi le amintea Manjiro! Toate, mai puţin oceanul, care, văzut de pe deal, părea să se întindă la nesfârşit.

În timp ce cobora pe drumul către sat, fluturi dansau în jurul lui de parcă i-ar fi urat bun venit. Copii pe care nu-i cunoştea roiau în jurul lui, întrebându-l:

— Cine eşti? Tu eşti omul ăla faimos, care s-a născut aici în sat?

— Nu, nu sunt faimos, răspundea el.

În cele din urmă, ajunse dinaintea uşii de bambus a colibei în care copilărise, cu pereţi de lemn şi acoperiş de

---

[85] Pantaloni largi, purtaţi în mod tradiţional de japonezi (n. a.).

[86] Jachetă scurtă, parte din costumul tradiţional japonez (n. a.).

şindrilă. Pe pământul bătătorit de lângă casă se afla o găleată de lemn pe jumătate plină cu apă. O *yukata*[87] de bumbac atârna la uscat pe un stâlp în faţa casei. Era ca şi cum ar fi plecat abia cu câteva zile în urmă.

Dar ce avea să găsească înăuntru? Oare mama lui mai era acolo? Dacă se deschidea uşa şi se pomenea întâmpinat de cu totul altă familie?

Îşi imaginase de nenumărate ori acest moment. Pe drumul spre casă se pregătise pentru toate posibilităţile. Dar acum, stând dinaintea uşii casei sale, abia putu rosti ceea ce tânjise atâta vreme să spună.

— *Tadaima!* zise el cu vocea înecată de emoţie. Am venit acasă!

Prin crăpătura uşii se iviră câteva chipuri. Nu ale fraţilor săi, ci ale unor oameni în toată firea. Îşi dădu seama că nu-l recunoşteau. Şi el de-abia îi recunoştea.

Dar apoi, o femeie mai în vârstă ieşi din penumbra uşii şi privirile li se întâlniră. Pentru un moment, Manjiro se simţi din nou copil, ca atunci când stătuse în uşa colibei sale şi îşi luase bun-rămas înainte să plece să muncească la Imasu-san.

Fără să-şi ia ochii de la el, femeia se apropie şi îi atinse obrazul.

— Manjiro, şopti ea.

— *Okaasan,* zise Manjiro. Mamă...

Mai târziu, după ce sosiră vecinii, aducând în dar plătică roşie cu orez fiert, fasole, sake cald şi alte bunătăţi, după ce ai lui îl duseră la cimitir ca să vadă piatra pe care, crezându-l mort, o puseseră acolo, în sfârşit, după multe râsete şi lacrimi, Manjiro oferi puţinele daruri pe care i se permisese să le păstreze.

---

[87] Kimono uşor, de vară (n. a.).

Avea o oglinjoară pentru sora cea mare, Seki. Nasturi pentru sora cea mai mică, Ume. O pereche de zaruri pentru soţul lui Seki, Etsusuke. Şi un săculeţ de zahăr alb pentru fratele său, Kumakichi. Mai adusese ace, foarfeci şi medicamente, cărţi şi tot felul de hărţi.

În cele din urmă, Manjiro scoase o cutiuţă. Luând mâna mamei într-a lui, îi răsturnă în palmă zeci de scoici micuţe, dar perfecte. Judecând după cum se adunară ceilalţi în jur, rugându-se să le vadă şi ei, ai fi zis că erau diamante.

— Aş vrea să fie pietre preţioase, dar nu-s decât scoici, oftă el, scoici pe care le-am adunat din locurile pe unde am călătorit.

Mama sa îşi întinse mâinile, arătând scoicile, micuţe şi rotunde, striate şi ondulate sau netede ca lacrimile. Erau trandafirii ca limbile pisicilor, de un cafeniu lucios, pestriţe, de un negru irizat sau albe ca laptele.

— *Kirei!* zise ea. Ce frumoase sunt!

Ascunsă printre ele se afla cochilia de stridie din care Manjiro băuse apă pe Insula Păsărilor. Dar cele mai multe nu erau decât nişte cochilii frumoase, care îi plăcuseră pentru că, la fel ca el, fuseseră aruncate de mare pe câte un ţărm îndepărtat. Indiferent unde poposiseră, pe nisip alb sau negru, printre pietre, pe caldarâm sau pe lemnăria vreunei epave, reuşiseră întotdeauna să îşi păstreze neasemuita frumuseţe.

— Scoicile pe care le-am adus sunt ca oamenii de pe lumea asta, *okaasan***,** zise Manjiro, vorbindu-i nu doar mamei lui, ci tuturor. Provin din fel de fel de locuri. Au multe culori şi sunt mai mari sau mai mici. Dar toate, absolut toate sunt frumoase!

41 SAMURAI

Mult timp după ce se duse toată lumea la culcare, Manjiro rămase în uşa colibei. Luna desena o cărare de lumină care ducea către ocean şi dincolo de el, poate chiar până în America. Mai să crezi că puteai merge până acolo pe poteca luminoasă aşternută pe cer.

Era atâta linişte în jur, încât auzea năvala valurilor pe plajă. Glasul solemn al unei bufniţe răsună de pe culmea muntelui. Dincolo de toate, domnea o tăcere profundă, străveche, bătrână ca dealurile.

Era greu să-ţi imaginezi ceva schimbându-se în acest sat retras, dar vântul schimbării începuse să sufle şi Japonia avea să fie luată pe aripile lui, într-un fel sau în altul. Iubita lui ţară petrecuse sute de ani mulţumindu-se să trăiască de la o lună plină la alta, în timp ce Vestul gonise înainte, devenind cel mai bun în materie de ştiinţă, invenţii, transport, navigaţie şi – lucru cu adevărat ameninţător – în materie de tehnologie militară. Erau sute de feluri în care Japonia putea să beneficieze de pe urma schimbărilor ce aveau să vină. Şi sute de feluri în care putea să piardă.

Poate că, într-o zi, până şi liniştea acestui sătuc paşnic avea să fie străpunsă de fluieratul strident al navelor cu aburi, de pufăitul locomotivelor, de huruitul trăsurilor, de zarva şi larma comerţului.

Dar era în natura vieţii să fie trecătoare. Nu era nostim că aceşti compatrioţi ai săi, care admirau atât de mult frumuseţea efemeră a florilor de cireş şi explozia de culoare a arţarilor toamna, se agăţau cu atâta înverşunare de trecut? Erau ca ultimele flori fragile care tremură pe o creangă în timp ce vântul se luptă cu încăpăţânare să le smulgă.

Tânărul suspină şi intră în colibă. Se întinse pe salteaua lui şi se alătură familiei sale în somn.

Manjiro deschise ochii la lumina palidă a zorilor şi se întrebă ce oare îl deşteptase. Auzi vocea necunoscută a unui mesager.

— Străinul, Manjiro, trebuie să plece la Kochi de îndată.

— Scuzaţi-mă, protestă mama lui Manjiro, nu e un străin, e la fel de japonez ca dumneavoastră sau ca mine. De ce trebuie să plece chiar acum?

— Pentru că aşa a hotărât marele senior de Tosa, de-aia, zise omul.

— Dar ce vrea cu Manjiro? insistă ea.

— Doar nu-mi spune mie asta! Eu sunt doar un umil mesager.

Sora cea mare a lui Manjiro îi oferi trimisului ceai şi o găluşcă de orez şi omul se mai dezlegă la limbă.

— Unii spun că e un spion străin, aşa că s-ar putea să fie vârât la puşcărie.

Manjiro o auzi pe mama sa scoţând un ţipăt scurt.

— Dar alţii spun că seniorul Yamauchi vrea să-l pună să-i înveţe pe tinerii samurai limba în care vorbesc barbarii. Se spune chiar că va fi făcut el însuşi samurai, şopti mesagerul, plescăind din limbă. Ce minune, un simplu pescar să devină samurai!

Manjiro zâmbi, amintindu-şi ce le spusese tovarăşilor săi în barca pescărească, în ziua când crezuseră că vor muri: că voia să fie samurai. Nu ştia de ce o spusese, pur şi simplu asta-i ieşise pe gură. Dar, odată ce o rostise, ideea căpătase parcă o viaţă a ei. Cumva, tocmai această idee imposibilă îl ajutase să rămână în viaţă, dându-i putere să depăşească toate obstacolele care îi ieşiseră în cale.

Mesagerul sorbi din ceai şi chicoti.

— Ei, dat fiind că nu a avut parte nici de familia, nici de educaţia unui samurai, sper că are măcar inima unuia! O să-i trebuiască!

Manjiro ştia că în pieptul lui bătea o inimă zgâriată de nisip, bătută de valuri, pârjolită de soare şi şlefuită de ploaie şi de vânt. Avea să fie întotdeauna inima simplă a unui pescar, dar poate că devenise şi inima puternică a unui samurai.

EPILOG

În iulie 1853, la numai câteva luni de când Manjiro îşi începuse cariera de profesor, o flotă de patru nave americane intră în golful Edo. Comandorul Matthew C. Perry ceru o audienţă la împărat, făcând cunoscut faptul că America voia să aibă acces în porturile japoneze.

Ţara fu aruncată în haos. „Dragoni negri, care suflă foc!” ţipau oamenii, care nu mai văzuseră în viaţa lor nave cu aburi. Se zvonea că veneau „o sută de mii de diavoli”, aşa că oamenii îşi ascunseră lucrurile de valoare şi se încuiară în case.

Manjiro, care fusese în America şi ştia atâtea lucruri despre ea, fu chemat degrabă la Edo din ordinul shogunului. Fu numit samurai pe lângă shogun şi i se permise să poarte săbii şi să-şi aleagă un al doilea nume. Era ceva fără precedent ca o persoană care nu se născuse într-o familie de samurai şi care avea un rang atât de neînsemnat să fie ridicată la un asemenea statut.

Deşi nu avea voie să le vorbească direct americanilor, el pledă pentru încetarea politicilor izolaţioniste ale Japoniei. Le aminti sfetnicilor shogunului că „nu există vreo armă care să-i poată înspăimânta pe americani”, că

„americanii sunt ocupaţi să-şi dezvolte propria ţară” şi că nu-i interesează să atace Japonia, ci doar să primească permisiunea de a se aproviziona din porturile japoneze.

Până la urmă, aceste argumente avură impactul scontat. Pe 31 martie 1854, după cea de-a doua vizită a comandorului Perry, un tratat proclamă pacea şi prietenia dintre cele două ţări, punând capăt celor două sute cincizeci de ani de politică izolaţionistă a Japoniei.

În ciuda serviciilor aduse shogunului (sau poate tocmai din cauza lor), Manjiro a trăit tot restul vieţii sub apăsarea suspiciunii. Unii îl considerau trădător, iar alţii, o iscoadă străină. Viaţa îi era în primejdie, aşa că s-a văzut silit să îşi angajeze o gardă de corp.

Cu toate acestea, a reuşit să realizeze multe. A proiectat corăbii care să traverseze oceanul. A tradus în limba japoneză *Noul manual practic de navigaţie american,* scris de navigatorul şi astronomul american Nathaniel Bowditch şi a redactat cea dintâi carte în limba engleză pentru uzul japonezilor, intitulată *Scurt ghid de conversaţie în limba engleză.* A predat arta navigaţiei şi a construcţiei navale, engleza şi matematica. A pus bazele industriei vânătorii de balene în Japonia şi a însoţit ca interpret prima delegaţie japoneză în Statele Unite. Pe parcursul călătoriei spre America, în timpul unei furtuni, când căpitanul corabiei suferea prea tare de rău de mare pentru a conduce nava, Manjiro a preluat comanda. „Bătrânul Manjiro a stat treaz toată noaptea”, a scris un ofiţer american în jurnalul său. „Îi place viaţa asta, îi aminteşte de vremurile de altădată.” La nouăsprezece ani după ce părăsise America, Manjiro, în vârstă de patruzeci şi trei de ani, i-a vizitat în cele din urmă pe căpitanul Whitfield şi pe soţia lui, în timp ce făcea parte dintr-o misiune diplomatică la New York.

Manjiro s-a căsătorit de trei ori şi a avut trei copii. În ultimii ani ai vieţii sale, putea fi zărit plimbându-se pe străzile din Tokyo îmbrăcat în *kimono***,** cu pantofi după moda occidentală şi pălărie cu boruri rotunde. Până la moartea sa, în 1898, la vârsta de şaptezeci şi unu de ani, şi-a început fiecare zi cu un mic dejun compus din pâine cu dulceaţă şi cafea amară, fierbinte.

Prietenia dintre Manjiro şi familia Whitfield a fost cultivată şi de urmaşii lor, care se întâlnesc în fiecare an cu prilejul Summitului Prieteniei dintre Japonia şi SUA, ce are loc când în Japonia, când în SUA. Relaţia este continuată şi prin înfrăţirea dintre Fairhaven din Massachusetts şi Tosashimizu din Japonia, un oraş aflat aproape de locul de baştină al lui Manjiro. Toate aceste parteneriate duc mai departe munca începută de Manjiro: promovarea prieteniei şi a înţelegerii dintre cele două naţiuni.

NOTĂ ISTORICĂ

BĂIATUL CARE A DESCOPERIT AMERICA

Inimă de samurai se bazează pe viaţa unei persoane reale, pe evenimente reale şi pe un moment anume din istorie. La vârsta de paisprezece ani, Manjiro chiar a naufragiat, împreună cu patru tovarăşi de pescuit, pe Insula Păsărilor (Torishima). Au fost salvaţi de corabia John Howland şi căpitanul s-a împrietenit cu tânărul Manjiro, aducându-l în cele din urmă cu el în America. Se crede că Manjiro este primul japonez care a pus piciorul în America, motiv pentru care i s-a spus „băiatul care a descoperit America”.

Cât timp a locuit în Fairhaven, Massachusetts, a frecventat atât Şcoala Stone House, cât şi Şcoala Navală Bartlett. A fost o vreme ucenic la un dogar şi a lucrat la ferma Whitfield, unde avea propriul cal de călărie. Soţii Whitfield chiar au fost siliţi să schimbe bisericile de două ori până au găsit una care să-l accepte cu adevărat pe Manjiro.

După ce a studiat vreme de trei ani în SUA, Manjiro s-a îmbarcat pe Franklin. Pe când se afla la bordul acestei nave, a sărit în apă şi a ucis o ţestoasă marină, câştigând respectul echipajului. Când căpitanul, Ira Davis, a început să se poarte violent şi iraţional, a fost eliberat din funcţie de către echipaj, iar Manjiro a fost promovat harponier. Revenind acasă din această călătorie, a cumpărat un papagal din Surinam.

În 1850, Manjiro a pornit spre California, alături de nenumăraţi alţi căutători de aur. A reuşit să găsească suficient aur cât să-şi finanţeze călătoria de întoarcere în Japonia, alături de doi dintre tovarăşii săi iniţiali. Nici nu au pus bine piciorul pe uscat, că au fost arestaţi şi ţinuţi închişi vreme de un an şi jumătate. În cele din urmă, au fost eliberaţi şi li s-a permis să îşi vadă familiile. La trei zile după ce revenise printre ai săi, Manjiro a fost chemat înapoi în oraş şi i s-a oferit cel mai modest rang de samurai, *sadame-komono,* lucru ieşit din comun în acele vremuri. La puţin timp după aceea, comandorul Perry a sosit în portul Edo, cerând ca Japonia să-şi deschidă porţile Vestului. Ca vorbitor de engleză şi posesor al unor cunoştinţe însemnate despre America, Manjiro a devenit sfetnicul shogunului, care l-a ridicat la un rang şi mai înalt printre samurai. Când i s-au oferit cele două săbii de samurai, s-a simţit atât de stângaci cu ele, încât, în loc să le poarte, le căra cu sine înfăşurate într-un prosop.

Lucrurile pe care ar fi vrut să i le poată spune mamei sale în capitolul 17, scrisoarea la care se referă în capitolul 36 şi lucrurile pe care i le povesteşte *daimyo*-ului în capitolul 38 sunt toate prezentate în propriile lui cuvinte. Multe dintre personaje sunt bazate pe oameni reali, inclusiv căpitanul Whitfield şi soţia sa, bebeluşul William Henry, prietenii lui Manjiro, Job şi Terry, şi cei patru tovarăşi de pescuit. Adevărata Catherine a preţuit atât de mult coşuleţul de mai şi mesajul lui Manjiro (capitolul 24), încât le-a păstrat până la optzeci de ani.

Anumite întâmplări şi personaje sunt fictive. Personajele Jolly şi Tom şi conflictele lor cu Manjiro au fost inventate pentru a crea tensiune şi a face povestea să înainteze, dar şi pentru a ilustra prejudecăţile şi reaua-voinţă cu care s-a confruntat Manjiro într-un timp şi într-un loc unde animozitatea faţă de Japonia şi faţă de politicile ei izolaţioniste erau în plină floare.

La momentul întoarcerii sale acasă, Japonia (cunoscută în acele vremuri ca Nipon) trăia în izolare de două sute cincizeci de ani.

CALENDARUL JAPONEZ

Calendarul japonez pe stil vechi folosea două metode. Una consta într-un sistem complicat, care utiliza cele douăsprezece animale ale zodiacului chinezesc (Şobolan, Bivol, Tigru, Iepure, Dragon, Şarpe, Cal, Oaie, Maimuţă, Cocoş, Câine şi Mistreţ) şi cele cinci elemente (pământ, apă, foc, lemn şi metal). Celălalt sistem era bazat pe ere, care se schimbau în funcţie de împăratul aflat pe tron, de evenimentele importante şi de dezastrele naturale. În sistemul erelor, un an era identificat pe baza unei combinaţii dintre numele japonez al erei şi numărul anului din era respectivă. Povestea noastră începe în cel de-al doisprezecelea an al erei Tempō, anul Bivolului. Era Tempō

a durat din 1830 până în 1844. Cartea se încheie în cel de-al cincilea an Kaei, anul Şobolanului. Era Kaei a durat din 1848 până în 1854.

NOTĂ PRIVIND MEDIUL

La fel ca şi ceilalţi din generaţia sa, Manjiro probabil nu şi-a dat seama că balenele pe care le vâna ajunseseră în pragul extincţiei tocmai din această cauză. Până şi autorul american Herman Melville, care a navigat către insulele Japoniei pe o corabie ce vâna balene în acelaşi timp în care Manjiro naviga spre America, a respins ideea că balenele ar putea ajunge vreodată în pragul dispariţiei. În cartea sa, *Moby Dick*, el scrie că, deşi „balenele nu mai colindă multe dintre locurile în care în alţi ani se găseau din belşug”, asta înseamnă că ele pur şi simplu se duc „într-un alt loc, mai retras”. Sau, spunea el, se puteau refugia oricând lângă calota polară, unde se scufundau „sub bariera sticloasă a gheţii (...) şi, în cercul magic în care domneşte un decembrie etern, îi sfidau pe oamenii care le urmăreau”.

Însă balenele nu au reuşit să îi sfideze pe oameni, care le-au vânat indiferent către ce „cap sau promontoriu” s-ar fi retras ca să se pună la adăpost. Chiar şi după moratoriul care a interzis vânarea lor în scopuri comerciale[88], balenele sunt în continuare expuse la multe pericole, incluzând poluarea, plasele de pescuit, sonarele militare, schimbările climatice, vânarea lor în scopuri „ştiinţifice”[89] şi posibila reluare a vânătorii de balene în scop comercial.

---

[88] Vânătoarea de balene a fost interzisă de către comunitatea internaţională începând cu sezonul 1985-1986. Câteva state, printre care Japonia şi Rusia, nu respectă însă acest moratoriu.

Probabil că Manjiro nu ar fi avut cum să prevadă nici soarta păsării care i-a salvat viaţa când a naufragiat pe Torishima: albatrosul cu coadă scurtă. Aceste păsări au fost vânate cu nespusă cruzime – în principal, pentru a răspunde cererii de pene exotice, care să împodobească pălăriile doamnelor –, iar numărul lor a scăzut rapid de la câteva milioane la atât de puţine exemplare, încât, prin 1940, specia a fost considerată dispărută. Au supravieţuit doar câteva, probabil numai fiindcă păsările care nu s-au maturizat stau tot anul în largul mării, aşa că nu au putut fi găsite şi măcelărite. Întrucât această specie de păsări nu are pui decât începând de la vârsta de zece ani şi nu face decât un ou pe an, repopularea s-a desfăşurat într-un ritm lent. În prezent făcându-şi cuiburi numai pe două insule din întreaga lume (dintre care una este insula Torishima, vulcan activ), populaţia de albatroşi cu coadă scurtă a crescut încet până la un număr de o mie două sute de păsări, ceea ce face ca specia să fie încă extrem de vulnerabilă.

MULŢUMIRI

Mulţumirile mele pline de recunoştinţă se îndreaptă către Eri Fujieda, prietenă şi traducătoare, precum şi către ospitaliera familie Fujieda; către Hiromi Tanaka, Arthur Davis şi prietenii din cadrul Societăţii „Welcome John Mung” din Tosashimizu; către Jean Walsh, de la care am aflat această poveste; către Carolyn Longworth de la Millicent Library din Fairhaven; către amabilii bibliotecari care m-au îndrumat prin biblioteca Muzeului Vânătorii de Balene din New Bedford; către expertul în nave cu catarg

[89] Japonia este unul dintre statele care vânează balenele în scopuri ştiinţifice.

înalt, la rândul său foarte înaltul Bob Bruce; către grupul meu de scriitori erudiţi; către soţul meu răbdător şi copiii mei extraordinari. Îi mulţumesc şi remarcabilului meu agent literar, Stephen Fraser, nimeni altul decât stră-stră-strănepotul lui Nathaniel Bowditch (autorul *Noului manual practic de navigaţie american),* precum şi tuturor celor de la Editura Abrams care au muncit la această carte, mai ales lui Howard Reeves, oracolul.

Margi Preus scrie cărţi pentru copii şi piese de teatru. *Inimă de samurai* (*Heart of a Samurai,* 2010; Editura Booklet, 2016) este primul ei roman. Au urmat *Shadow on the Mountain* (2012), *West of the Moon* (2014), inspirat din literatura populară norvegiană, *Enchantment Lake. A Northwoods Mystery* (2015) şi *The Bamboo Sword* (2015).

Distinse cu nenumărate premii, romanele sale sunt incluse în lista recomandărilor de lectură ALSC (Association for Library Service to Children) şi în topurile anuale ale celor mai bune cărţi pentru copii elaborate de New York Public Library, *Publishers Weekly* şi *Kirkus Reviews.*

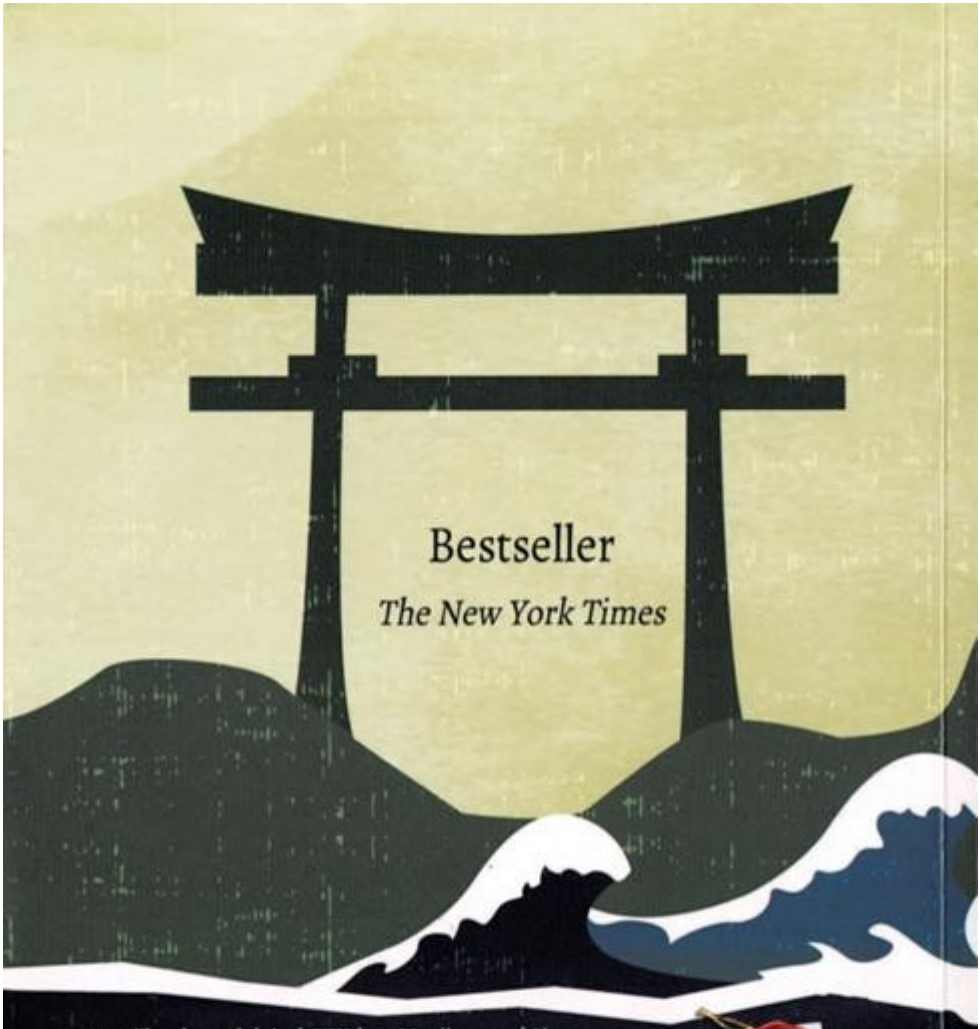

La mijlocul secolului al XIX-lea, Manjiro, un băiat japonez, este prins de furtună și salvat de niște mateloți americani. Cum Japonia nu îi primește înapoi pe cei odată plecați de pe teritoriul ei, Manjiro se vede nevoit să rămână pe vasul american. Dintr-un biet pescar, el se transformă într-un marinar curajos, alăturându-se vânătorilor de balene. Își măsoară forțele cu stihiile naturii, ia parte la goana după aur din California și devine cunoscut ca primul japonez care a pus piciorul în America. Dar adevărata provocare a vieții sale

ISBN 978-606-590-316-6